30

E

19

VADÁSZOK
ZSEB-NAPTÁRA
1888.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

1972

OEE Könyvtár
ÁII.EII. 2018

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

VADÁSZOK

ZSEB-NAPTÁRA

AZ 1888-DIK SZÖKŐ ÉVRE.

SZERKESZTŐK ÉS KIADÓ TULAJDONOSOK:

EGERVÁRI EGERVÁRY GYULA

ÉS

SÁRKÁNY JÁNOS FERENCZ

MÁSODIK ÉVFOLYAM.

Ára 1 frt 20 kr.

BUDAPEST

KAPHATÓ A «VADÁSZLAP» SZERKESZTŐSÉGÉBEN

(HATVANI-UTCZA 14. SZ.)

NAPTÁRBÉLYEG

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

BUDAPEST, PALLAS RÉSZVÉNYTÁRSASÁG NYOMDÁJA.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Boldogasszony hava **JANUÁR** **Télhó 31 nap**

Nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár	Zsidó naptár
Minekutána eltelt a nyolczad nap. Luk. II. 21.				
V. 1	A Kis K. Újév	A. Újév napja	20 D. Ignácz vt.	17
H. 2	Makár ap.	Abel, Szeth.	21 Juliána sz.	18
K. 3	Genovéva sz.	Enok, Dan.	22 Neszte	19
Sz. 4	Titus pk.	Lóth, Izabella	23 Krét. 10 vt.	20
Cs. 5	Teleszfor p.	Simeon	24 Jenőke	21
P. 6	Vizkereszt	Vizkereszt	25 N. Karácson	22
Sz. 7	Bálint, Izidor	Izid., Rajmund	26 Egypt. men.	23 Sb. Szem
Mikor Jézus 12 éves lett. Luk. II. 42—53.				
V. 8	A. I. Ep. Erh	A. I. Ep. Erh.	27 D. Istv. vt.	24
H. 9	Julián vt.	Marcziána	28 20.000 vért.	25
K. 10	Vilmos pk.	Rem. Pál	29 Apró szentek	26
Sz. 11	Hygin p. vt.	Matilda, Higin	30 Anizia sz.	27
Cs. 12	Ernő, ap.	Reinhold, Ern	31 Melánia	28
P. 13	Vidor, Veron	Vidor	1 Jan. 1888.	29
Sz. 14	Bódog áld. vt.	Bódog	2 Szilveszter p.	1 SbVaera
Mennyekző lőn galileai Kánában. Ján. II. 1—12.				
V. 15	A. II. Ep., J. sz.	A. II. Ep. Mór	3 C. Malakhiás	2
H. 16	Marczell	Marczel	4 70 tanitvány	3
K. 17	Remete Ant.	Rem. Antal	5 Teopemptus	4
Sz. 18	Piroska sz. vt	Piroska	6 Epiphania	5
Cs. 19	Kanut, Már.	Márius, Sára	7 Sz. Iván	6
P. 20	Fáb. és Seb.	Fáb. és Seb. vt.	8 Dom. György	7
Sz 21	Ágnes sz. vt.	Ágnes	9 Polieukt vt.	8 Sb. Bo
Mikor Jézus lejött a hegyről. Máté VIII. 1—14.				
V. 22	A. III. Ep. V.	A. III. Ep. Vincz.	10 C. Nisszai G.	9
H. 23	B. Assz. elj.	Imrike	11 Theodóz	10
K. 24	Timoth. pk.	Timót	12 Tacziána	11
Sz. 25	Pál fordulása	Pál ford.	13 Hermil	12
Cs. 26	Polik. pk.	Polikárp	14 Szabbás érs.	13
P. 27	Ar. sz. János	Ar. sz. János	15 Thébai Pál	14
Sz. 28	Margit szüz	N. Kár. császár	16 Vas. sz. Pét.	15 Sb. Besal
Hasonló mennyeknek országa a családos emberhez. Máté XX.				
V. 29	A Sept. Sz. F.	A. Hetv. Valér	17 C. N. Antap.	16
H. 30	Mártonka	Etelgunda	18 N. Athanáz	17
K. 31	Nol. Péter	Virgil	19 Makár ap.	18

Holdváltozások.

☾ Utolsó negyed 6-án 4 óra 59 percz.
● Ujhold 13-án reggel 9 óra 55 perczkor.
☽ Első negyed 21-én reggel 6 óra 6 perczkor.
○ Holdtölte 29-én éjfélután 35 pkor.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Böjtelő hava **FEBRUÁR** Télutó 29 nap

Nap		Katholikus naptár	Protestáns naptár		Görög-orosz naptár		Zsidó naptár
Sz.	1	Ignácz pk vt.	Brigitta	20	Euthimius	19	
Cs.	2	Gyertya sz.	Gyertya sz. B A	21	Maximus	20	
P.	3	Balázs pk. vt	Balázs	22	Timotheus	21	
Sz.	4	Korz. And. pk	Veronika	23	Kelemen vt.	22	Sb. Jitro
		Midőn nagy sereg gyült egybe. Luk. VIII. 18—27.					
V.	5	A. Sex. Agota	A. Hatv. Agota	24	C. Xénia, B.	23	
H.	6	Dorottya sz.	Dorottya, Ám.	25	Hittud. Gerg.	24	
K.	7	Romuald ap.	Rikárd	26	Xenofon	25	
Sz.	8	Mathai Ján.	Salamon	27	Ar. sz. János	26	
Cs.	9	Apalin sz.	Apalin	28	Efr. egyh. a.	27	
P.	10	Skolaszt. sz.	Gábor	29	Ignácz	28	
Sz.	11	Dezső pk. vt.	Frozina	30	Nagy Vazul	29	Sb. Misp.
		Magához vevé Jézus a 12 tanitványát. Luk. XVIII. 31—43.					
V.	12	A. Fars. v.	A. Ötven. Eul.	31	C. Cyrus, Ján.	30	R Hach.
H.	13	Ricsi Katal.	Kasztor	1	Febr. Trifon	1	Adar, R
K.	14	Hushagyó, B.	Bálint	2	Kriszt. bem.	2	
Sz.	15	Hamv. sz., F.	Fausztés Jov.	3	Simeon Anna	3	
Cs.	16	Julianna sz.	Juliána	4	Izidor	4	
P.	17	Jéz. 5. sz. s.,	Szilárdka	5	Ágota	5	
Sz.	18	Simeon pk.	Konk., Flávián	6	Bukolus	6	Sb. Tr.
		Jézus a pusztába viteték a lélektől. Máté IV. 1—12.					
V.	19	A. I. b. v. P.	A. Inv. El., G.	7	C. Parthenius	7	
H.	20	Eleuter	Eukár	8	Tivadar, Zak	8	
K.	21	Eleonóra kir.	Eleonóra	9	Nicephorus	9	
Sz.	22	Péter sz.	Péter székf.	10	Charalamp.	10	
Cs.	23	Romana sz	Szerén. Mikl.	11	Balázs vt.	11	Eszt. bőjt
P.	24	Jéz. t. k. M.	Mátyás ugr.	12	Meletius	12	
Sz.	25	Mátyás ap.	Mátyás ap.	13	Martinián	13	Sb. Tecz.
		Maga mellé vevé Jézus Pétert, Jakabot és Jánost. Máté XVII.					
V.	26	G. II. b. v. Vikt	G. Rem., Vikt.	14	C. Triod. Aux.	14	Purim
H.	27	Sándor pk. vt	Sándor, Jónás	15	Onesimus	15	Sus. Pur
K.	28	Leander	Leander	16	Pamphilus	16	
Sz.	29	Román apát	Ozsvát	17	Tivadar	17	

Holdváltozások.

☾ Utolsó negyed 4-én este 8 óra 42 perczkor
● Ujhold 12-én éjfélután 1 óra 9 perczkor.
☽ Első negyed 20-án reggel 3 óra 13 perczkor.
○ Holdtölte 27-én délután 1 óra 14 perczkor.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Bőjtmás hava **MÁRCZIUS** Tavaszelő 31 nap

Nap		Katholikus naptár	Protestáns naptár		Görög-orosz naptár		Zsidó naptár
Cs.	1	Albin pk.	Albin	18	Leo pápa	18	
P.	2	Szimplicz p.	Szimpl.	19	Archippus	19	
Sz.	3	Ginda cs.-né	Ginda	20	Leo pk.	20	Sb.Ki Sz.
Jézus ördögöt űze ki és az néma vala. Luk. XI. 14—29.							
V.	4	G. III. h. v.	G. Oculi, Ad.	21	C. Timót, E.	21	
H.	5	Krem Özséb	Frigyes	22	Jenő vt.	22	
K.	6	Frigyes hv.	Fridolin	23	Polikárp pk.	23	
Sz.	7	Bőjt köz ,Aq.	Rikhárd	24	Sz. Iván fej.	24	
Cs.	8	Ist János hv	Filémon	25	Taráz pk.	25	
P.	9	Rom. Francz	40 vértanu	26	Porfir pk.	26	
Sz.	10	Szeb. 40 vt.	Sándor	27	Prokóp vt.	27	Sb.Vaj.
Jézus a Galiléai tengeren túl méne. Ján. VI. 1—16.							
V.	11	G.IV. v.Konst	G. Laet. Roz.	28	B.Macs V.	28	
H.	12	N. Gerg. p.	Gergely	29	Kaszián	29	
K.	13	Rozina	Ernő	1	Márcz. E.	1	Nis.R.H
Sz.	14	Matild cs.-né	Zakariás	2	Hesychius	2	
Cs.	15	Longin vt.	Kristóf	3	Eutróp	3	
P.	16	Geréb hv.	Czirjék	4	Gerazim	4	
Sz.	17	Gertr. Patrik	Gertrud	5	Konon vt.	5	Sb.Vajik
Ki fedd meg engem közületek a bűnről? Ján VIII. 46—59.							
V.	18	G.V.Fek.vas.	G. Jud. Anz.	6	B. Sür., A42v	6	
H.	19	József nev. a	József	7	Vazul,Efrem	7	
K.	20	Joakhim	Hubert	8	Theofilakt	8	
Sz.	21	Benedek hv.	Benedek	9	Szeb. 40 vt.	9	
Cs.	22	Oktávián vt.	Kázmér	10	Kodrát s társ	10	
P.	23	Fájd. sz., G.	Géza Eberhart	11	Szofrón pk.	11	
Sz	24	Gábor főangy	Gábor főangyal	12	Theofanes	12	Sb.Czav.
Midőn Jézus Jerusálemhez közeledett Máté XXI. 1—10.							
V.	25	G.VI., Vir.Gy.	G. Pálma v.	13	B. 1. Nikefor	13	
H.	26	Manó vt.	Manó Jenő	14	Benedek S.	14	Husv. el.
K	27	Rupert pk.	Rupert	15	Agáp vt.	15	Husv. 1.
Sz.	28	Guntrám hv.	Malkusz	16	Szabin vt.	16	Husv. 2.
Cs.	29	Cyrill vt.	Östák	17	Elek	17	Chol-H.
P.	30	N. pént. Ang.	Nagy péntek	18	Czirill pk.	18	(félünn.)
Sz.	31	N. sz. Amosz	Amosz próf.	19	Krizs.,Dária	19	Sb.Ch.H.

Vaj-hét

Holdváltozások.

☾ Utolsó negyed 5-én reggel 4 óra 42 perczkor.
● Ujhold 12-én este 5 óra 37 perczkor.
☽ Első negyed 20-án este 10 órakor.
○ Holdtölte 27-én este 11 óra 24 perczkor.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Szt.-György hava **ÁPRILIS** Tavasz hó 30 nap

Nap		Katholikus naptár	Protestáns naptár		Görög-orosz naptár		Zsidó naptár
Mária Magdolna és Mária Jakab anyja és Szalome. Márk. XVII.							
V.	1	G. Husv. vas.	G. Husvét. vas.	20	B. 2., Szabei	20	Ch.Ham
H.	2	Husvét hétf.	Husvét hétfő	21	Jakab pk.	21	Husv. ün
K.	3	Rikhárd pk.	Dárius	22	Vazul vt.	22	Husv. v.
Sz.	4	Izidor e. hv.	Ambrus	23	Nikon	23	
Cs.	5	Ferr. Vincze	Hozeás	24	Zakariás	24	
P.	6	Celesztin p.	Irenaeus	25	Gyüm. o B.A.	25	
Sz.	7	Ármin	Hegezip Lukr.	26	Gábor főan.	26	Sb. Sem.
Mikor este lőn azon nap. Ján. XX. 19—31.							
V.	8	G. I. Feh. v.	G. I. Quas.	27	B. 3., Matr.	27	
H.	9	Demeter vt.	Demeter, P.	28	István	28	
K.	10	Daniel, Ez.	Dániel	29	Mark., Czirill	29	
Sz.	11	Leo pápa	Leo	30	Klim, János	30	R Hach.
Cs.	12	Gyula p. ht.	Gyula	31	Ipacs	1	IjarR.H
P.	13	Jéz. g. és sz.	Jusztin	1	April. Már.	2	
Sz.	14	Tiborcz vt.	Tibor	2	Titus	3	Sz.Taszr
Én vagyok a jó pásztor. Ján. X. 11—17.							
V.	15	G. II., Mis.	G. 2. Past.	3	B. 4., Nikét.	4	
H.	16	Kalliszt	Áron	4	György, Józs.	5	
K.	17	Rezső vt.	Rezső	5	Theodul, Ag.	6	
Sz.	18	Apollónius	Valérián	6	Methód, ap.	7	
Cs.	19	Antónia	Hermogenes	7	Milit. György	8	
P.	20	Győző	Szulpicz	8	Herodion	9	
Sz.	21	Anzelm egyh	Adolár	9	Euspychius	10	Sb. A.M.
Egy kevéssé és már nem láttok engem. Ján. XVI. 16—22.							
V.	22	G. III. Jub.	G. 3. Jub.	10	R. 5.. Terent.	11	
H.	23	Béla pk. vt.	Albert	11	Antipás	12	
K.	24	György vt.	György	12	Vazul pk.	13	
Sz.	25	Márk ev. vt.	Márk ev.	13	Artemon	14	
Cs	26	Kilit és Mar.	Kilit	14	Márton pápa	15	
P.	27	Peregrin	Anasztáz	15	Arisztark	16	
Sz.	28	Vital. és IV.	Vitályos	16	Agapia, Irene	17	Szab. E.
Ahhoz megyek, a ki engem küldött. Ján. XVI. 5—15.							
V.	29	G. IV. Cant.	G. 4. Cant.	17	B. 6., Sim.	18	Lag-B.
H.	30	Szienai Kat.	Eutróp	18	János szerz.	19	

Holdváltozások.

☾ Utolsó negyed 3-án délután 1 óra 58 perczkor.
● Újhold 11-én reggel 10 óra 24 perczkor.
☽ Első negyed 19-én délután 1 óra 8 perczkor.
○ Holdtölte 26-án reggel 7 óra 38 perczkor.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Pünkösd hava	MÁJUS	Tavaszutó 31 nap

Nap		Katholikus naptár	Protestáns naptár		Görög-orosz naptár		Zsidó naptár
K.	1	Fülöp és Jak.	Fülöp és Jak.	19	János	20	
Sz.	2	Athanáz hv.	Zsigmond	20	T. Tivadar	21	
Cs.	3	Sz. Ker. felt	Ker. föl.	21	Január	22	
P.	4	Flórián vt.	Monika	22	Parakl. Tiv.	23	
Sz.	5	V. Pius p.	Gocsárd	23	György vt.	24	Sb.Bech.
Ha mit kérendetek az Atyától az én nevemben. Ján. XVI.							
V.	6	G. V. Rog.	G. 5. Rog.	24	B. Husv. vas.	25	
H.	7	Szaniszló	Gottfried	25	Husv. hétfő	26	
K.	8	Mihály	Szaniszló	26	Husv. kedd	27	
Sz	9	N. Gergely	Jób	27	Simeon	28	
Cs.	10	Áldozó csüt.	Viktoria, Gord.	28	Józon ap.Sos	29	
P.	11	Beatrix	Mamertus	29	9 vértanu	1	Sziv R.
Sz.	12	Pongrácz vt.	Pongrácz	30	Jakab ap.	2	Sb.Bam
Mikor eljövend a vigasztaló. Ján. XV. 16—27.							
V.	13	G. VI. Ex.	G. 6. Ex. Szerv.	1	Maj. B 1. Jer.	3	
H.	14	Bonifácz vt.	Bonifácz	2	Nagy Atan.	4	
K.	15	Zsófia vt.	Zsófia	3	Tim., Maura	5	Pünk.el.
Sz.	16	Nep. János	Peregrin	4	Pelágia	6	Pünk. 1.
Cs.	17	Torpét	Liberát	5	Iréne vt.	7	Pünk. 2.
P.	18	Venáncz vt.	Libor	6	Szenv. Jób	8	
Sz.	19	Ivó vt.	Sára, Potencz.	7	Sz. Ker. felt	9	Sb. Nas.
A ki engem szeret, az én beszédemet megtartja. Ján. XIV.							
V.	20	G. Pünk. vas.	G. Pünk. vas.	8	B. 2.,Ján. ev.	10	
H.	21	Pünk. hétfő	Pünk. hétfő	9	Izsaiás	11	
K.	22	Ilona, Julia	Athanáz	10	Zelot. Simon	12	
Sz.	23	Dezső pk.	Dezső	11	Mócz vt.	13	
Cs.	24	Johanna	Zsuzsanna	12	Epifán	14	
P.	25	I. Orbán p.	Orbán	13	Gliczéria	15	
Sz.	26	N. Fül. hv.	Albert, Béla	14	Izidor vt.	16	Sb. Beh.
Nékem adatott minden hatalom. Máté XXVIII. 18—20.							
V.	27	G. 1.,Sz. Hár.	G. Trin. Lucz.	15	B. 3., Pakóm	17	
H.	28	Jézus sz. v.,	Vilmos	16	Tivadar	18	
K.	29	Maximilián	Kuno, Max	17	Andronik	19	
Sz.	30	Nándor kir.	Ede, Bódog	18	Vizszentelés	20	
Cs.	31	Urnap	Petronella	19	Patricz	21	

Holdváltozások.

☾ Utolsó negyed 3-án éjfélután 1 óra 3 perczkor.
● Ujhold 11-én reggel 2 óra 40 perczkor.
☽ Első negyed 19-én éjfélután, 21 perczkor.
○ Holdtölte 25-én délután 2 óra 56 perczkor.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz. sz.: EGF/245-1/2019.

Szt.-Iván hava		JUNIUS		Nyárelő 30 nap		
Nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár		Görög-orosz naptár		Zsidó naptár
P. 1	Grácián vt	Nikodém	20	Tallalé	22	
Sz. 2	Erazmus pk.	Efraim	21	Szil., Ilona	23	Sb. Sel.
Egy ember nagy vacsorát szerze és sokat meghíva. Luk. XIV.						
V. 3	G. 2., Klotild	G.1.Tr.,Erazm.	22	B. 4., Bazil.	24	
H. 4	Quirin pk.vt.	Korp , Flóris	23	Mihály pk.	25	
K. 5	Bonifácz	Bonifácz	24	Sim. és Nik.	26	
Sz. 6	Norbert hv.	Longin	25	Sz. Iván fej.	27	
Cs. 7	Róbert ap.	Lukréczia	26	Korpács	28	
P. 8	Jéz. sz. sz.	Medard	27	János p.	29	
Sz. 9	Primus és F.	Prim. és Fel.	28	Eutik	30	Sb. Kor.
Közeledének Jézushoz a vámosok és bünösök. Luk. XV.						
V. 10	G. 3 , Margit	G. 2. Tr. Ezekh.	29	B. 5., Theod.	1	
H. 11	Barnabás ap.	Barnabás	30	Izsák szerz.	2	
K. 12	Fakundai J.	Bazilides	31	Hermejás	3	
Sz. 13	Pád. Antal	Tóbiás	1	Jun., Jusztin	4	
Cs. 14	N.-Vazul hv.	Elizeus	2	Áldozó csüt.	5	
P. 15	Vid és Mod.	Vid és Modeszt	3	Luczillián	6	
Sz. 16	Reg. Fer.	Jusztina	4	Metrofán	7	Sb. Chuk
Midőn a sereg Jézusra tódult. Luk. V. 1—11.						
V. 17	G 4., Rajn.	G 3. Tr. Folm.	5	B. 6., Doroth.	8	
H. 18	Mark,Marcz	Arnulf, Gyárf.	6	Besszárion	9	
K. 19	Gyárfás. Jul.	Szilvér	7	Theodot	10	
Sz. 20	Szilvér pp.	Szilas. Flór	8	Teodór erek.	11	
Cs. 21	Gonz. Alajos	Albán	9	Alex. Cyrill	12	
P. 22	Paulin hv.	Ákos	10	Timoté	13	
Sz. 23	Szidónia, Z.	Vazul	11	Bert. s Barn.	14	Sb. Bal.
Hogyha nem lesz tökéletesebb a ti igazságtok. Máté V. 1—11.						
V. 24	G. 5., Sz Iván	G 4. Tr. Sz. Iv.	12	B Pünk. v.	15	
H. 25	Prosper hv.	Eulóg Febr.	13	Pünk. hétfő	16	
K. 26	János és Pál	Jeremiás	14	Elizeus	17	Bőjt,t. e.
Sz. 27	László kir.	7 alvó	15	Ámosz pr.	18	
Cs. 28	II. Leo p. hv.	Leo és Jozua	16	Tikhon pk	19	
P. 29	Péter és Pál	Péter és Pál	17	Menó vt.	20	
Sz. 30	Pál ap. em.	Pál ap. eml.	18	Leoncz	21	Sb.Pink.

Holdváltozások.

☾ Utolsó negyed 1-én délután 2 óra 10 perczkor.
● Ujhold 9-én este 5 óra 50 perczkor.
☽ Első negyed 17-én reggel 8 óra 6 perczkor.
○ Holdtölte 23-án este 10 óra 24 perczkor.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Szt-Jakab hava		JULIUS		Nyárhó 31 nap		
Nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár		Görög-orosz naptár		Zsidó naptár
Midőn nagy sereg volt együtt Jézussal Márk. VIII. 1—10.						
V. 1	G. 6. Thedor	G. 5. Tr., Tib.	19	B. 1. Mindsz.	22	
H. 2	Sarlós B. a.	S. B A. Cel.	20	Method pk.	23	
K. 3	Heliodor pk.	Soma	21	Julián vt.	24	
Sz. 4	Ulrik pk.	Ulrik	22	Özséb vt.	25	
Cs. 5	Domicz. vt.	Sarolta, Dom.	23	Agrippina vt.	26	
P. 6	Izsajás próf.	Izsaiás próféta	24	Szt. Iván sz.	27	
Sz. 7	Vilpolt pk.	Vilpolt, Eszter	25	Febrónia	28	Sb. Mat.
Óvakodjatok a hamis prófétáktól. Máté VII. 15—21.						
V. 8	G. 7., Kiljén	G. 6. Tr., Kilj.	26	B.2., Thesz D.	29	
H. 9	Ant. Lukr.	Ludovika	27	Sámson áld.	1	Ab, R H.
K. 10	Amália sz.	7 fivér	28	Czirusz, Ján.	2	
Sz. 11	I. Pius p. vt.	Eleonora	29	Péter és Pál	3	
Cs. 12	Henrik	Henrik	30	12 ap. zsin.	4	
P. 13	Margit sz.	Margit	1	Juli, Kozma	5	
Sz. 14	Bonav. pk.	Bonaventura	2	B. assz. meze	6	Sb. Deb.
Vala egy gazdagember, kinek sáfárja vala. Luk. XVI. 1—10.						
V. 15	G. 8. M. ünn.	G. 7. Tr., Ap. o	3	B.3., Jácz. vt.	7	
H. 16	Karmelh.	Ruth	4	Krétai Andr.	8	
K. 17	Elek, Endre	Elek	5	Athanáz	9	Bőjt,
Sz. 18	Arnulf pk.	Jenő, Matern	6	Szizoesz. Luk	10	
Cs. 19	Arzén pk.	Jusztin és Ruf.	7	Mal. Tam.	11	
P. 20	Illés próféta	Illés	8	N. Prokóp.	12	
Sz. 21	Dániel pr.	Paula Praxed.	9	Pongrácz	13	Sb. Vaet.
A mint közeledett Jézus Jeruzsálemhez. Luk. XIX. 41—48.						
V. 22	G. 9., Már. M.	G. 8. Tr., M. M.	10	B. 4., Nik. vt.	14	
H. 23	Apollinár	Apollinár	11	Eufémia	15	
K. 24	Kriszt. vt.	Krisztina	12	Prokol	16	
Sz. 25	Jakab apost.	Jakab ap.	13	Gábor főan.	17	
Cs. 26	Anna assz.	Anna asszony	14	Aquilla ap.	18	
P. 27	Pentele vt.	Márta	15	Czirill	19	
Sz. 28	I. Győző p.	Pentele	16	Athenogen	20	Sb. Ekeb.
2 ember mene föl a templomba, hogy imádkozzanak. Luk. XVIII.						
V. 29	G. 10., Már.	G. 9. Tr., Beatr.	17	B. 5., Márina	21	
H. 30	Abdon Szen.	Abd. és Szenn	18	Emilián, Jácz	22	
K. 31	Lojolai Ign.	Ernőke	19	Dius és Makr	23	

Holdváltozások.

☾ Utolsó negyed 1-én reggel 5 óra 9 perczkor.
● Ujhold 9-én reggel 7 óra 33 perczkor
☽ Első negyed 16-án délután 1 óra 29 perczkor.
○ Holdtölte 23-án reggel 7 óra 1 perczkor.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Kisasszony hava **AUGUSZTUS** Nyárutó 31 nap

Nap		Katholikus naptár	Protestáns naptár		Görög-orosz naptár		Zsidó naptár
Sz.	1	Vas. sz. Péter	Vasas sz. Péter	20	Illés próféta	24	
Cs.	2	Porcziunk.	Gusztáv	21	Sim. és Ján	25	
P.	3	István vt. t. f.	Ágost	22	Mária Magd.	26	
Sz.	4	Domonk. hv.	Domonkos	23	Fókasz vt.	27	Sb. Rech.
		Kimenvén Jézus Tyrus határaiból. Márk VII. 31—37.					
V.	5	G. 11., H. B.	G. 10. Tr.	24	B. 6., Kriszt.	28	
H.	6	Urunk szinv.	Urunk szinv.	25	Anna, Olimp.	29	
K.	7	Kajet hv.	Donát	26	Hermolaus	30	R. Hach.
Sz.	8	Czirjék vt.	Czirjék	27	Pentele	1	Ellul
Cs	9	Román vt.	Gocsárd	28	Prokór	2	
P.	10	Lőrincz vt.	Loránt vt.	29	Kallinik	3	
Sz.	11	Zsuzsan. vt.	Zsuzsánna, A.	30	Sziláz, Szilv.	4	Sb. Soft.
		Boldogok a szemek, melyek látják, a miket ti láttok. Luk. X.					
V.	12	G. 12., B. A.	G. 11. Tr.	31	B. 7., Eud.	5	
H.	13	Ipoly vt. Kas.	Ipoly. Kassz.	1	Aug., Eleázár	6	
K.	14	Özséb vt	Özséb	2	R. István	7	
Sz.	15	Nagy B. A.	N.-Bold.-A.	3	Izsák. Demj.	8	
Cs.	16	Rókus hv	Rókus	4	Hét gyermek	9	
P.	17	Liberát ap.	Bertram Aug.	5	Óziny	10	
Sz.	18	Ilona csász.	Ilona, Agapet	6	Urunk szinv.	11	Sb. K. Sz.
		Mikor Jézus Jeruzsálem felé tartott. Luk. XVII. 17—19.					
V.	19	G. 13., Sz. J.	G. 12. Tr., Sz.	7	B. 8., Dom.	12	
H.	20	Istv. m. kir.	István m. kir.	8	Emilián	13	
K.	21	Bernát ap.	Kem., Adolf	9	Mátyás ap.	14	
Sz.	22	Timóté vt.	Timóté	10	Lőrincz	15	
Cs.	23	Ben. Fülöp	Zakariás	11	Eupol	16	
P.	24	Bertalan ap.	Bertalan ap.	12	Fókius	17	
Sz.	25	Lajos kir.	Lajos kir.	13	Maximus	18	Sb. K. Sz.
		Senki két urnak nem szolgálhat. Máté VI. 24—33.					
V.	26	G. 14., Sám.	G. 13. Tr. Sam.	14	B. 9., Mikh.	19	
H.	27	Kalaz. Józs.	Gebhárd, Ruf.	15	Nagy B. A.	20	
K.	28	Ágoston	Ágoston	16	Iszták	21	
Sz.	29	Sz. Iván lef.	Sz. Iván lef.	17	Miron áld.	22	
Cs.	30	Lim. Róza	Benő Rebeka	18	Flór és Lór	23	
P.	31	Rajmund b.	Paulin pk.	19	András vt.	24	

Holdváltozások.

● Ujhold 7-én este 7 óra 37 perczkor.
☽ Első negyed 14-én este 6 órakor.
○ Holdtölte 21-én este 5 óra 37 perczkor.
☾ Utolsó negyed 29-én délután 3 óra 35 perczkor.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Szt.-Mihály hava **SZEPTEMBER** Őszelő 30 nap

Nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár	Zsidó naptár
Sz. 1	Egyed apát	Egyed	20 Sámuel pr.	25 Sb. N.-V.
Jézus egy városba méne, mely Naimnak neveztetik. Luk. VIII.				
V. 2	G. 15. Őrangy.	G. 14. Tr. Abs.	21 B. 10., Tádé	26
H. 3	Mansvét	Mansvét	22 Agathonik	27
K. 4	Rozália sz.	Rozália, Móz.	23 Farkas	28
Sz. 5	Viktorin pk.	Herkules	24 Eutik	29 Ujév elő
Cs. 6	Zakariás pr.	Magnus	25 Bertalan ap.	1 Tis. 5649
P. 7	Regina sz.vt.	Regina	26 Adorján	2 Hars.ün
Sz. 8	Kisasszony	Kisasszony n.	27 Poemen	3 Sb.Hass.
Mikor Jézus bement a főfarizeus házába szombaton. Luk. XIV.				
V. 9	G. 16. B. A. n.	G. 15. Tr., Br.	28 B. 11., Mózes	4 Ged.bőjt
H. 10	Tolent. M.	Jodók	29 Sz. Iván lef.	5
K. 11	Prót. és Jácz.	Prótus és Jácz.	30 Sánd., János	6
Sz. 12	Tóbias pk.	Szir. Tóbiás	31 B. Asszony	7
Cs 13	Matern, Mór.	Matern, Amát	1 Szept., Sim.	8
P. 14	Szt-Kereszt	Szt. Ker. felm.	2 Mamánt	9
Sz 15	Hildeg., Nik.	Nikoméd	3 Antim pk.	10 Sb.Jomk
Jézushoz farizeusok járulának. Máté XXII. 35—47.				
V. 16	G. 17., Ludm	G. 16. Tr. Euf.	4 B. 12. Babil.	11
H. 17	Lambert pk.	Lambert	5 Zakariás pr.	12
K. 18	Villanóvai T.	Titus	6 Csod. Mihály	13
Sz. 19	Szilárdka,	Szidónia	7 Szózon vt.	14 Sát előe.
Cs 20	Euszták vt.	Fauszta	8 Kisasszony	15 Sát. 1. ü.
P. 21	Máté apost.	Máté ap. és ev.	9 Joak., Ann.	16 Sát. 2. ü.
Sz. 22	Móricz vt.	Móricz	10 Menodóra	17 Sb.Cholh
Bemenvén Jézus a hajócskába, átkele a tengeren. Máté IX.				
V. 23	G. 18., Tekla	G. 17. Tr. Tek.	11 B. 13., Theod	18
H. 24	Gellért pk.	Gellért, Ján.	12 Autonom vt.	19
K. 25	Kleofás	Kleofás	13 Soma szdos.	20 Ch.Ham
Sz. 26	Czip., Juszt.	Cziprián	14 Sz.Ker. felm.	21 Hosz R.
Cs. 27	Kozm., Dem.	Adolf	15 Nikétás	22 Gy.zárü.
P. 28	Venczel kir.	Venczel kir.	16 Eufémia	23 T.-ör.ün.
Sz. 29	Mih. főangy.	Mihály főangy.	17 Zsófia, Fides	24 Sb.Beer.
Hasonló mennyeknek országa egy királyemberhez. Máté XXII.				
V. 30	G. 19. Jerom.	G. 18. Tr. Jer.	18 18. B. 14., E.	25

Holdváltozások.

- Ujhold 6-án reggel 6 óra 12 perczkor.
- Első negyed 12-én este 11 óra 16 perczkor.
- Holdtölte 20-án reggel 6 óra 41 perczkor.
- Utolsó negyed 28-án reggel 9 óra 46 perczkor.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Mindszent hava		OKTOBER		Őszhó 31 nap			
Nap		Katholikus naptár	Protestáns naptár		Görög-orosz naptár		Zsidó naptár
H.	1	Remig érsek	Remig	19	Trohim vt.	26	
K.	2	Leodegar	Leodegar	20	Euzstát	27	
Sz.	3	Kandid vt.	Jair, Kandid	21	Kodrát	28	
Cs.	4	Szer.Fer. hv	Szer. Ferencz	22	Fókáz pk.	29	
P.	5	Karola,Placz	Aurél, Placzid	23	Sz. Iván fog.	30	R Hach
Sz.	6	Brúno hv.	Frigyeske Fid.	24	Thekla sz.	1	Sb. Mar.
		A király beteg fiáról. Ján. IV. 46—54.					
V.	7	G. 20..Olv.ün.	G. 19. Tr., Ab.	25	B. 15 . Froz.	2	
H	8	Brigitta özv.	Pelágia	26	Hittud. Ján.	3	
K.	9	Dénes pk.	Dénes	27	Kallisztrát	4	
Sz.	10	Borg. Fer.	Gedeon	28	Kariton	5	
Cs.	11	Nikáz,Burkh	Burkhárd	29	Czirjék rem.	6	
P.	12	Miksa pk. vt.	Miksa	30	Gergely pk.	7	
Sz.	13	Ede, Kálmán	Ede, Kálmán	1	Okt., B. A. o.	8	Sb.Lechl
		A király számadásáról. Máté 18, 23—35.					
V.	14	G. 21., Kall.	G. 20. Tr., K.	2	B. 16., Czip.	9	
H.	15	Terézia sz.	Hedvig, Terka	3	Areop. Dén.	10	
K.	16	Gál apát	Gál	4	Hierót	11	
Sz.	17	Hedvig özv.	Florentin	5	Karitina	12	
Cs.	18	Lukács ev.	Lukács ev.	6	Tamás ap.	13	
P.	19	Alk. Péter	Nándor, Roz.	7	Szergiusz	14	
Sz.	20	Vendel ap.	Vendel	8	Pelágia	15	Sb.Vaj.
		Elmenvén a farizeusok, tanácsot tartának. Máté XXII.					
V.	21	G. 22., Ors.	G 21. Tr., Ors.	9	B. 17.,Jak. a.	16	
H.	22	Kordula sz.	Kordula	10	Eulamp	17	
K.	23	Kap. J. hv.	Szörény	11	Fülöp ap.	18	
Sz.	24	Ráfáel főan.	Szalóme	12	Próbusz	19	
Cs.	25	Krizán, Dar.	Vilma, Krizs.	13	Kárpusz	20	
P.	26	Demet.Evar.	Evar., Amand	14	Paraszkeva	21	
Sz.	27	Szabina vt.	Szabina	15	Euthim Lucz	22	Sb. Chaj.
		Szólván Jézus a sereghez. Máté IX. 18—27.					
V.	28	G. 23. Sim.	G. 22. Tr., S. J	16	B. 18., Long.	23	
H.	29	Narczisz pk.	Narczisz	17	Ozeás pr.	24	
K.	30	Zenob és Z.	Kemény	18	Lukács ev.	25	
Sz.	31	Farkas pk.	Reform. eml.	19	Joel pr.	26	

Holdváltozások.

● Ujhold 5-én délután 3 óra 50 perczkor.
☽ Első negyed 12-én reggel 6 óra 45 perczkor.
○ Holdtölte 19 én este 10 óra 25 perczkor.
☾ Utolsó negyed 28-án reggel. 3 óra 12 perczkor.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Szt-András hava **NOVEMBER** Őszutó 30 nap

Nap		Katholikus naptár	Protestáns naptár		Görög-orosz naptár		Zsidó naptár
Cs.	1	Mindszent.	Vidor, Viktor	20	Arthem vt.	27	
P.	2	Halott. eml.	Isten kedves	21	Hilárion	28	
Sz.	3	Viktorin,Ida	Imre, Ida.Teof.	22	Abercz pk.	29	Sb. Told
		Bemenvén Jézus a hajóba. Máté VIII. 23—28.					
V.	4	G.24.,B. Kár.	G. 23. Tr., Bl.	23	B.19.,J. az u.	30	R.-Hach
H.	5	Imre herczeg	Földes	24	Arétás	1	Kiszlev
K.	6	Lénárt hv.	Lénárd	25	Marczián	2	
Sz.	7	Engelbert vt.	Adolf	26	Demeter	3	
Cs.	8	Gottfried pk.	Gottfried Szev.	27	Nesztor	4	
P.	9	Tivadar vt.	Tivadar	28	Terencz vt.	5	
Sz.	10	Avell Andr.	Próbusz Luth.	29	Neszte	6	Sb.Vaj.
		Hasonlóvá lett mennyeknek országa azon emberhez. Máté XIII.					
V.	11	G. 25., Márt.	G. 24.Tr., Márt.	30	B. 20.,Zenób.	7	
H.	12	Emilia, Kun.	Jónás	31	Sztákisz	8	
K.	13	Szaniszló hv.	Birics	1	Nov.,K. és D.	9	
Sz.	14	Szerap. vt.	Levin	2	Aczindim	10	
Cs.	15	Lipót őrgr.	Lipót	3	Aczepsimas	11	
P.	16	Ottomár, Cd.	Ottmár	4	N. Joannicz.	12	
Sz.	17	Csod. Gerg.	Hugo	5	Galakteon	13	Sb Vajis
		Hasonló a mennyeknek országa a mustármaghoz. Máté XIII.					
V.	18	G. 26. B. A.	G. 25. Tr., Otto	6	B. 21.,Pál pk.	14	
H.	19	Erzsébet a.	Erzsébet	7	Miléti 33 vt.	15	
K.	20	Valoisi Bód.	Amália, Ödön	8	Mihály főan.	16	
Sz.	21	B. A. bemut.	B. A. bemut.	9	Onesifor	17	
Cs.	22	Czeczilia vt.	Czeczilia	10	Eraszt vt.	18	
P.	23	Kelemen p.	Kelemen	11	Géza, Menna	19	
Sz.	24	Keresztes J.	Emilia, Krizog	12	Alam. János	20	Sb.Vajes
		Midőn látjátok a pusztulás utálatosságát. Máté XXV. 15—30.					
V.	25	G. 27., Katal.	G. 26. Tr., Kat.	13	B.22.,Ar.sz.J	21	
H.	26	Konrád pk.	Konrád, Árp.	14	Fülöp apost.	22	
K.	27	Virgil pk.	Virgil	15	Guriás	23	
Sz.	28	Szosztén	Rufus, Güntér	16	Máté ap. s.ev	24	
Cs.	29	Szaturnin	Szaturn. Noah	17	Naz. Gerg.	25	Chanuk.
P.	30	András ap.	András ap.	18	Pláto és Rom	26	Olt. ün.

Holdváltozások.

- Ujhold 4-én éjfélután 1 óra 19 perczkor.
- Első negyed 10-én este 5 óra 32 perczkor.
- Holdtölte 18-án este 4 óra 32 perczkor.
- Utolsó negyed 26-án este 6 óra 37 perczkor.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Karácson hava **DECZEMBER** Télelő 31 nap

Nap		Katholikus naptár	Protestáns naptár		Görög-orosz naptár		Zsidó naptár
Sz.	1	Eligius Nat.	Eligius, Longin	19	Abdiás pr.	27	Sb. Mik
Jelek lesznek a Napban, Holdban és csillagokban. Luk. XXI.							
V.	2	G. I. Adv., Bib	G. I. Kandida	20	B. 23., L. G.	28	
H.	3	Xav. Fer.	Kasszián	21	B. A. avattat.	29	
K.	4	Borb. sz. vt.	Borbála	22	Filémon	30	R.-Hach
Sz.	5	Szabbás ap.	Abigail	23	Amfilok	1	Tebet
Cs.	6	Miklós pk.	Miklós	24	Katalin vt.	2	Chanuk.
P.	7	Ambrus ea.	Agaton	25	Kelemen p.	3	(Olt.ü.v)
Sz.	8	B. A. fogant.	Bánatnap	26	Konrád, Alip	4	Sb. Vajig
Mikor meghallotta János a fogságban Máté XI. 2—10.							
V.	9	G. II. Adv. v.	G. II., Joákh.	27	B. 24., P. Jak.	5	
H.	10	Judit, Melk.	Judit	28	Uj István	6	
K.	11	Damáz pápa	Damáz	29	Paramon	7	
Sz.	12	Maxencz vt.	Ottilia	30	András ap.	8	
Cs.	13	Luczia sz.	Lucza	1	Decz., Nah.	9	
P.	14	Nikáz pk.	Nikáz	2	Habakuk pr.	10	Bőjt
Sz.	15	Iréne vt.	Ignácz	3	Szofroniás pr	11	Sb. Vaj.
A zsidók Jeruzsalemből papokat és levitákat küldének Jánoshoz.							
V.	16	G. III. Adv. v.	G. III., Anana	4	B. 25., Borb.	12	
H	17	Lázár pk.	Lázár	5	Szabbás	13	
K.	18	Grácz pk. M.	Vunibald Gr.	6	Sz Miklós	14	
Sz.	19	Nemezius	Ábrahám	7	Ambrus	15	
Cs.	20	Ammon vt.	Ammon	8	Patápius	16	
P.	21	Tamás ap.	Tamás ap.	9	B. A. fogant.	17	
Sz.	22	Demeter, Z.	Beata	10	Ménáz, Herm	18	Sb. Szem
Tiberius császár uralkodásának 15 esztendőjében. Luk. III.							
V.	23	G. IV. Adv. v.	G. IV., Dagob.	11	B. Dániel	19	
H.	24	Adám és Év	Adám és Éva	12	Spiridion	20	
K.	25	N. Karácson	N. Karácson	13	Eusztrát	21	
Sz.	26	Istv. I. vért.	Istv. I. vért.	14	Tirzus	22	
Cs.	27	János apost.	János ap. ev.	15	Eleutér	23	
P.	28	Apró szent.	Apró szent.	16	Aggé próf.	24	
Sz.	29	Tam. vt.	Jonathán	17	Dániel pr.	25	Sb. Vaer.
József és Mária, Jézus anyja csodálkozának. Luk. II. 33—40.							
V.	30	G. Dávid kir.	G. Dávid kir.	18	B. Sebestyén	26	
H.	31	Szilveszter p.	Szilveszter	19	Bonifácz vt	27	

Holdváltozások.

● Ujhold 3-án reggel 11 óra 22 perczkor.
☽ Első negyed 10-én reggel 8 óra 2 perczkor.
○ Holdtölte 18-án délelőtt 11 óra 57 perczkor.
☾ Utolsó negyed 26-án reggel 7 óra 16 perczkor.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

A

A VADÁSZ ÉS ERDÉSZ TEENDŐI

HAVONKINT

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

JANUÁR.

Vadász. A zordon tél, dermesztő fagyavai tetőpontját érte, s a vadállománya sorsát szivén viselő vadász, több gondot fog forditani vadállományának óvására és fentartására, mint a vadászatra.

A vadászat az összes hasznos vadra — a sörtevadat, nyulat és vizivadat kivéve — befejezettnek tekintendő.

Tilalmazott vadászterületeken e hóban folynak a nyul-vadászatok; elenben fáczánt csak megszoritott számban szabad ilyenkor már lőni vagy letarkózni.

Nyilt vizeken a vizivad szorgalmasan vadászandó, s a szárnyas világ iránt érdeklődő ornithologus nem egy ritka vendéget fog zsákmányolhatni, mely az északi vidékekről menekült hozzánk az erősebb tél elől.

Tartózkodásukat illetőleg, a szarvas, mely most a falkával jár, az őz s a vadsertés, különösen a kocza, de általában minden vad: a hideg ellen nagy s meleg sürüséget, zárt erdőt keres fel, hogy a hideg s szél ellen némikép védve legyen. A róka barázdában és gödrökben fekszik s csak nagy hideg s szélnél keresi fel lyukát. A nyul, kertek s faültetvényekben tartózkodik s fekhelyét a déli oldalra készíti. A vadmacska, kövi és házi nyest sziklarepedésekben, romokban, mig a nyest odvas fákban, vadgalamb- s evet-fészekben huzza meg magát. A vidra lyukában, folyók vagy tavak partján tartózkodik; a medve és borz mélyen alusz-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.: EGF/245-1/2019.

szák téli álmukat. A farkas a sűrűbb erdőt keresi fel, de az éhség egész a falvak közelébe is kényszeriti.

A párzási időt illetőleg, a vadsertés még folytatja a bugást; azonkivül a nemes- és fa-nyest s végre melegebb időjárás mellett a nyul is megkezdi e párzást.

Magas hóálláskor készitsünk dög-kunyhókat farkasok és rókák számára, s hideg, holdvilágos éjjeleken gyakran bő prédára fogunk szert tehetni.

A nyuszt-menyétet nyomozzuk gondosan, rabló faj-rokonát a nyestet pedig — mely ilyenkor elhagyott épületekben tanyázik — láncz-csörgéssel, kasza-köszörüléssel lehet kizavarni rejtekéből és tacskók segélyével prédává tenni.

Csapó-vasak és tőrök e hónapban a legjobban érvényesülnek a ragadozók irtása körül.

Varjukat és szarkákat hus-hulladékokkal lehet valamely kedvező helyre szoktatni s ott irtani.

Mig ily módon a vadász minden tehetségével a ragadozók irtásán fáradozik, másrészről vadállományának gondozásáról és ápolásáról sem szabad megfeledkeznie.

A tél beköszönte előtt idejekorán berendezett etető- és szóró-helyek naponta ellátandók oly tápanyaggal, mely a különböző vad-fajok igényeinek leginkább megfelel s egészséges eledelt képez.

A nemes szőrmés vad táplálására legjobbak az alkalmas időben gyüjtött és behordott szárazhere és réti széna (sarju nem), továbbá a vadgesztenye, makk, bikk-makk, csépeletlen zab-kévék s gonddal válogatott, gyüjtött és száritott lombkötegek. Eme tápanyagokat kiteszszük a már eleve berendezett etető-helyekre, s gondunk legyen reá, hogy e helyek közelében időről-időre friss fagyöngyöt is kitehessünk.

A fáczánok a berendezett szóróhelyeken, a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

foglyok pedig alkalmas helyeken felállított rőzse kunyhókban mag-takarmányt kapnak.

A nyár kezdetén gyüjtött és árnyékos, szellős helyen száritott lomb-kötegek, melyek tudvalevőleg a fő-, őz- és dám-vad számára kitünő téli-takarmányt képeznek, viszonyitva a legjobb minőségü réti-szénához, a következő százalékban tartalmaznak szerves tápanyagokat:

Réti széna ...	59·2%	Nyárfa	76·7%
Fekete éger ...	82·6 «	Hárs	76·2 «
Tölgy	82·0 «	Vadberkenye	76·2 «
Mogyoró	80·3 «	Akácz	76·1 «
Fehérgyertyánfa	79·9 «	Kecskefűz ...	75·0 «
Jávor	79·4 «	Szilfa	73·2 «
Nyirfa	78·6 «	Erdei bikk ...	72·7 «
Kőris	77·1 «		

Másfél kiló legjobb minőségü rétiszénát vagy fél kiló mag-takarmányt pótolhat:

1 *k/g* nyárfalomb	$1^1/_4$ *k/g* tölgylomb
$1^1/_4$ « hárslomb	$1^1/_2$ « égerlomb [lomb
$1^1/_8$ « jávorlomb	$1^1/_4$ « fehérgyertyánfa-
$1^1/_4$ « kőrislomb	$1^1/_2$ « mogyoróbokorlomb

A lombok, ágak és gallyak gyüjtésére és lomb-kötegek készitésére a legalkalmasabb idő junius közepén kezdődik s tart augusztus végeig.

*

Erdész. Mint nyá· idején a gazdára: ugy most az erdészre vár a legtöbb munka, mert az aratás ideje megkezdődött.

A hol téli nagy hidegek s az erdőben fekvő magas hó nem gátolják a favágást — tehát inkább délibb vidékeken, a lombos erdők hazájában — ott az most folyik javában; de a hol a nyári favága-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

tás divik, ott eme munka rég beállittatott s hozzáférhetlen helyekről — a havat s fagyot felhasználva — a nyár idején vágott fa, járhatóbb utakhoz, vagy — usztatásnál — patakok mellé lesz vontatva, vagy ergetyükön csusztatva.

A hideg nagy, az utak jók s mindenki tüzifával igyekszik magát ellátni. Itt árverés utján lesznek egyes fatörzsek eladva, amott ölfát, feküfát, gally és rőzsefát árulnak; számosan a szán-utat felhasználva, jó előre épület-fával is igyekeznek magukat ellátni. Egyszóval az erdő hemzseg a különben idegen lakóktól s résen kell ilyenkor az erdésznek állani s figyelmét mindenfelé s minden irányban megkettőztetni.

A vágásokban első munkája a fák megjelölése s a favágók ellenőrzése, hogy csupán a kijelölt fák vágassanak, hogy azokat kellőleg feldolgozzák, a mértéket betartsák, tiltott s tulságosan sok fát el ne pocsékoljanak s fel ne tüzeljenek; mely utóbbi a vontatók és csusztatókra nézve is alkalmazandó.

A fa eladásánál ügyelni kell, hogy csupán kijegyzett s megvásárolt fa vágassék s vitessék el a vevő által, hogy azok, ugy élő fákon, ültetésekben s fiatalosokban, mint utaknál, hidaknál s egyéb erdei határjeleken kárt ne tegyenek.

Végre különösen ügyelni kell a faorzókra, kik most leginkább mutatkoznak, részint szükségből, részint haszonlesésből s nyerészkedés végett űzve a falopást.

Az erdőápolást illetőleg, számos vidéken az áterdőlés foganatositható s nemcsak arra kell figyelmünket kiterjeszteni, hogy csupán megjelölt fákat vágjanak munkásaink, hanem, hogy egyszersmind elég mélyen legyen vágva a fa s hogy a kitüzött helyre, vagy bizonyos sorba s csoportokba hordassék az össze.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

FEBRUÁR.

Vadász. A lelövésre szánt hasznos vad, e hó megnyiltával már lelövetett s most a legnagyobb gond a törzsnek megtartott szőrmés- és szárnyasvad etetésére és óvására fordítandó, hogy azt ép erőben tartsuk fenn a tavasz megnyiltáig.

Vadludak, vadkacsák és vándormadarak e hónapban sikerrel vadászhatók.

Tartózkodását illetőleg a vad egyáltalában, a mult hóval megegyezőleg, az erdő sűrüjét keresi fel s csak melegebb napokon láthatjuk nyiltabb helyeken, tisztásokon sütkérezni. Ellenben a farkas és róka, melyek koslatási ideje bekövetkezett, állandóan a sűrűbb és hozzáférhetlenebb surjánosokba vonul.

Párzási időt illetőleg, ha az időjárás kedvező, ugy a foglyok és császármadarak párokba szakadnak; azonkivül a farkas, róka, nyest, görény és vidra és a vadmacska is megkezdi, a nyul pedig folytatja a párzást.

A hiúz, hasznos vadunk eme rettentő ellensége, szintén e hónapban kezd pacsmagolni, s emez időszak legalkalmasabb arra, hogy vadászterületünket e veszedelmes rablótól megtisztitsuk. A vidrának párzási ideje szintén e hónap, s mihelyt utánjárással és gondos nyomozással feltaláltuk rendes kiszálló helyét, holdvilágos éjjelen megkezdhetjük a lest. — A borz-nőstény rendszerint e hóban 3—5 vak kölyköt vet.

A ragadozók minden neme e hónapban különös gonddal pusztitandó.

Óvatosan és figyelem közt kell ez időtájt minden friss hóesés után a csapák után kutatni, s a kicsapázott ragadozó, hajtók előtt, rendszerint biztos prédává szokott válni, különösen ha a hajtá-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

sok a kicsapázás után csakhamar megejtetnek és szakértelemmel vezettetnek, azonkivül pedig a ragadozó ismert váltóit biztos lövők állják el.

Ha esetleg csak kevés lövész állana rendelkezésünkre, vagy ha a kicsapázott vadat bizonyos ponton akarnók a cső elé hozni, ajánlatos a terepet szakértő közegek segélyével czafatokkal körülzárni. Mielőtt e bekerités megtörtént, a vadászok már elfoglalják kedvező szélnek fekvő állásaikat.

Kevés számu, de megbizható hajtó, kik az irányt meg tudják tartani, szükséges ahhoz, hogy a vad felhajtassék s a lővonal felé tereltessék.

A rókák, különösen hó-gazdag teleken, ez időtájt odukban szeretnek tartózkodni, s egy nőstény körül néha két, sőt több udvarlót is találhatni. Jól bevezetett tacskók az oduból ki és csöveink elé hajtják azokat.

Szigoru télen és magas hóálláskor február hóban is eredménynyel látogathatjuk a dög-kunyhót, s e vadászati mód alkalmas arra, hogy a kezdő-vadászszal a vadászatnak zordabb és kényelmetlenebb részét is megismertesse; másrészt azonban, különösen holdvilágos éjjeleken, nem egy izgató jelenetnek lehetünk tanuivá, mi a kiállott fáradalmakat bőven kárpótolja.

*

Erdész. A teendők e hóban a mult havi teendőktől alig különböznek.

A favágás, vontatás és csusztatás, épp ugy áterdőlések folytatandók, s csupán a fa-eladásban látunk változást, mert rendesen az utak — különösen e hó végével a déli vidékeken — járhatlanokká kezdenek válni, s különben is mindenki a tél ideje alatt látta el magát a még szükséges tűzifával.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

MÁRCZIUS.

Vadász. A langyos, verőfényes napok, melyekkel néha e hónap beköszönt, némelykor igen csalékonyak és gyakran a legérzékenyebb visszahatásokkal szoktak lenni.

A zordabb utótelek azok, a melyektől a vadtenyésztés körül tapasztalatokat szerzett vadász leginkább fél és annyiban joggal is, mert ezek a vadállományra a legkárosabb behatással lehetnek.

A hosszu és szigoru tél folyamán elcsenevészett vad, rendszerint biztos áldozatává lesz az utótélnek és ez okból a téli etetés addig folytatandó, mig a légmérsékletre nézve semminemü visszahatástól nem kell tartanunk, s az anyaföld ujra maga kezd gondoskodni teremtményei fentartásáról, megteremvén bőségesen réten és mezőn, erdőkben és ligetekben a vadállomány gyarapodására szükséges táplálékot.

A hasznos vad óvásban részesül, és csak a siketfajd-kakas és ékes fajrokona a nyirfajd-kakas, meg a régi epedve várt hosszucsőrü vándor : a szalonka és a vizi madarak kerülnek lelövésre.

A dürgő-helyek felkeresése sokkal érdekesebb, kedveltebb s a vadász szenvedélyét sokkal nagyobb fokban izgatja, semhogy lehetséges lenne a vadászokat arról meggyőzni, hogy a dürgő kakasok lelövése — általános szempontokat tekintve — éppen nem mozditja elő a nemes fajd-vad gyarapodását.

Következetlenségek, ha azokat eszélyesség és önmérséklet zabolázza, néha édesitik az életet, — igy a nemes vadászatot is.

Ezért ne sajnáljuk a téli zord zivatarok és fagyos éjjelek hosszu és nehéz gondjai és fáradalmai után a vadásztól, hogy a dürgési helyeket felkeresi ; mert e vadászat, ha okkal és móddal üzetik, minden aggodalom nélkül gyakorolható.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

E hó a legfőbb párzási és fészkelési időszak. Vadgalamb, fogoly, vadkacsa, vadlud, siket- és nyir-fajd, fáczán, sőt kedvező időjárás mellett már az erdei szalonkák is fészkelni kezdenek. A nyul folytatja a bagzást.

A róka, nyest, görény, menyét és vadmacska e hó elején még folytatják a szerelmi ömlengést. A vidra és a vén nyul 2—4, a nemes nyest 3—4, a vadmacska 4—6 vak kölyköt vet.

Tartózkodási helyét illetőleg a vadkan magányosan álló sürüségekben; az öregebb kocza nagy sürüségeket, bozótot keres fel a közelgő malaczozásra.

A szarvas és a tehén falkákba verődve, sürüségekben álló s jó időben szivesen keresi fel a napos tisztásokat. Az őzvad a fiatalosokat lakja, s az őzbak, fákhoz való dörzsöléssel, agancsait tisztitja.

A nyul szántóföldeken, vetésekben tartózkodik; mig a róka, mely szőrét veszíti, napnak kitett helyeken s odujában tartózkodik; a nőstény előkészületeket tesz a kölykezéshez.

A borz megkezdi kirándulásait barlangjából, a medve pedig, meleg időjárás mellett, egészen elhagyja azt.

A nyirfajd és fáczán áterdőlt, világos fiatalost keres s az utóbbi, zsombékok között szeret tartózkodni; a fogoly vetésekben tanyáz.

A dúvad e hónapban a szerelem mámorának kelyhét már fenékig ürité és ennek következményei már láthatók lesznek a nő-ivarnaknál. Kedvező időpontok kilesése és alkalmas időben közbelépés által, a vadállományát óvó vadász, gyakran fog alkalmat találni egész tolvaj-nemzedéket még csirájukban kipusztitani.

A szárnyas ragadozók e hóban megkezdett költésénél, figyelemmel és gonddal kell kutatni uj fészkek és megujitott régi fészkek után, hogy itt se mulaszszuk el a kellő időben való beavatkozást.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Az uhu-kunyhók kijavitandók s ez időtájt a varjuk és szarkák között lehet sikeres irtást végezni. De nem egy ritka szárnyas-ragadozót is vonzhat az uhu csövünk elé.

A tavakon és mocsárokon letelepszik a szárcsa, s ott, hol a tőkeruczát tenyészteni akarjuk, amazt szorgalmasan kell irtani, mert a vadkacsákat mindig elzavarja; a sirályoknak sem szabad ez esetben kegyelmezni.

A vadasterületeken a réteket egyengessük, a vizlevezető árkokat tisztogassuk; a vadaskertekben a bekeritett rozstáblák kinyitandók.

A fő-, dám-, őz- és zerge-vad számára a nyalatók ujból megtöltendők.

E hó vége felé enyhe, kellemes estéken, a rügyező vágásokban, felhangzik a rigó vidám füttyje; az erdei szalonka megkezdi huzását; az őz-bak lehántani kezdi gyöngyös fejdiszét; hangos szárnycsattogás közt vonul a siketfajd-kakas megszokott fájához; a mezőn felhangzik a fogoly hivogató hangja; az erdők sürüiben a kis vörösbegy szökdécsel, ártatlan kiváncsisággal nézegetve a közelgő vadászt s annak hű kisérőjét; kinyilt a kikelet az isteni természetben, s a vadász, ki a zord évszak alatt vadállománya érdekében megtette kötelességét: nyugodt szivvel tekinthet a közelgő nyár elé.

*

Erdész. Hazánk északi részében, a Kárpátok hidegebb vidékein, a fa-eladás még most is élénkebb a jövő hónaphoz képest; délibb vidékeken azonban teljesen beszüntettetett, mivel az utak egészen járhatlanokká váltak.

Az időjárástól igen sok függ, de különösen a fa-usztatásnál és tutajozásnál; ha a márcziusi nap meleg s az időjárás langyos, a hó a hegyekben

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

legnagyobbrészt elolvadt és későbbi árvizekre számitani igen kétes dolog: ugy a fausztatást és a tutajozást e hóban nemcsak elkezdeni, de bevégezni is kell.

Ilyenkor az erdész teendője sokféle, miután nemcsak az egész usztatópatak mentén a viz által netán tett károk mihamarább való kijavitásáról kell gondoskodnia, hanem a számos munkásokra ugy az usztatásnál, mint az ujbóli rakásolásnál is felügyelnie kell.

Melegebb időjárásnál, ha a vetést nem is lehet elővenni, de a csemete-kertek előleges megmunkálásáról gondoskodni kell. E hóban rajzik a lúcz, jegenye, erdei és vörös fenyőre oly ártalmas bogár, a Hylesinus palliatus és a jegenye-fenyőre ártalmas Hylesinus piniperda; az első rajzása 2, a másodiké 3 hónapig tart. Az ismert óvszerek ennek következtében idejében megteendők.

ÁPRILIS.

Vadász. Eme változékony, megbizhatlan időjárásu hónap, midőn a gyönyörü verőfényes tavaszi napokat sokszor a legvadabb zivatarok s legridegebb éjjelek váltják fel: a vadóvás terén ama válságot jelképezi, melyben csak a tapasztalatokkal bővitett szakértelem képes a vadállományt a komolyabb veszedelmektől megóvni.

A zord téli évszak alatt, hidegség és éhségtől elcsenevészett fő-, őz- és dámvad, mohón neki esik az éppen most fakadó, fiatal zöld fü és rügynek, mely ugyan a jól ápolt szervezetnek előnyére, az elgyöngült vadnak ellenben egyenesen vesztére szolgál. Ez okból a téli takarmányozás tulkorai beszüntetése sehogy sem ajánlatos.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Mig az agancsár a kora-tavaszi napokon veti csak le agancsait: az őzbak ez időtájt már jó részt le is hántotta uj fejdiszét. Abból, hogy mily módon rakott fel mindkettő, valjon diszes, erőteljes ágakkal és gyöngyözéssel ékesitett agancsokat, vagy pedig csak eltörpült és elsatnyult ágakat-e: tisztán következtetést vonhatunk a vadász-területen gyakorlatban volt óvási rendszer minőségére s a vadászterület gondozásával megbizott egyén szakértelmére és lelkiismeretes kötelessék-tudására.

Mert nemcsak az átöröklés, kapcsolatban a talaj-és ághajlati viszonyokkal: hanem az értelmes, tapasztalatok által biztossá tett vezető kéz is képes nagy fokban befolyásolni az agancsképződést.

A siket- és nyirfajd-kakas, a tyukfélék eme nemes képviselői, e hóban már teljes dürgésben vannak, s a dürgő-helyek felkeresése, a dürgések megfigyelése s a kora hajnali vadászatok: élvezetes perczeket szereznek a vadásznak.

A vizi szárnyasok e hóban java költésben lévén: már törvényeink értelmében is kimélendők. A fáczán, császármadár és fogoly s a többi madarak nagyrésze: e hóban még fészkel és tojik. E hó végén, alkalmas fekvésü fáczánosokban már meg kell kezdeni a tojás-gyüjtést.

A legtöbb ragadozó nősténye még poczakos, s csak a nyest és farkas-anyákra nehezül ez időtájt, folyton éhes ivadékaik éhségének csillapitásáról gondoskodni. E hóban a dúvad irtása fokozott erélylyel üzendő, mert ez a legalkalmasabb idő arra, hogy ebben jelentékeny eredményeket érjünk el.

A patakok és folyók partjain nyomozzuk a vidrát s feltalált váltóira helyezzük el a fogóvasat, mert egyrészt az április és májusi fogás a legjövedelmezőbb, másrészt pedig ilyenkor legkönnyebb elpusztitani a fiatalokat is.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

A szárnyas ragadozókat fészkeiken keressük fel, de az uhu-kunyhókat is szorgalmasan kell látogatni. Uhu-kunyhóból a vadászat, ha a vadász, türelmét ügyesség és gyorsasággal tudja párositani s töltényei készitésére gondot fordit: nem egy a kisebb vadnak felettébb ártalmas szárnyas ragadozót akadályoz meg gonosz rablásaiban örökre. A varjukat, de különösen a szarkákat, e tolvaj fajzatot, semmisitse meg mindig és mindenütt ott a vadász, a hol éri s a hogy birja.

A magas-állások, cserkész-kunyhók és ernyők: e hónap folyamán jó karba helyezendők s az óvó, gondolkodó és a természetet megfigyelni szerető vadász, ezen és a jövő hónapban, nem egy izgalmas órát tölthet lesen, még az esetben is, ha lesjáratának czélja nem egyedül a vadászat volna.

A házi macskák szeretik e hónapban a ház körüli egér-fogdosást a mezőre és erdőre való rablójáratokkal felcserélni, s a szabadban, ugy a kisebb hasznos vadban, mint éneklő madaraink közt, kiszámithatlan kárt okoznak. Eme, a szabad mezőn rendkivül kártékony ragadozóvá vált háziállat minden megszoritás nélkül pusztitandó.

Az uhu-fészkeket e hó végén vagy a jövő hó elején kell kiszedni. Csapdák, melyek őszszel és télen jönnek használatba, mint például a dorongokból készült csapdák: idejekorán elkészitendők, hogy használatuk előtt gyanutlan, korhadozó külsőt nyerjenek. Ugyanez áll az etető-jászolokról is.

A vadaskertekben, a bekeritett erdei szántókba vetett zab-táblák, e hó második felében kinyithatók és körülbelől két hét mulva ujra bekeritheték.

Erős, vadászható őzbakok e hónapban cserkészve vagy lesből lövetnek.

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Erdész. Bár az aratás ideje az erdésznél legnagyobbrészt s legtöbb helyen nem esik össze a gazdáéval, mindamellett a vetés ideje azzal azonos, s habár számos erdőtenyésztő őszszel végzi is vetését és ültetését: annak ideje tulajdonkép a mult hóban és e hóban van.

Hazánk déli részén s általánosan szólva a melegebb éghajlati viszonyok alatt: a vetés s ültetés csak folytatódik, mig az éjszakibb s zordonabb hegyes vidékeken e hó közepe táján, vége felé s még a jövő hó elején is végeztetik.

A vetés- és csemete-kertek megmunkálása, a vetés s csemeték átültetése, ugyane munka foganatositása az erdőben, a rendszeres beosztás, a munkások okszerü felosztása, a csemeték óvatos kiszedése s elültetése, egy szóval a munkánál a legkisebb részletekig való pontos felügyelet: az erdész legnagyobb kötelessége, mert hiszen attól függ a száz évre való vetés vagy ültetés sikeres keresztülvitele.

Ezen teendő mellett e hóban a tölgyerdőkben a cserhántás munkája is kezdődik.

A hol áterdőlés utján történik a cserkéreg nyerése, ott különösen óvatosnak s szemesnek kell az erdésznek lennie a munkások által levágandó fák kiszemelése alkalmával. A cserkéreg-nyerés ezen módja azonban vajmi ritka. Különben is a hántásnál ügyelni kell, hogy a fa, a meghatározott vastagságig lehántassék, ügyelni kell a jó száritásra, s ügyes csomagolás és kötésnél a legnagyobb óvatosságot kell ajánlanunk.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

MÁJUS.

Vadász. A vadászterület minden nyugtalanitása lehetőleg kerülendő.

A surjánosokba lépni, a vadászterületet szófogadatlan vagy teljesen nem idomitott ebekkel bejárni nem szabad, s a vadász, ki a tél és a kora-tavasz mostoha időjárásában vadjáról a leglelkiismeretesebben gondoskodott, most gyönyörködhetik védenczeiben, melyek mindenütt az erdők homályában, mezőkön és ligetekben, nád közt és kákában követik a biblia szent szavát: «gyarapodjatok és szaporodjatok».

Oly területeken, melyeken a fogoly és a fáczánállomány jó s ezt továbbra is fentartani akarjuk, a lóherések és a rétek kaszálása előtt már 10—14 nappal ki kell tudnunk, hol és mennyi fészek van. Ezen fészkek megmentéséről akkép gondoskodunk, hogy vagy kaszálatlanul hagyjuk a fészek körül a füvet, vagy ha ezen eljárásunk előnyösnek nem mutatkoznék: felszedetjük a tojásokat és mesterségesen költetjük ki.

A vadászati személyzet gondatlansága s a mezei munkások durva kiméletlensége a kotlás ideje alatt, sokkal több foglyot és fáczánt pusztithat el, mint a mennyi rendes körülmények között őszszel lelövésre kerül.

Fáczánosokban a tojások, a vadász-személyzet ellenőrzése alatt, megbizható közegekkel gyüjtendők, s e hó végén kotlás alá bocsátandók.

Miután a fáczánok fészkelési helyül előszeretettel választják a vizek partjait: ügyelni kell a hivatott és nem hivatott halászok körmeire, nehogy ezek horgászat czime alatt a fáczánfészkekben dézsmáljanak.

Az örvös- és más vadgalamb-fiókák e hó

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

végén már elhagyják fészküket, s ha kiszedni akarnók, azt idejekorán kell tenni.

A tuzok e hóban szintén költ; a szarvastehén ellik s a vadkocza is világra hozza malaczait.

A vad tartózkodási helye ugyanaz mint az előző két hónapban.

Az összes ragadozó-vad e hóban már fias, s oly területeken, hol ezek irtása nem üzetett a kellő erélylyel: ugy a hasznos szőrmés mint a szárnyas vad között, avatatlanok által nem is sejtett károkat okoz.

Ilyenkor itt az ideje, az esetelges mulasztásokat az oduknál és fészkek körül helyreütni, de csak az oduknál és fészkek körül, mert embertelen s az igazi vadászhoz méltatlan eljárás a fiait tápláló anyát megölni s fiait az éhenveszés kinjainak kitenni.

A vadász találhat az egész éven át elég időt és alkalmat a ragadozókat pusztitani, ez okból e hóban az irtóháboru vagy szüneteljen, vagy pedig csak a fészkek és oduk fiatal lakóinak megsemmisitésére szoritkozzék.

Ezen s a jövő hó, a legalkalmasabbak vizslaszukáinkat megforgattatni. A nyerendő kölykök ilyenkor a jövő év juliusában — tehát a fogolyidény küszöbén — elérik egy éves korukat, s igy a megelőző szoba-dressura után, lagalkalmasabbak a bevezetésre.

*

Erdész. Ha enyhe időjárás következtében a természet korán vetkőzött ki télies köntöséből: ugy a csemete-kertek vetését a faiskolákban s az erdőben a kiültetést, legnagyobbrészt még a mult hó végeig bevégezhették.

Különben rendszerint, midőn ápril havában az éjszaki rész magas bérczeit még hó takarja, május

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGT/245-1/2019.

hava az, melyben a mesterséges felujitás keresztülvitetik.

A hol a nyári favágás divó, ott ölfába vágandó az; fürészrönkökre s épületfának való egyéb fa, az erdőben kijegyeztetik s e hó vagy legfeljebb a következő hónap elején megkezdődik a vágatás is; a fürészrönköknél annál inkább, miután rendesen lehámoztatnak s igy a fának tavaszi, illetőleg második nedvében kell lennie.

Folytatódik e hóban a mult hóban emlitett cserkéregháutás is.

Különben a személyzet, ezen munkák pontos felügyelete mellett, ott, hol az erdei legelők bérbeadatnak: a marha létszámának áthágása, tilalmas erdőrészek megkárositásának meggátlása czéljából ellenőrködik.

JUNIUS.

Vadász. A hasznos vad e hóban ugy megkivánja az oltalmat és a nyugodalmat, mint az elmult hónapban.

A szoptató és a kotló-anyák igényt tartanak a vadász éber és lelkiismeretes kötelességteljesitésére, mert ettől függ, kapcsolatban az időjárással, a vadállomány szaporulata.

Az oduk és fészkekben folytatni kell a ragadozók irtását, s a héja-kosarak már most felállithatók.

Az őzbakok közül, melyek vadászását törvényeink már április óta megengedik, csak az erősebb bakok kerüljenek lelövésre. A többi hasznos szőrmés vadnak feltétlen nyugalom hagyassék.

Siket- és nyir-fajd, erdei szalonka s az elkésve

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

párzott vizi szárnyasok már kiköltöttek. Fáczánosokban is e hóban már befejeztetett a költés s e hasznos szárnyas-vad gondozásával megbizott közegek elég dolgot találnak a fáczán-csibék ápolásával. A fürj tojást rakott s e hó végeig ki is költi.

A hol a terepviszonyoknál fogva a viziszárnyasok vadászata is üzhető: a nád és kákában lővonalak kaszálandók ki, hogy később a vadlud és vadkacsa-vadászatok megkönnyitve legyenek. A fiók vadlibák többnyire e hó végefelé lesznek röpképesek, s a hol e vad tenyészik, figyelemmel kell kisérni a fiókák testi fejlését, hogy alkalmas időben kezdhessük meg a vadászatot. Éppen ez áll a tőkeruczáról is.

E hó vége felé már figyelemmel kell kisérni a fő-, dám-, őz- és serte-vadat, hogy vadállományunkat s belőle a folyó évi lelövést, már eleve megállapithassuk.

A malaczos emsék e hóban a meddőkhöz szegődnek. A szarvas-tehén borjával leginkább a magányt keresi.

A fiatal vérebek munkába veendők.

E hó végén vadaskertekben, a zabbal bevetett erdei szántók teljesen felnyitandók s a téli etetéshez szükséges lomb-takarmány gyüjtése is megkezdendő.

*

Erdész. Mint az a mult hóban emlitve volt, hazánk ama részében, hol a nyári fa-vágatás divik: ugy az ölfa-vágatás mint fürészrönkök vágatása megkezdődött s folytatódik.

Nagyobb esőzések alkalmával felhasználandó az usztató patak fausztatásra; e mellett jó utakon a tengelyen való faszállitás is foganatositandó a raktárakhoz.

A faiskolák és csemetekertekre különös gond

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

forditandó; részint öntözés által a szárazság, részint tisztántartás által a gyomok ellen kell azokat megvédeni. Álczák elölésére igen alkalmas a diófa (Juglans regia) leveleivel áztatott vagy felforralt viz. A hol rovarok, álczák, hernyók károkot csinálnak, azok szedése s pusztitása iránt intézkedni kell.

Szilfa-mag e hóban szedendő.

♌

JULIUS.

Vadász. A dúvad ez idei ivadéka elhagyta szülőhelyét, s e hónap — leszámitva kivételes esetlegességeket — a legalkalmatlanabb arra, hogy a ragadozók közt nevezetesebb irtást tehessünk.

A róka gabonaföldekre vezette fiait, s itt zavartalanul befejezheti fajzatának felnevelését, de egyuttal a fiai kiképzésére és rabláshoz betanitására kiválasztott határban, rendkivül sok kárt tesz.

A fővad hiz-idényébe lép s hatalmas fejdisze már teljesen kifejlett. Nagy gondott kell forditani, hogy a vadászható szarvasok tartózkodási helyeit és váltóit pontosan kitudjuk s az agancsárok lelövése lesből vagy cserkészve már e hóban megkezdhető ugyan, de miután az agancsok ilyenkor még *bogosak*, az agancsárok lelövését a vadászias szempontok tiltják. A dámbikák lelövése is szabad, de czélszerü ezt csakis a gyengébb nyársasokra gyakorolni.

Megkezdődik a nemes őzvad üzekedési ideje is, s e hó vége felé már kezdetét veszi a csalsippali vadászat, amaz érdekfeszitő és élvezetes mulatság, midőn a vadász az üzekedő suta hangját utánozva, csöve elé varázsolja a szerelmi kalandokra vállalkozó bakot.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

A tőkeruczák e hóban lesznek röpképesek, s hol e viziszárnyas tenyészik, figyelmet kell fordítani annak kora reggeli és késő esti röp-kisérleteire, hogy alkalmas időben kezdhessük meg a vadászatot.

Tartózkodását illetőleg: a fővad gyakran az erdőn kivüli ligetekben is található, hol rovarok s legyek ellen menedéket keres. Az őzvad fiatalosokban tartózkodik. A vadsertés, különösen az emsék, kondákba verődtek. A nyul a szántóföldeken, főleg ott, hol jó, husos füveket s gyökérzetet talál, huzza meg magát.

A lomb-takarmány e hó folyamán szorgalmasan gyüjtendő s a sózók felfrisitendők.

A vérebnek már alkalma nyilik kimutatni, hogy mit tanult; a vizslák szoba-dressurája már befejeztetett.

*

Erdész. E hóban is javában folyik a favágatás, szénégetés, a faiskolák és csemetekertek öntözése száraz időben és azok gyomlálása; a faszállitás tengelyen és nagy esőzések alkalmával a fausztatás is.

Az erdész teendői tehát ugy az egyik, mint a másik munkánál: gondos ellenőrzés s felvigyázat. Igy különös figyelmet érdemel most a szénégetés; mert száraz időjárás alkalmával könnyen támadhatnak nagyobb tüzveszélyek és károk, a miért az erdőben való egyéb tüzrakás ilyenkor egészen betiltandó.

Erdei járás-kelés alkalmával szorgalmasan nézendő a bükk- és tölgy-makk állása, hogy annál biztosabban következtethessünk az idei termésre

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

AUGUSZTUS.

Vadász. A rőtvad hiz-idénybe lépett s e hónapban kezdődik a tulajdonképeni vadászat *(cserkészet)* a számfeletti gyengébb bikákra.

Az őzbak még üzekedik, s különösen e hó első felében szépen beugrik a csal-sipra.

A dám-bikák hiz-idénye is bekövetkezett, s vadászata már folyik.

Az igazi vadász kötelessége, a vadászterepén tartózkodó minden fővadnak váltóit és tartózkodási helyeit pontosan ismerni, s az egyes darabokat a nyomokból a legbiztosabban meghatározni, mert ebből bírálható el szakképzettsége, s ez bizonyiték arra, hogy hivatását lelkiismeretesen és pontosan teljesiti.

E hóban megkezdődnek a zerge-vadászatok is. Vadászati törvényünk értelmében a foglyászat is megnyilt e hó elsejével, azonban a vadásznak kellő önmérséklettel kell birnia arra, hogy csakis a fejlettebb foltokat keresse vizslájával, mert a fejletlen csapatok üldözésével — eltekintve attól, hogy az vadászias élvezetet nem nyujthat — vadállományát egészen kipusztithatja.

A tuzok, fiaival zab- és kukoricza-táblákban vonul meg, s e hó 15-ikétől vizslával vadászható.

A vadkacsák megkezdik huzásukat s a vadásznak pontosan meg kell figyelni a huzás irányát, hogy lesből való vadászatának sikere biztositva legyen.

A bibiczek csapatokba verődnek a fiatal, már röpképes ivadékkal s leginkább vizenyős réteken s burgonya földeken tartózkodnak.

A nyul-vadászat is megkezdhető törvényeink értelmében aug. 15-dikén; tekintettel azonban a sokkal élvezetesebb téli nyulvadászatokra és ama körülményre, hogy *aug. hó folyamán a nőstény*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

nyulak legtöbbje még poczkos vagy szoptatós: a nyulnak e hóban való lövése eltiltandó.

Tartózkodását illetőleg, a vad, főleg a szőrmés vad, ez időtájt leginkább az erdő szélén, a megérett vetések közelében szeret tanyázni, melyekben különösen a sörtevad, a szarvas és őz, jelentékeny károkat tesz. A nyul, a fris szántás barázdáiban keres árnyékot a tikkasztó meleg ellen. A császármadár sürü bozótban tartózkodik.

A vadaskertekben az erdei szántók egy része bevetendő repczével és bokros rozszsal.

A lomb-takarmány nyesése és gyüjtetése szorgalmasan folytatandó, s a kötegek a téli felhasználásig, száraz, szellős helyen gondosan megőrzendők.

A dúvad irtása körül ugyanazon eljárás követendő, mint az elmult hónapban.

*

Erdész. A nyári hónapok alig nyujtanak nagyobb változatosságot ugy az erdész, mint a vadász teendőiben.

A milyen sokoldalu s nehéz teendők, felelősség háramlik mindkettőre a téli időben: oly relativ csekély a munka s kevés a változatosság nyáron.

Az e havi teendők ugyanazok, mint a julius haviak; e hóban is favágatás, szénégetés, faiskolák és csemetekertek tisztitása, öntözése az, mely az erdész figyelmét leginkább leköti.

Ezeken kivül most még óvatosabban s pontosabban vizsgálandók a bükk- és tölgy-állabok a makk-termés tekintetéből, s ügyelni kell az erdőben való tüzelésre.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

SZEPTEMBER.

Vadász. A vadászat az összes hasznos vadra — szarvas-, dám- és őz-suta, továbbá a siket- és nyir-fajd kivételével — már folyik, s a vadállományáról gondoskodó vadász, most már élvezheti fáradalmainak gyümölcseit. A tapsifüles azonban, mely e hóban még vajmi gyakran hódol a szerelemnek, lehetőleg kimélendő.

Az agancsár bőgési idénye bekövetkezett, s hány büszke fejedelmi vad esik e hóban az áldz ólom áldozatául, midőn szerelmi hevében tusára hivja fel vágytársait.

Ha talán nem is tagadható el bizonyos jogosultság, hogy egyesek a fővadnaképpen az üzekedési dényben történő lelövése ellen kelnek ki: a lelövés a vadállományra még sem oly veszélyes, mint azt egyes tulzók feltüntetni szeretik. Az igaz és tapasztalt vadász, kit tetteiben is a mérséklet vezérel: megengedheti magának amaz élvezetet, melylyel a vadászat eme magasabb neme (cserkészés) jár, a nélkül, hogy ezzel vadállományának gyarapodását veszélyeztetné.

A zerge-vadászat már rég megnyilt s a hizott dám-bikák is keresett zsákmányt képeznek.

A fogoly- és fürj-vadászatok legfő idényét jelenti e hónap s különösen a vizslászat az, mely e hónapban rendkivül élvezetes vadászatokat nyujt hiveinek.

A császármadarak csapatokba verődtek s vizsla előtt szépen vadászhatók.

A viziszárnyasok és a hó vége felé az erdei szalonkák is, megkezdik őszi huzásukat.

A fiók-tuzokok röpképesek lesznek, és szokott huzási irányukat jól meg kell figyelni, mert csak ezen elvonulási irány tudására alapithatjuk a hajtó-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

vadászatok rendezését. Tuzokra a hajtóvadászatok egész január hó végeig folyton üzhetők és a legtöbb eredménynyel biztatók, mert a belopás csak legritkább esetekben szokott sikerülni.

A vadaskertekben az erdei szántók egy részébe téli rozs vetendő.

A hol szokásban van a sörtevadat kanász ebekkel vadászni, ott ez ebeket már most kell szoktatni pórázra.

A borz-tanyák körül, melyek lakóit őszszel lelövésre szántuk, már most kell felállitani a magas leseket.

A fogoly-vadászatok igen alkalmasak arra, hogy kiismerjük nyul-állományunk mennyiségét, s erre kell alapitani az évi lelövést. Az erdei vadászatokra már most kell megtenni az előkészületeket: a lővonalakat kitisztogatni, a kilátást és lövést akadályozó ágakat és gallyakat lenyesni stb.

Távol eső vadászterületeken s különösen olyanokon, hol a szomszédsági viszonyok nem igen engedik meg a sikeres foglyászatot: az ott tenyészett fogoly-csapatokat idejekorán be kell fogni s kedvezőbb fekvésü terepeken ujra szabadon bocsátani.

Tartózkodását illetőleg ugy a fő-, dám- és őzvad, mint a sörtevad: e hóban már inkább együtt jár s a nagyobb és sürübb erdőségeket keresi fel. Az őzbak azonban magányosan is található sürü vágásokban, hol a nappalt tölti. A nyul előszeretettel keresi fel a bokros helyeket. A nyest és görény e hóban ismét a falvak közelébe huzódnak; ugy ezek, mint a róka és vadmacska,kölykeiket e hóban szokták elüzni maguktól, melyek aztán uj tartózkodási helyeket keresnek.

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Erdész. E hóban is folytatódik a favágatás, szenitás, a csemetekertek tisztitása s hozzá jön az ertvényezés. Ott, hol őszi ültetést szokás elővenni, e hóban a csemeték kiültetését meg kell kezdeni, s fő teendője az erdésznek, ezen munka pontos keresztülvitelét a legszigorubban ellenőrizni, mert gondatlan, kellő felvigyázat nélkül keresztülvitt ertvényezés hiábavaló munka.

Eme munka mellett, a többi hóban emlitett felvigyázat képezi az erdész teendőjét.

OKTÓBER.

Vadász. A foglyászat végéhez közeledik, mert a teljesen kitollazott foglyok már nem igen tartanak ki. Nyulra és rókára azonban e hóban nyilnak meg a parforce-vadászatok s az agarászat és kopászat idénye is bekövetkezik.

Az őzbak ujra erőhöz kezd jutni. Az erdei szalonka, védett és jó fekvésü erdőkben sokszor nagy számban pihenőt tart őszi huzásában, s az erdei vadászatok, a különböző vadnemek miatt melyek lelövésre hozhatók: e hóban a legérdekesebbek.

Az erős, kifejlett agancsár legtöbbnyire elvonul a bőgési terepekről, helyet engedve gyengébb, kifejletlenebb vágytársainak. Az agancsárok lelövése e hó 15-dikén törvényeink értelmében beszüntetendő.

E hó második felében, ott, a hol nem szándékunk vadállományunk mennyiségét növelni, már megkezdhető a fő-, dám- és őz-suta lelövése, minthogy vadászati törvényünk értelmében is, a tilalom-idő ezen vadnemekre okt. 15-dikén lejár.

A vaddisznó-vadászatok, oly helyeken, hol a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

sörtevad nem tekintetik kártékony vadnak és nem szándékoztatik annak teljes kiirtása : e hóban kezdendők meg.

A tengeri nyulnak vadászmenyéttel vadászása szintén felvehető ; mert ez időtájt már nem találni fiakat az oduban, melyek a sikert ronthatnák.

A borz hizidényébe kezd lépni, vadászása azonban még a jövő hó végeig felfüggeszthető.

Róka, nyest és hiuz téli bundát ölt magára, minélfogva lövetésük annál hasznosabb. Ugy ezek, mint a vidra és vadmacska téli buvhelyeiket készitik elő.

Az uhu-kunyhóból e hóban nem egy ritka s a kisebb vadállományra rendkivül ártalmas szárnyas ragadozót ejthetni.

Ha tenyész-czélokra foglyokat kamarákba akarunk kitelelletni, a szükséges mennyiséget már most kell befogni s a fölös kakasokat letarkózni.

Ajánlatosabb azonban kedvezőtlenebb fekvésü területekről az egész fogoly-csapatokat már korábban befogni, a fölös kakasokat letarkózni vagy kamarákba zárni s a páros foglyokat, kedvező, védett és szóróhelyekkel ellátott terepeken rögtön szabadon bocsátani.

Fővad-területeken és vadaskertekben, e hó vége felé az augusztusban rozszsal bevetett erdei szántók, a vad számára már hozzáférhetőkké tehetők.

Téli etetési czélra szorgalmasan gyüjtendő a makk, bikkmakk és a vadgesztenye ; a gyüjtött készletet száraz, szellős padlásokon kell tartani s gyakran átforgatni.

A vadállománya sorsát szivén viselő vadász már most gondoskodik arról, hogy a közelgő, esetleges zord tél, mely a vadnak amugy is ellensége, ne legyen annak gyilkosa.

*

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Erdész. E hóban az ertvényezés, ültetés folytatódik addig, mig az időjárás ezt engedi; azonkivül már a jövő tavaszra elkészitendők a csemetekertek és faiskolák.

Ott, hol a téli favágás divik, az kezdetét veszi, s ugy a méterre, mint a fa helyes és okszeü feldolgozására figyelemmel kell lennünk.

Folyik a szenitès is és kellő ellenőrizet szükséges azon erdőrészekben, hol a makkoltatás bérbe adatott; szedendő a tölgymakk s annak gondos eltakaritásáról tavaszig gondoskodni kell.

A téli idényre szükséges erdei utak javitása, illetőleg uj utak kitüzése és készitése előveendő.

NOVEMBER.

Vadász. A dámvad üzekedik s a bikák e hó közepéig lőhetők.

Fővadból és dámvadból a vén sutákat cserkészve, őzbakot és sutát — ez utóbbit csak ott, a hol a vadállomány szabályozása megkivánja — hajtók előtt, vagy szintén cserkészve lehet lőni.

A sörtevad keresett zsákmányt ád és szorgalmasan vadászandó.

Erdőkben a hajtó-vadászatok megtartásának ideje bekövetkezett.

A vadászat gyakorlása mellett azonban nem szabad szem elől téveszteni, hogy közelg a nehéz évszak, s hogy ujra gondoskodni kell a küszöbön levő tél bajainak enyhitéséről.

A fő- és kisebb vad számára az etetők és szórók karba helyezendők, s bekövetkező fagy- és hóval, rögtön meg kell kezdeni a téli takarmányozást.

Vadászterületeken, melyek közelében nem lett

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

vágva: a vad számára fagyöngyös törzseket kell ledöntetni, és pedig legczélszerübben az etető-helyek közelében. Minden fris hóesés, kedvező alkalom arra, hogy a vadász ugy a hasznos, mint kártékony vad-állományát ellenőrizze, s ez utóbbit minden rendelkezésére álló eszközzel irtsa.

A hasznos szárnyas vadból csak a nemes fáczán vadászható sikerrel s e vadászatok keresett és értékes zsákmányt nyujtanak.

Vadlud- és vadkacsa-vadászatok e hóban is szorgalmasan látogathatók.

Az őzbak e hóban, esetleg deczemberben agancsait leüti.

A borz hideg időben már e hóban bevonul barlangjába a téli alvásra.

*

Erdész. E hóban véget érnek a különböző erdei munkálatok, változatosságra nézve, mert a fősuly most a favágatásra s annak többféle nemére és módjára lesz fektetve.

Egyik helyen csupán tüzifa-, szénfa-, más helyen szálfa- s épületfa-vágatásra lesz nagyobb gond és figyelem forditva.

A favágatáson kivül, mely különben a faeladással eléggé foglalkoztatja a fa vágóit és vevőit lelkiismeretesen ellenőrző erdészt: rendesen csupán a szenités szokott e hóban és az egész télen át folyni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

DECZEMBER.

Vadász. Minden fris hóesés egy nyilt könyv, a melybe a vad, csapájával és nyomával beirja ama bizonyitványt, a mely a vadászterület gondját viselő vadásznak vagy becsületére vagy szégyenére válik.

De a fris hóesés egyuttal értékes és pótolhatlan tankönyv is, a melyből a kezdő vadász nemcsak a vadnak váltóit és tartózkodási helyeit tudja ki, de mely megtanitja őt, a vadat, ennek csapája után pontosan meghatározni és felismerni.

A hó-takaró, mely sik- és dombos vadászterületeken, különösen ha e vadászterületek lelkiismeretesen és szakértelemmel gondoztatnak, soha sem rejt valami rendkivül nagy veszélyeket a hasznos vadra és pusztitó hatalma czéltudatos intézkedések által még a magasan fekvő hegységben is ellensulyozható; ott pedig, a hol a vadóvás buzgalommal és értelemmel üzetik: a legveszélyesebb árulójává lesz a kártékony vadnak.

Midőn lágyra fordult az idő, s reá ujra fagy következik, ugy, hogy a hótakarón jégkéreg képződik, olyankor mindennemü vadászat szünetel s a vadnak minden nyugtalanitása tilos; vonatkozik ez nevezetesen a fő-, dám- és őz-vadra.

Ilyenkor bőven kell takarmánynyal ellátni a téli etetőket, egyrészt hogy a vadat jó erőben tartsuk fel, másrészt, hogy megóvjuk erdeinket a lekérgezéstől és a fiatal hajtások levágásától.

A hó vége felé, ott hol nem akarjuk a sörtevadat kiirtani, beállitandók a vaddisznó-vadászatok, mert már görgetni (bugni) kezdenek.

A legnagyobb nyulvadászatok most folynak le, s ezek végeztével sok helyen végleg be is fejezik az idényt.

A fáczán- és fogoly-vadászatok e hóval szintén

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

lezárandók, az utóbbi már törvényeink értelmében is. Nyilt vizeken a vizivadászatok rendkivül érdekesek s néha igen hő és sokféle zsákmányt eredményeznek. A vadlibák e hóban szeretik felkeresni az őszi vetéseket.

Tartózkodását illetőleg: a fővad és vadsertés, a hideg ellen menedéket keres a sürüségekben s csoportosan áll. Az őz a vágásokba, a nyul a vetésekről az erdőkbe huzódik; a róka, vadmacska, rosz időben, odujok közelében tartózkodnak; a fogoly a kisebb csendereseket és bokros helyeket keresi fel.

A kártékony vad, mely a tenyésztésre fentartott vadat tizedeléssel fenyegeti, a nagy vadászatok zárlatakor fokozott erélylyel pusztitandó, s a hivatását átérző, s kötelességét legpontosabb lelkiismeretességgel teljesitő vadász: a bekövetkezendő zord és sanyaru napokon odaadással fogja gondozni a reábizott vadállományt, mert ettől függ a jövő évi vadszaporulat.

*

Erdész. Itt a tél, zord fagyos idejével, s mindenki igyekszik teendőjét a meleg szobában, az égő kandalló mellett végezni; csak az erdészt és vadászt nem hagyja kötelessége s ambitiója otthon, mindkettőnek épp most künn a helye; — hogy mások melegedhessenek, az erdésznek fázni kell, hogy a tüzifáért érkező fuvarosokat ellenőrizze, a fát kijelölje, a favágókat, szénégetőket szemügyre vehesse.

✠

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

A CSAPA- ÉS NYOM-ISME.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

A vadcsapázás, a kinyomozás mestersége a régibb vadászok korában sokkal nagyobb gonddal és szakavatottsággal üzetett, mint mostanában.

Nem mondhatnánk ugyan, hogy mostanában épenséggel nem volnának szakavatott nyomozó vadászok, azt azonban bátran állíthatjuk, hogy sokan tartják magukat igazi «avatott szarvasvadász»-nak, pedig a sok közül vajmi kevesen «igazán» azok; vajmi kevesen értik alaposan a szarvasvadászatnak a csapázástól kezdve fölfelé minden jelentékenyebb momentumait.

Hazánknak vadban bővelkedő bérczein és sok helyt még őserdőkkel benőtt nagyszerü vidékein a nagy vadállomány szaporodása a mult évtizedek vadászati törvényének hiányos és czélszerütlen volta mellett sem csökkent annyira, hogy — Oroszország egyes helyeit kivéve — ne lehetnének oly vadas-területeinek, a minők Európa más országaiban már nincsenek és az illető helyek túlnépesedése folytán nem is lehetnek.

Már e fontos körülmény teljesen elegendő arra, hogy a vadászat tudományának mivelését előmozditani és terjeszteni hazánkban inkább lehet és kell, mint a vadban szegény szomszéd országokban.

A vadász-embernek legszükségesebb tudnivalói közt sok oly dolog van, a melyet csupán gyakorlatilag tanulmányozva, egy életen át is nehezen lehet elsajátítani, holott segédeszközök mellett az igazi vadász mesterségének legfontosabb fogásait könnyen magunkévá tehetjük.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

A csapa- és nyom-isme a különféle vad kinyomozásának mestersége nemcsak hogy fontos része, de ugyszólván abc-je a vadászati tudománynak. A vadat csapái vagy nyomai után fölismerni, azok után a vad állapotát következtetni, a nyomon haladva a vadat felkeresni és elejtése vagy megsebzése esetén újra a nyomok segélyével rájönni: oly dolgok, melyeknek ismertetésére ama megjegyzéssel kezdhetjük meg jelen — több szerző után összeállitott — értekezésünket, hogy addig fővadra ne induljon a vadászat kedvelője, míg a csapa és kinyomozás módjait nemcsak elméleti, de gyakorlati uton valamennyire el nem sajátitotta.

Külföldön nevezetesebb vadászok a csapa- és nyomisméről kötetes munkákban foglalkoznak, de irjanak bármennyit és bármily kimeritő ismertetéseket, az ily könyvek inkább csak utmutatók lehetnek arra nézve, hogy a gyakorlat (az igazi mester) utján miként érhetünk el rövidebb idő alatt praktikus eredményt.

A fővad-csapákról.

A vad nyoma és csapája kifejezés közt a legtöbb vadász mi különbséget sem ismer s így a vadászati kifejezések tisztázása végett is föl kell említenünk, hogy a nagy vad lábainak puha talajon vagy havon látható lenyomatát *csapának* s a kis vad láb-jeleit *nyomnak* nevezzük.

Csapát vagy nyomot ismerő vadásznak tarthatja magát mindaz, ki meg tudja különböztetni a fővad csapáit a dámvadétól, a sertevad csapát az őz-csapától, továbbá ki ismeri a róka, menyét, vidra stb. nyomát. Mindezek megismerését könnyen és rövid idő alatt elsajátíthatjuk, ellenben sok tanulmánynyal összekötött fáradság, kitartás, éber figyelem és az egyszer észlelt dolgokat jól emlékben

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

tartó tehetség kivántatik ahhoz, hogy valaki magát a csapa és nyom ismeretében otthonosnak érezze s hogy avatott nyomozónak tarthassa magát.

A csapa- és nyom-isme alapos ismerete feltételezi, hogy nem csupán egyik állat nyomát a másiktól, de ugyanazon vadnak különböző nyomaiból következtetni tudjuk az illető vad korát, nemét, állapotát, sőt körülbelül azon időt is, a melyben a nyomok keletkeztek; továbbá a csapák alakja és az egymás közt való távolságból azt is, hogy lépésben-e avagy futva, legelés vagy megriasztás közben keletkeztek-e a talált csapák.

A csapa- és nyom-isme elsajátitására törekvő vadász, ha erdőn, mezőn haladva oly helyekre jut, hol a vad csapáinak alakját jobban kivenni lehet, soha se mulaszsza el azokat jól megfigyelni, vadászbotjával, vagy egyéb mértékkel megmérni és a legközelebb talált csapákkal összehasonlitani. Ily összehasonlitások és formák többszöri jól megfigyelése után lehet lassankint megkülönböztetést tenni az agancsár és a tehén csapái közt, továbbá az állat korára nézve is.

Sziklás talajon és minden oly helyeken, hol a vad csapáit észlelni kevésbé lehet, sok mindenféle más jelre figyelmez a vadász. A vad hullatéka, vizellete, az agancs-hántás okozta surlódások a fák részein, vagy bokrok tört ágai, szőr, végre a vad megsebesitése esetén a sebvér, annak szine és mennyisége: mind oly jelek, mikből sok utbavezető dologra jő rá a vadász és mely jelekről jelen értekezésünkben részletesebb ismertetéseket közlünk.

A fővad csapájáról általában.

A fővad (rőtvad) hasitott körme csülöknek mondatik és a következő részekből áll.

A köröm külseje *aa.* vagyis az u. n. «csülök-

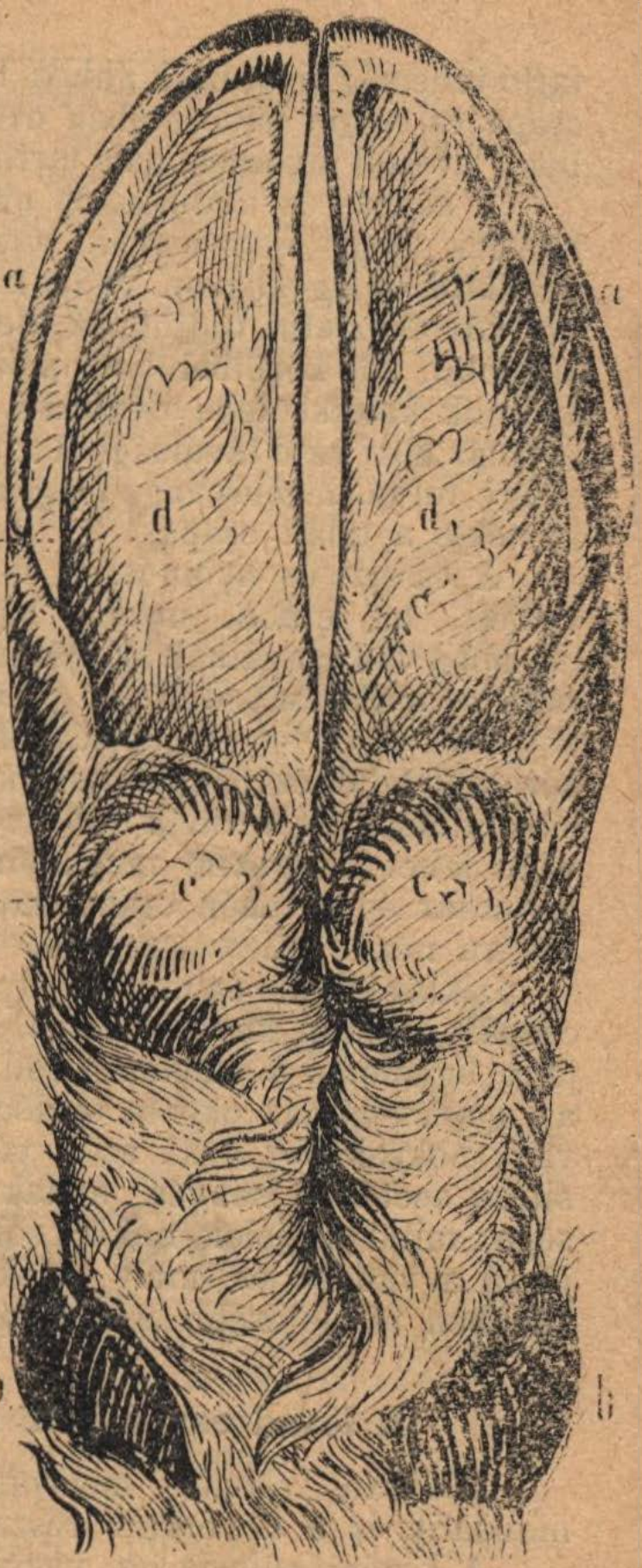
© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

él»; az «ál-csülkök *bb*., ezek a lábszárak hátsó részén, a csülők fölött lévő, kissé kifelé álló, hegyes, szaru-állománynyal födött csúcsok.

A «csülök boka» *cc* és **a** köröm belseje vagy a talp.

A csapák nagyságából nem nehéz meghatározni, vajjon azok borju, üsző, suta, csapos, villás vagy szarvastól származnak-e; és nem csupán a csapa formája, de azok közti nagyobb távolságokból is biztosan lehet tudni, vajjon a talált csapa sutától vagy szarvastól eredt-e?

A villást nem nehéz a csapa után a sutától megkülönböztetni, mert az előbbi, termetre erősebb s ez okból lábszárai is erőseb-

(1. ábra.)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

bek, hosszabbak, melyekkel természetesen tágabb lépéseket is tehet, mint a suta; sőt már a nyársas csülkei is nagyobbak és szélesebbek, mint a sutáé, s minél öregebb lesz a szarvas, annál inkább gyarapodik termetre, s természetes, hogy teste fejlésével aránylagosan tágulnak lépései is.

Megjegyzendő, hogy a szarvas (értsd agancsár) csülkei elől mindig jelentékenyen tompábbak, mint a suta csülkei és hogy az előlábak csapája mindig szélesebb és erősebb, mint a hátsó lábaké. Sutánál e körülmény kevésbé szembeötlő, a szarvasnál e különbség azonban jelentékeny, sokszor 6, sőt több milliméter is.

Ha a vadász az egyes csapák nagyságából akarja megbirálni a fővad korát, az ehhez való ismereteket csupán gyakorlati uton szerezheti meg és pedig olyformán, hogy ha minden egyes látott szarvasagancs ágainak megszámlálása után az illető állat csapáit figyelmesen megvizsgálja, megméri s a tapasztalt észleleteket jól emlékébe vési.

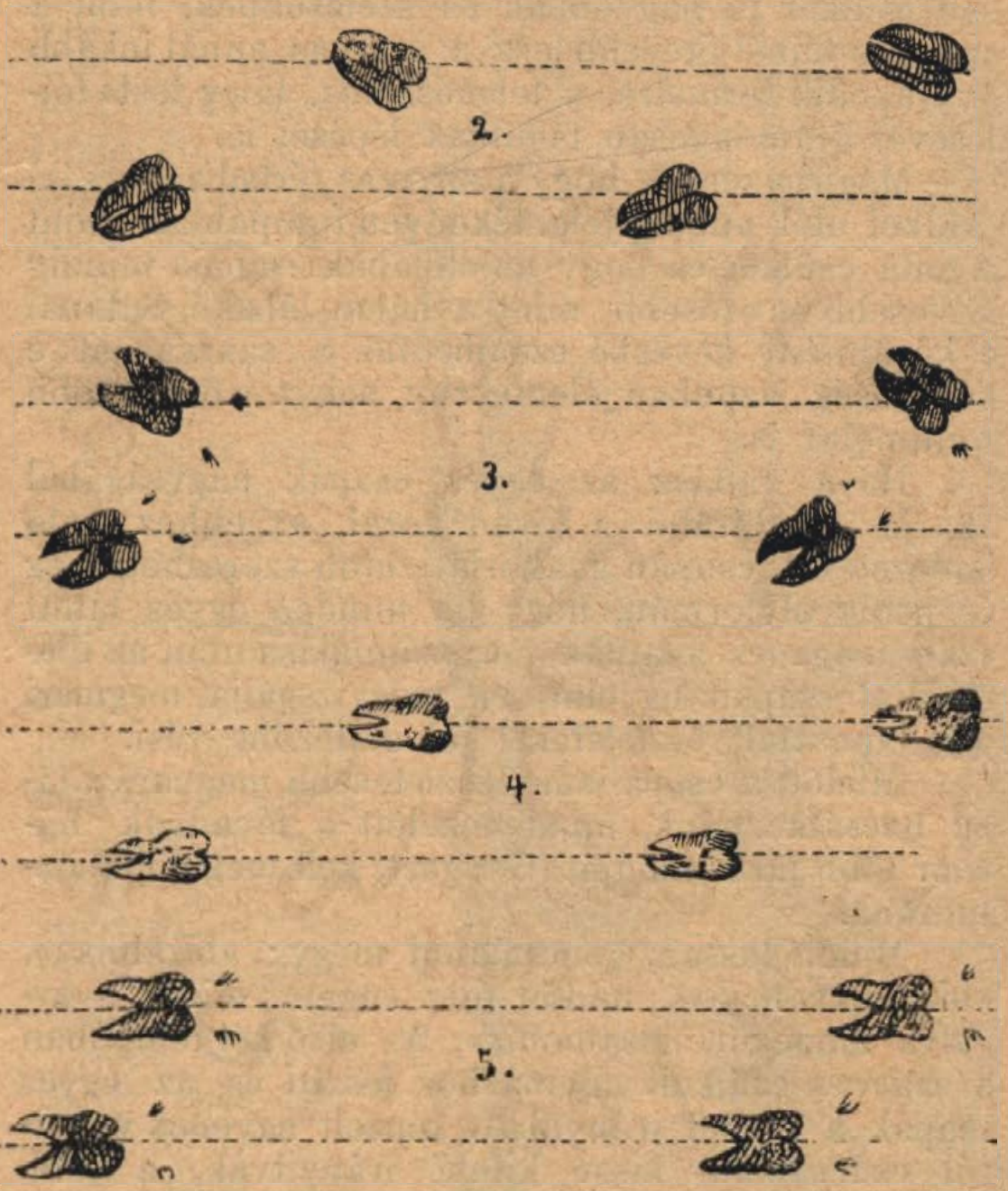
Mielőtt a csapa-isme részletesebb magyarázatába bocsátkoznánk, mindenekelőtt a fővadnak három főbb járás-módját (Gangart) kell megkülönböztetnünk.

Midőn lassan, gondtalanul megy: «bizalmas», «bizalmasan jár»; midőn fut: «üget»; midőn nyargalva menekül, «iramodik». Az első két tempóban a szarvas csülkeit egymáshoz feszíti és az egyes csapák a menet irányában képzelt egyenes vonalról csúcsaikkal kissé kifelé irányitvák, a jobb lábak csapái jobb felé, a bal lábak csapái bal felé (2. ábra).

Ellenben a gyors szökés, «iramodás» közben támadt csapákon már nem csupán a csülkök, de az álcsülkök (fiköröm) nyomai is meglátszanak, a csülkök pedig kissé széjjel állanak. (3-ik ábra) Mennél tovább tart a gyors ütemben való mene-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

külés, s minél inkább kifárad a szarvas, annál inkább szétválva nyomódnak le csülkei ; ez különben

(2—5. ábra.)

lassú haladás közben is megtörténhetik, de csak ha a szarvas beteg.

A sutánál bizalmas, helyesebben mondva «gyanutlan» járás és ügetés közben a csülkök ke-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

vésbé zártak, mint a szarvasnál, ezen kívül a suta csapái bármely járásmódban a menet irányában képzelt egyenes vonalról nincsenek kifelé irányitva, hanem egyenesen előre, s egymásközött és az alapvonallal párhuzamosan haladnak (4. és 5. ábra). A szarvas lépése mindig erősebb, hosszabb, mint a vele egykoru sutáé.

A régibb és praktikus szarvas-vadászok állitása szerint, a szarvas és suta-csapáinak megkülönböztetésére 72-féle jel léteznék, mi azonban a kétes és nehezen felismerhető jeleket mellőzve, csak a gyakorlati vadászok által figyelembe venni szokott és biztosnak mondható jelek leirására szoritkozunk, előre bocsátva, hogy a megkülönböztető jelek felismerését igen sokszor befolyásolja a talaj és az időjárás minősége.

Ennek okáért figyelmeztetjük a csapázó vagy nyomozó vadászt, hogy az első csapák föltalálásával, hacsak azok lenyomata nem egészen tisztán kivehető, soha se elégedjék meg, hanem iparkodjék a csapák menetét követve, mennél többféle talajon megvizsgálni azokat, hogy helyesebb összehasonlitást tehessen.

A csapák ismertető jelei.

1. A lépés. (Der Schritt.) Mennél erősebb a fővad, annál hosszabbakat is lép, s igy a lépés hossza a szarvas és suta között a legbiztosabb ismertető jelek egyike; már a 4 éves szarvas nagyobbakat lép, mint az öregebb suta. A csapáknak egymástól való kisebb vagy nagyobb távolsága, tehát a lépés hossza, a legbiztosabb jel az évnek minden szakában és bármely minőségű talajon is.

A lépések nagyságát ha nem is egész pontossággal, de eléggé megközelítőleg a következő táblázat mutatja:

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

A borju léptének hossza		nyáron	326	mm.
«	«	«	őszszel 350	«
Az üsző	«	«	nyáron 408	«
A csapos	«	«	«	408 «
A villás és az erős suta l. h.		«	500	«
A 6-os agancsár léptének hossza			515	«
A 8-as agancsár	«	«	530	«
A 10-es	«	«	«	575 «
A 12-es	«	«	«	590 «
A 14-es	«	«	«	604 «
A 16-os	«	«	«	625 «

E táblázatban foglalt különböző méreteket a talált csapáknak többször ismételt méregetése, szóval gyakorlati észlelések által magunknak annyira megjegyezhetjük, hogy a fővad egyes csapái közötti távolságot (a lépések hosszméretét) szemmértékünkkel is megállapíthatjuk és abból, valamint a csapa alakjából első tekintetre megtudjuk azt is, hogy mely nemű és mily erős fővadtól származik a talált csapa. Minthogy azonban a fővadnak gyengébb vagy erősebb kifejlődése a tápláléktól, éghajlati viszonyoktól és egyéb föltételektől függ, nem lehet az itt közölt csapa-méreteket föltétlenül elfogadni.

Ha bizonyos vidékeken a csapák az itt ismertetett méretekkel nem egyeznének meg, ott természetesen az észlelt méreteket kell elfogadni, melyek azonban az itt közöltektől nagyobb eltérést sehol sem fognak föltüntetni.

2. A csülök-lenyomatok terjedelmének méretei. (6-ik ábra.) A fővad csülkeinek lenyomata, alakra és terjedelemre nézve annyira változik, hogy e különbözetek is elég ismertető jelek arra, hogy azokból a fővad korát és nemét megtudhassuk.

Már a csapos csülkei is erősebbek, mint az öregebb sutáé, s minél idősebb lesz az agancsár, annál szélesebb lesz csülök-lenyomata. Könnyebb

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

áttekintés okáért, táblázatban mutatjuk ki, a vad kora szerint a csülök- lenyomatok szélességének méreteit és pedig az elő- és hátsó-lábakét külön-külön.

A gyakorlati életben azonban, mindig a hátsó lábak csülkeinek lenyomatát kell venni irányadóul, mert a hátsó lábak csapái mind n a nagy vadászathoz tartozó vadnál és az őznél is mindig kisebbek s kevésbé erősek, mint az első lábak csapái.

A csülök- lenyomatok méretei:

	első lábak	hátsó lábak
a) Borju nyáron	kb. 34 m/m	kb. 32 m/m
b) « őszön	« 38 «	« 35 «
c) Üsző nyáron	« 46 «	« 43 «
d) Csapos «	« 48 «	« 45 «
e) Villás és kinőtt suta	« 51 «	« 48 «
f) 6-os agancsár	« 55 «	« 51 «
g) 8-as «	« 57 «	« 53 «
h) 10-es «	« 59 «	« 55 «
i) 12-es «	« 62 «	« 57 «
k) 14-es «	« 64 «	« 59 «
l) 16-os «	« 67 «	« 61 «

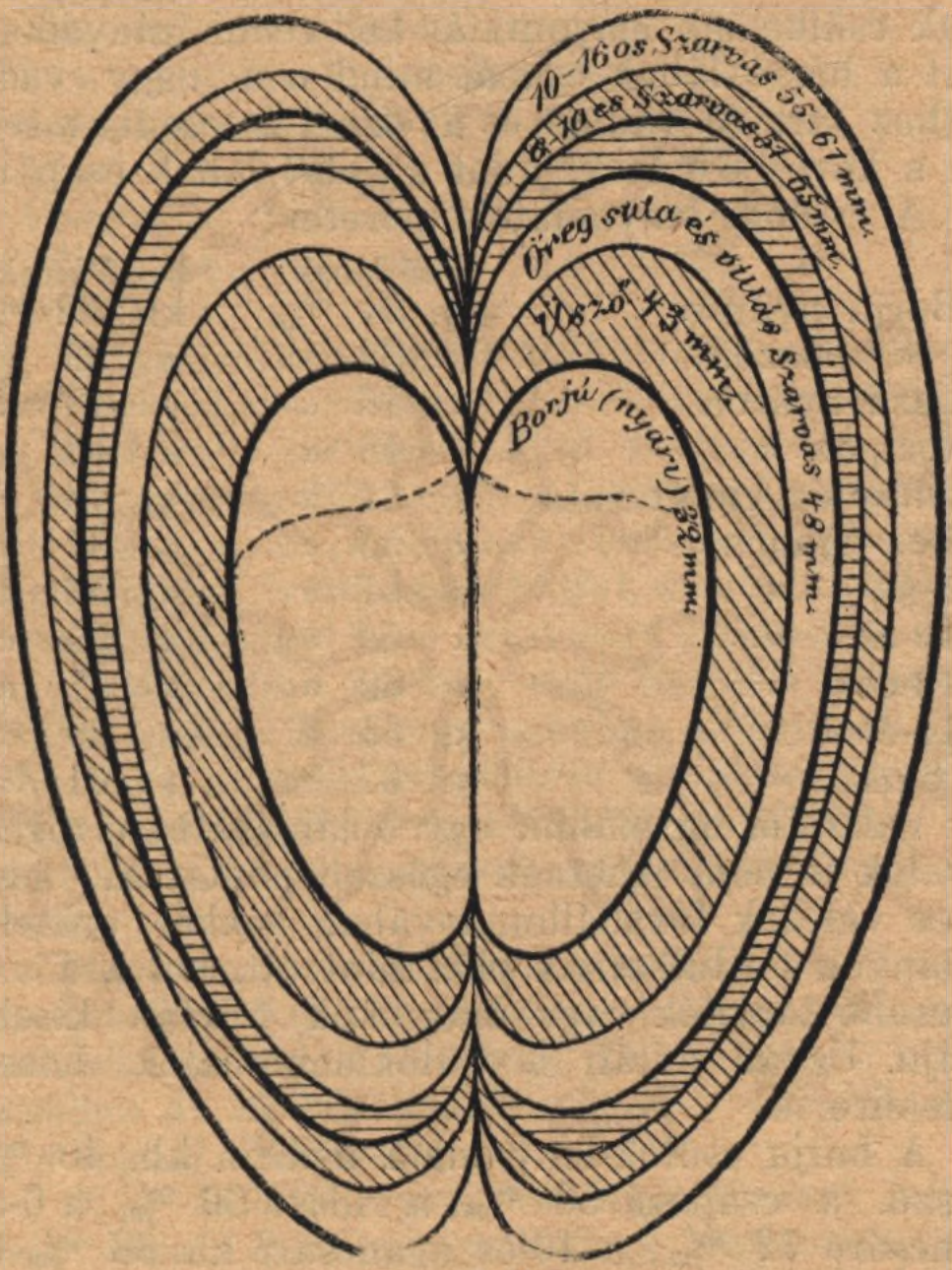
Valamint az előbbi, ugy e táblázatban foglalt méretek is nem lehetnek egészen pontosak, mert egyes vidékek fővadállományában sokkal erősebb példányok fordulhatnak elő, mint ott, hol a fővad kevesebb táplálék vagy más okok folytán kisebb fajtáju. Ugyan ez áll a csülöklenyomatok hosszméreteire is.

A borju csülök-lenyomata nyáron kb. 40 m/m hosszú, a csaposé 56 m/m, a villásé 66 m/m, a 6-os agancsáré 72 m/m, a 10-es agancsáré kb. 88 m/m és igy felebb.

3. A fővad csülök-lenyomatának kiváló jellege. Lassu, bizalmas (gyanutlan) haladás közben a szarvas csülkeit előre a földbe szoritja, mi által lágy talajban vagy hóban kis teknő alaku mélyedés képződik, melyben az emberi kéz gömbölyű tenyér-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

izma — ha hüvelykünket tenyerünkbe fogjuk, — vagy, szintén simán fektetett két ujjunk belefér A suta körmének lenyomatán mindezt nem észlelhetjük, a suta a sertevadhoz hasonlólag inkább csusz-

(6. ábra).

tatva nyomja körmeit a talajba, mig a szarvas körmeinek lenyomata ugy elől, mint hátul, egyforma mélyen nyomódik be a talajba.

4. *A négy csülök-boka nyoma.* A szarvas jóval

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

erősebb levén a sutánál, következésképen csülök-bokái (talp-göbei) is mélyebben hatolnak a talajba, mint a sutáé, azonkivül már a 6-os agancsárnak is erősebb bokái vannak, mint az erős sutának, s minél idősebb lesz a szarvas, annál inkább domborodnak ki a csülök-bokák, tehát terjedelmük nyer. A négy csülök-boka nyoma akkor képződik, midőn a fővad haladása közben hátulsó lábaival az elsők elé lép (túl-sietés), ilyenkor az első és hátulsó lábaknak csülök-bokái egymást érintve nyomódnak le.

Az ily csapát «mind a négy boka lenyomatá»-nak nevezzük.

Ha e lenyomatok egyformán mélyek, akkor szarvastól származnak, mert a sutának hátsó bokái jóval kevésbé hatolnak a talajba; azonkivül a sutának csülök-bokái keskenyebbek, minek folytán a két csülök-boka lenyomata közt mindig marad egy kevés föld vagy hóból álló köz.

5. «*A fővad keresztezi csapáját.*» A fővad testének, de különösen a mellnek erősebb vagy gyengébb kifejlődése okozza azt, hogy a lépések nincsenek egyenes vonalban egymásután, hanem inkább két sort képeznek; a bal lábak léptei tehát külön sort képeznek, a jobb lábaké szintén, ugy hogy ha egy lépésben a jobb előláb nyoma a bal hátsóláb nyomával s szintugy a más két nyom, vonal által összeköttetik, tág kereszt támad. A két sor közti kisebb-nagyobb távot keresztköznek nevezzük.

Szorosan véve minden fővad, ugy az agancsár, mint a suta, keresztezi csapáját, csakhogy a suta lépésében a keresztezés oly jelentéktelen szokott lenni, hogy azt észlelni, a néha majdnem egyenesnek látszó csapán, alig lehet; ellenben az agancsár kivétel nélkül és mindig keresztez, s minél hizottab s minél erősebb az egyes példány, annál szembeötlőbb a keresztezése, s a keresztezési köz

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

az agancsár kora szerint 10 egész 15, sőt 20 ctm. is lehet. A sutánál ellenben a keresztezés köze alig 2—5 ctm. széles, s e keresztezés sem folytonos. A keresztezésből tehát nemcsak azt nem nehéz meghatározni, vajjon ott agancsár vagy suta vonult-e el, hanem azt is, mily erős, tehát hány ágas volt az ott elvonult agancsár. A keresztezés mindenesetre a legbiztosabb jelek közé számítandó. A suták keresztezése, mint mondva volt, mindig igen jelentéktelen; rendszerint csak a vemhes suták szoktak keresztezni, de ekkor nagyon is szembeötlőn, noha nem folytonosan.

6. *A szorulat.* (Das Zwängen.) A suta csülkeinek lenyomata kevésbé élesen van jelezve, s azok egyes részei nincsenek oly tisztán visszaadva, mint a szarvasnál, s ennek oka a «szorulat»-ban van. A szarvas ugyanis lépés közben összeszorítja csülkének hegyeit, ez által erősebb nyomást gyakorol a földre, s igy csülök-lenyomata határozottabb lesz. Az öreg sutáknál néha szintén észlelhető a szorulat, de soha sem oly nagy fokban, mint a szarvasnál.

7. *Az ál-csülkök nagysága és tompasága.* Ez is egyike a legbiztosabb jeleknek, mert az álcsülkök a szarvasnál mindig jelentékenyen erősebbek, mint a sutánál. S miután az álcsülkök mindig a csülkök erősségéhez viszonylanak, az agancsárnál azok nemcsak vastagabbak, de tompábbak és kikerekitettebbek, mint a sutánál.

A 10—12 ágas szarvasnál például az álcsülök átmérete 18—22 milliméter, mig a legerősebb sutáé alig több mint 12—15 mm. Hasonlóképen a szarvas-csapán az álcsülkök a csülökbokától körülbelül 6—8 centiméternyire állanak, mig a sutánál e távolság legfelebb 5 ctm. A talajban észlelt csapán is a suta álcsülkeinek lenyomata jelentékenyen különbözik a szarvasétól; a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

sutánál az álcsülkök lenyomata hegyes és keskeny, a szarvasé ellenben kerekebb, tompább s körülbelül hasonlit ama bemélyedéshez, mely keletkezik, ha hüvelyk-ujjunkat erősen a talajba szoritjuk. Végül a figyelmes szemlélőnek rögtön szemébe fog ötleni, hogy a sutának álcsülök-lenyomatai közelebb feküsznek egymáshoz s hogy azok majdnem függélyes irányban hatolnak lefelé a talajba, mig a szarvas álcsülkei nemcsak távolabb feküsznek egymástól, de nyomuk is kissé oldalt kifelé irányult.

8. *A tompaság.* (Die Stümpfe.) A csülkök tompasága is a biztos jelek közé számitandó. A csülkök tompaságára nagy befolyással van a talaj, a melyen a vad él, ugy hogy sziklás talajon élő fővad, mely ritkán, vagy soha sem kerül lágy talajra, mindig igen tompa csülkü, s e tompaság ilyenkor nemcsak a szarvasoknál, de a sutáknál is észrevehető, csakhogy ez utóbbiaknál a tompaság mindig csak a fiatal szarvaséhoz hasonló, és soha sem oly nagy foku, mint az erős agancsárnál, s ez okból ez utóbbit e jelről igen könnyü meghatározni. De lekopnak s igy eltompulnak a csülkök a fővad korának haladtával is, s itt a legerősebb agancsárok azok, melyeknél e tompaság a legnagyobb foku, mig a suták csülkei mindig jelentékenyen hegyesebbek maradnak. A talajviszonyokon kivül különösen a szorulat és a nagyobb testi suly az, a mi az agancsárok csülkeinek eltompulását, azaz azok gyorsabb és nagyobb foku elkopását előidézi. A szorulat oka továbbá annak, hogy erős agancsároknál nemcsak a csülkök hegye tompul el, hanem a csülkök alsó éles széle, a csülök-él is elkopik; oly talajban, hol a csapa szépen lenyomódik, ez is megfigyelhető.

9. *A hozzá-lépés.* (Der Beitritt.) Bizalmas járás közben a suta rendesen hátsó lábával az előláb-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

nak csapájába lép, azaz a hátsó láb csapája épen elfedi az előláb csapáját. A szarvasnál ez máskép van, mert ez kisebb-nagyobb fokban, de mindig kissé küljebb lép az előláb csapájába, ugy hogy az előláb csapája 1—3 ujjhoszszal küljebb áll; ez a *hozzá-lépés*. Minél erősebb az agancsár, annál küljebb lép az előláb csapájába, s igy a hozzálépés különösen a hiz-idényben az agancsárnál a legnagyobb foku. Csakhogy a hozzálépés a vemhes sutánál is előfordul, habár sohasem következetesen több egymást követő lépésben és sohasem nagy távolságban. A hozzálépés tehát nem lenne biztos jel. De miután az a leghizottabb szarvasoknál a legkifejlettebb, a sutáknál pedig csupán a vemhesség ideje alatt fordul elő, a szarvasok hiz-idénye és a suták vemhessége pedig más és más időszakra esik: az összetévesztés alig lehetséges.

10. *A tulsietés.* (Das Übereilen.) E jel legtöbbnyire a fiatal szarvasoknál szokott előfordulni, de néha-néha satnya sutáknál is. A tulsietés az, hogy a szarvas hátsó lábbal egyenesen az első láb csapája elé lép, ugy hogy ilyenkor egyik csapa a másik előtt áll. Hogy ilyenkor megtudhassuk, mely csapa származik az előláb és melyik a hátsólábtól, megmérjük mind a két csapa szélességét, tudva, hogy az előláb csülkei mindig 3—5 milliméterrel szélesebbek, mint a hátsó csülkök.

11. *A keresztbelépés* (Der Kreuztritt.) Ez olyan jel, mely vemhes sutáknál csak közvetlenül az ellés előtt, máskor pedig sohasem tapasztalható, agancsárnál azonban néha észlelhető és mindig annak a jele, hogy igen erős, kapitális agancsárras van dolgunk. A keresztbe-lépés nem igen gyakori, - az által keletkezik, hogy a hátsóláb csapája neml csak az elsőláb csapája hátsó részének körülbelül feléig ér, hanem egyuttal szintén körülbelül fé

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

szélességgel oldalt esik, ugy hogy az első csapát ugy szólva megfelezi. Az ily csapán rendesen három csülök-boka lenyomata látható.

12. *A hátramaradás* (Das Zurückbleiben). Midőn a fővad hátsó lábával az előláb csapáját vagy épen nem, vagy pedig csak részben éri el, ezt hátramaradásnak nevezzük. E jel különösen öreg, erős, hizott agancsároknál szokott előfordulni, ezenkivül néha vemhes sutáknál, csakhogy ez utóbbi esetben a hátsólábak csapái mindig kissé oldalt-hátrafelé nyomódnak le az első lábak csapája mögé. Ha oly időszakban akadnánk ily csapára, midőn vemhes suták és hizott agancsárok nincsenek, feltehetjük, hogy a csapa egy igen öreg fővadtól származik, melynél a már bekövetkezett izom-gyöngeség s különösen a lábszárak merevsége, a szabad mozgást akadályozza. A hiz-idény alatt azonban az ily csapa kiválóan jó jel a hizott agancsárra, sőt a figyelmes vadász még arra is képes, hogy a csapából figyelemmel kisérje, hogyan hizik fokozatosan az agancsár; ezért minden igaz vadásznak ajánlható, hogy eme rendkivül érdekes megfigyelést kisértse meg egy előre kiszemelt szarvason, s e czélra legczélszerübb tiz- vagy tizenkét-ágast választani. Juniusban már észlelhető e jel, habár csak igen csekély fokban, juliusban már szembeötlőbb, augusztus és szeptemberben ellenben az agancsár már hizott, s czombjai annyira megteltek, s háta annyira kiszélesedett, hogy a hátsó lábak mozgékonysága csökken, s igy a hátramaradás nagyon szembetünővé lesz.

13. *A domborodás.* («Burgstall».) Lágy, agyagos talajban, nedves homokban, vagy havon, e jel igen szépen kivehető s a jobb jelek egyike. A «domborodás» ama gömbölyded, kissé szivalaku kiemelkedés, mely a fővad csapájában észlelhető s a mely az agancsárnál igen szembeötlő, mert magas

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

és élesen kinyomódott; az öreg sutánál a domborodás csak csekély fokban szokott előfordulni. A szarvasnál a domborodás az által keletkezik, mert a szarvas nagyobb testi sulyánál fogva erősebben s igy mélyebben is lép a talajra, másrészt pedig a sutáénál erősebb s kifejlettebb csülökbokáival a földet előre tolja, csülkeivel pedig élesen hátrafelé metszi. E hármas oknál fogva a csülkök egész homorusága megtelik földdel, mely ott összepréseltetik.

14. *A csülkök iránya.* A suta ugy rakja csülkeit, hogy azok hegye egészen egyenesen, előre van irányitva, tehát azok egészen párhuzamosan nyomódnak le. Az agancsár ellenben csülkei hegyét jobbra és balra, kifelé teszi le; a jobbra kifelé irányitott csapa tehát jobb lábtól, a balra kifelé irányitott pedig bal lábtól származik.

15. *A csalás.* (Das Blenden.) Midőn a szarvas hátsó lábával az elsőnek nyomába lép, mint ez a tulsietésnél történik, de valamivel kurtábbat lép, ugy hogy az előláb csapáját teljesen elfödi, s ez által a csapát megnagyobbitja, azt hosszabbá és szélesebbé teszi: ezt «csalás»-nak nevezzük. E jel igen csalóka, s a vadász igen könnyen elkövetheti azt a hibát, hogy gyengébb szarvast kapitális szarvasnak vél lenni; ez okból az ily csapát nagyobb távolságra kell követni, s különösen jól figyelembe venni azt, vajjon a csapában két vagy négy lépés van-e lenyomódva, mert a «csalás»-nál mindig csak két-két csülök-lenyomatot fogunk találni. Sutáknál a «csalás» csak igen ritkán szokott előfordulni s ekkor is csak legfelebb 3—4 lépésen át.

16. *Az él.* (Das Fädchen.) Agyagos talajon vagy havon bizalmas járás közben a csülkök között föld vagy hó szorul össze s az állva marad. E kiemelkedés ugy a szarvas, mint a suta csapáján is észlelhető, mindazonáltal mégis a biztos jelek közé szá-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

tandó, mert az a szarvas csapájában hegyétől a csülök-bokák felé igen keskeny, felül éles emelkedést képez, a suta csapájában ellenben, — miután a suta csülkeit lépés közben mindig szétfeszíti — a csülökpár között mindig több föld vagy hó marad, s igy a kiemelkedés szélesebb, vastagabb, de egyuttal e kiemelkedés összefüggésben marad a csapán kivüli talajjal. Szarvasnál ez összefüggést nem fogjuk találni, az él még a csapán belül egyszerre megszakad, mintha az elmetszetett volna; e jelenség legfőbb oka a «szorulat» (l. ezt 6. sz. alatt).

17 *A kupacz.* (Das Näschen.) Midőn a fent leirt kiemelkedés nem hosszukás szegély alakjában marad a talajban kinyomódva, hanem a mint az néha előfordulni szokott, csak egy kis dombocska marad a csülökpár között: ez kupacz-nak neveztetik. Ez csak a szarvas csapájában szokott képződni, s a szorulat által idéztetik elő; sutánál azért nem fordul elő, mert az tudvalevőleg lazán tartja csülkeit. Megtörténik néha, hogy a csapában elül korong-alakban lenyomott kevés földet találunk; ez onnét van, hogy a bizalmasan vonuló agancsár hátulsó lábával az elsőnek csapájába lépett, oly módon, hogy ez utóbbit teljesen takarta s a hátsó csülökkel kissé csusztatva nyomulván az első helyére, ebből a már ott összetorlódott kevés földet kitolta a csülökhegy elé. E korongot egyes vadászok szintén kupacznak szokták nevezni.

18. *A pecsét.* (Das Insiegel.) Hóeséskor, vagy esős időben, lágy, agyagos talajon áthaladó fővad csülkeire agyagos sár vagy hócsomók tapadnak, melyeket azután keményebb talajra érve elveti, elveszti. Természetes, hogy a sár- vagy hó-tányéron rajta marad a fővad csülkeinek lenyomata, a csapa, éles körvonalakkal. Az elvetett sár, vagy hó: a pecsét. Miután pedig nemcsak a szarvas, de a sutának csülkeire is szokott sár tapadni, a pe-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

csét magában véve nem volna biztos jel, ha az elvetett sárdarabokon egyéb jeleket, mint az él stb. nem lehetne pontosan meghatározni.

19. *A magas pecsét* (Das hohe Insiegel). Vizenyős, mocsáros réteken vagy posványos helyeken áthaladó szarvas, csülkeivel földcsomókat vagy sarat emel ki a talajból, melyek a csapa mellett felforditva fekve maradnak, eme kiemelt földcsomók magas pecsétnek mondatnak.

20. *A zöld nyom.* (Der Einschlag, der Auswurf.) Eme jel igen biztos, mert a sutánál nem igen fordulhat elő. A szántóföldeken, vagy réten átvonuló szarvasnak csülkei között szalmaszálak vagy füszálak maradnak, miután az agancsár haladás közben csülkeit szorosan egymáshoz feszíti s a közébök került fü-szálakat kitépte; ha azután kemény talajra ér, az első néhány csapában visszamaradnak a kitépett füszálak. Sutánál e jel azért nem fordulhat elő, mert az csülkeit haladás közben lazán helyzi a talajra.

21. *A tiszta csapa.* (Die reine Fährte.) Nedves homokban vagy agyagban a szarvas csapája legtöbbnyire oly élesen marad kinyomódva, mint az a lelépés pillanatában keletkezett és ezt nevezzük tiszta csapának. Egyrészt a szarvas testi sulya, de másrészt s legfőkép a szorulat miatt a föld a csülkök alatt összeszorittatik; ez a sutánál, mely csülkeit lépés közben nem feszíti oly erősen egymáshoz, nem történik meg, mi okból a csapa kisebb vagy nagyobb fokban a lépés után összedül.

22. *Az alom-csapa.* (Der Schlosstritt.) Eme jel csak szarvasnál tapasztalható, azért a biztos jelek közé számittatik. Az alom-csapa alatt ama lenyomatot értjük, mely a szarvas fekhelyén található. Midőn a szarvas nem fölriasztva, hanem önmagától emelkedik föl, fekhelyén mindig meg fogjuk találni az alom-csapát. Télen, hó-álláskor,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

különben az agancsár az alom-csapán kivül fekhelyéről való felemelkedés közben még egy más jelt is hagy hátra, ez egy barázdaszerü bemélyedés, mely ugy támad, ha a felemelkedő szarvas térdére nehezedik.

23. *A csel.* (Der Wiedergang.) A szarvas tudva levőleg éjjelenkint kivált a mezőre, s onnan — táplálkozás után — reggel felé ismét visszavált a pagonyba. De ezt bizonyos óvatossággal cselekszi. Mert közel érve már az erdőhöz, néhányszor visszafordul a mezőre, mig végre nagy kört leirva, visszatér az erdőbe. Miután ily cselt a szarvas rendszerint többet vet, a reggeli csapázáskor nagyon óvatosaknak kell lennünk, különben megtörténhetnék, hogy abba a tévedésbe esünk, hogy azt véljük, miszerint nem egy, hanem két vagy több agancsárt nyomoztunk ki. A suta soha sem vet cselt, a csapatban élő fővad csak igen ritkán.

24. *Az elmetszett füszálak.* (Der Abtritt, das Gräslein.) E jel csupán kemény talajon keletkezhetik. Midőn a fővad füvel boritott helyeken, vagy zöld vetésen vonul át, csülök-éleivel lemetsz egyes füszálakat. Lágy talajon, vagy homokban ez azért nem történhetik meg, mert ez enged a lépés alatt s besüpped. E jelből könnyen lehet meghatározni, vajjon szarvas vagy suta volt-e arra. A szarvas csapáján ugyanis az egyes szálak élesen vannak elmetszve, mintha az kés segélyével történt volna, s a csapában maradnak. A suta lépése után ellenben a füszálak nagyobbára csak összezuzódnak, s az esetleg elmetszett egyes füszálak szélei zuzódottak. Némely vadászok az ily elmetszett füszálakból még azt is akarják meghatározni, vajjon friss vagy régi-e a csapa, s e czélból megvizsgálják az elmetszett füszálakat, s ha azok még üdék, zöldek: a csapa friss, ellenben midőn hervadtak: akkor a csapa régi. E jel természetesen nagyon

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

csalóka, mert nedves, hüvös, árnyékos talajon az elmetszett füszálak igen sokáig, sőt napokig is üdék maradnak, ellenben száraz, verőfénynek kitett helyeken már fél óra alatt is teljesen elfonyadhatnak.

25. *A korong.* (Die Scheibe.) Száraz, poros vagy iszapos talajon, a csak rövid ideig tartott eső után átvonuló fővad csapája a talajban lenyomódik ugyan, de a talajnak felső átnedvesedett rétege, a fővad csülök alakjának megfelelő korongokban fekszik kimetszve lazán az alsó száraz poron vagy iszapon, ugy hogy az fel is szedhető. E korongon aztán megtalálhatjuk az egyes ismertető jeleket, melyekről a fővad minőségét lehet meghatározni.

26. *A kettős körök.* (Das Reifchen.) Tudvalevő, hogy az agancsár első lábainak csülkei jóval szélesebbek és erősebbek, mint a hátsó lábain, s e különbség néha igen jelentékeny s több millimétert tesz ki. A sutánál e különbség majdnem észrevehetlen, s épen ebben fekszik e jel jelentősége. Midőn ugyanis csal az agancsár (l. 15. sz.), azaz hátsó csülkeivel pontosan az elsők csapájába lép, ezáltal ugyszólva csak egy csapa keletkezik. De miután, mint mondva volt, az agancsár hátsó csülkei nem oly szélesek, mint az előláb csülkei, ez utóbbiak az elsők csapájában élesen lenyomódnak, miáltal kettős kör keletkezik. Miután pedig a sutánál az elő- és hátsó lábak csülkei között terjedelemre nézve a különbség igen csekély, e jel is a jobb jelek közé számitandó.

27. *Az ónjel.* (Das Kränzen.) Midőn az erős agancsár kemény, sziklás talajon halad, akkor csupán csülkeinek éles széle, a csülök él, nyomódik ki, mintha azt irónnal oda rajzolták volna. A sutánál e jel nem igen fordulhat elő, mert ez sokkal könnyebb járásu a szarvasnál. E jelnél egyébiránt a csülökcsucs tompasága és kerekdedsége is figyelembe veendő.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

A fent elősorolt 27 számmal a tulajdonképeni csapa-isme kimerittetett. Van ugyan még több jel is, de azok nagyobbára oly csalókák, hogy azokat bátran mellőzhetni véltük. A felsorolt 27 jel azonban majdnem kivétel nélkül megbizható, s ennél többet mondani annyi volna, mint a kezdő vadászt ugy összezavarni, hogy magát ki se ismerhesse. A ki megtanulja ismerni a felsorolt nyomokat, vagy közülök legalább azokat, melyeket megbizhatóknak, jóknak mondottunk: az bátran neki indulhat az erdőnek, s ritkán fog a fővad meghatározásában tévedni, hiszen ha nem találná meg az egyik jelt, vagy ha az egyik kétes lenne, ott van a másik nyom, mely felvilágositja őt. A szarvas meghatározásánál pedig sohase siessünk, hanem vizsgálódjunk, kutassunk hosszabb téren keresztül, csak azután mondjunk véleményt. Sajátságos s azért e helyen felemlitendő, hogy még a leggyakorlottabb vadász sem képes egy gyengébb agancsárnak lemetszett lábát a sutáétól megkülönböztetni, pedig mily különböző csapákat hágy a kettő hátra! Ebből kitünik, hogy a csapák különfélesége nem annyira a csülkök szervezetében, mint inkább a lépés minőségében rejlik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

A

MAGYARORSZÁGBAN ELŐFORDULÓ MADARAK NÉVJEGYZÉKE.

CHERNEL ISTVÁN-tól.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

A magyarországi madarak teljes névsora, a mennyire a tudomány fejlődése időszakilag kívánta, négyizben jelent meg. Legelőször Schoenbauer József adott egy lajstromot 1795-ben 271 fajról, később Kornhuber G. 1856-ban 306 fajról, majd dr. Madarász Gyula 1881-ben 345 fajról s végre schmidhoffeni lovag Tschusi Homeyer E. F.-el kapcsolatban, kik az osztrák-magyar monarchiában 1886-ig megfigyelt madarakat 398 fajban számlálják elő. Ez elősorolások s a mellettük megjelent helyi faunákat ismertető becses névjegyzékek alapján, támaszkodva különösen az újabb buvárlatok eredményére, nem véljük feleslegesnek újból összeállitani honi madaraink névsorát, már csak azért sem, mert a régibb elsorolásokba tévedés következtében egy némely hibák csusztak be, melyek folytán egyes faunánkhoz számított fajok abból kihagyandók, mivel előfordulásuk positiv adattal nem bizonyítható, avagy pedig némely elnézésből kimaradt vagy a közelmultban felfedezett fajok abba felveendők. De meg a magyar elnevezések dolgában is mindeddig oly zavarokra és csinált rosz hangzásu, helytelenül képzett nevekre akadunk, hogy szükségét látjuk végre egy oly nomenclaturának, mely nem mesterkélt, hanem eredeti és saját nemzeti forrásból merített, magyaros,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Ordo I. Rapaces. Ragadozók.*

Fam. I. Vulturidae. Keselyü-félék.

1. *Vultur monachus, L.* Fakó keselyü. Állandó.
2. *Gyps fulvus, Gm.* Barna keselyü. Állandó.
3. *Gypaëtus barbatus, L.* Szakállas keselyü. Erdély havasain néhány párban.
4. *Neophron perenopterus, L.* Dög keselyü. Dél-Magyarország sziklás helyein.

Fam. 2. Falconidae. Sólyom-félék.

5. *Milvus regalis, auct.* Verhenyes kánya. Nyári.
6. *Milvus ater, Gm.* Barna kánya. Nyári.
7. *Milvus aegyptius, Gm.* Egyptomi kánya. Egy példány a budai hegyekből a nemzeti muzeumba kerütl. Fiatal.
8. *Cerchneis tinnunculus, L.* Köz. vércse. Nyári, némely példányok áttelelnek.
9. *Cerchneis cenchris, Naum.* Sárgakörmü vércse. Nyári, ritka.
10. *Erythropus vespertinus, L.* Vereslábu vércse, papagályvércse. Nyári.
11. *Hypotriorchis aesalon, Tunnstall.* Kis sólyom. Téli.
12. *Falco subbuteo, L.* Pacsirta sólyom. Nyári.
13. *Falco peregrinus, Tunnstall.* Vándor sólyom. Állandó.
14. *Falco Feldeggii, Schl.* Feldegg sólyma. Nyári, ritka.

* Az előfordulást illetőleg következő rövidítésekkel élek:
1. *Állandó,* mely egész éven át itt van, tehát itt is költ.
2. *Téli,* mely télen jő le, nyárra elköltözik.
3. *Nyári,* mely nyáron van csak itt, nálunk költ, de télre elvonul.
4. *Ritka vendég,* mely néha (sokszor évek multával) egy-két példányban észlelhető.
5. *Vándorfaj,* mely bizonytalan időben (gyakran néhány év mulva) hazájából elvándorol s hozzánk telepedik le.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

15. *Falco sacer, Gm.* Kerecsen sólyom. Nyári.
16. *Astur palumbarius, L.* Köz. héjja. Állandó.
17. *Accipiter nisus. L.* Köz. karvaly. Állandó.
18. *Pandion haliaëtus, L.* Folyami sas, ráró. Állandó.
19. *Aquila pennata, Gm.* Kis sas. Állandó.
20. *Aquila naevia, Wolf.* Lármás sas. Állandó.
21. *Aquila clanga, Pall.* Fekete sas. Állandó.
22. *Aquila-imperialis, Bechst.* Kurtafarku sas. Állandó.
23. *Aquila chrysaëtus, L.* Arany sas. Állandó.
Var. fulva, L. Parlagi sas. Az előbbi fajnak válfaja. Állandó.
24. *Haliaëtus albicilla, L.* Halászsas, rétisas. Állandó.
25. *Circaëtus gallicus, Gm.* Kigyász-sas. Állandó.
26. *Pernis apivorus, L.* Európai méhész ölyv. Nyári.
27. *Archibuteo lagopus, Brünn.* Gatyás ölyv. Téli, mint nyári ritka.
28. *Buteo vulgaris, Bechst.* Köz ölyv. Állandó.
29. *Buteo ferox, Gm.* Fehérfarku ölyv. A Fertő mellett 1856-ban s ugyanott 1858-ban Apátfalván lövetett egy-egy példány.
30. *Circus aeruginosus, L.* Vörhenyes v. nádi örvöly. Állandó.
31. *Circus cyaneus, L.* Kékes örvöly. Nyári, ritkábban téli.
32. *Circus cineraceus, Mont.* Szürkés örvöly. Nyári.
33. *Circus pallidus, Sykes.* Halvány örvöly. Nyári.

Fam. 3. Strigidae. Bagoly-félék.

34. *Nyctea nivea, Thunb.* Havasi bagoly, hóbagoly. Ritka téli vendég.
35. *Surnia nisoria, Wolf.* Karvaly bagoly. Ritka téli vendég.
36. *Athene passerina, L.* Kis csuvik. Állandó.
37. *Athene noctua, L.* Köz. csuvik, halálmadár. Állandó.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

38. *Nyctale Tengmalmi, Gm.* Gatyás csuvik. Állandó.
39. *Syrnium uralense, Pall.* Urali bagoly. Téli.
40. *Syrnium aluco, L.* Erdei bagoly. Állandó.
41. *Strix flammea, L.* Láng-bagoly. Állandó.
42. *Bubo maximus, Sibb.* Nagy fülesbagoly, buhu. Állandó.
43. *Scops Aldrovandi, Willughbi.* Kis fülesbagoly. Nyári.
44. *Otus vulgaris, Flemm.* Erdei fülesbagoly. Nyári.
45. *Brachyotus palustris, Forster.* Nádi fülesbagoly, rövidfülü bagoly. Téli.

Ordo II. Fissirostres. Hasadtcsőrüek.

Fam. 4. Caprimulgidae. Lappantyu-félék.

46. *Caprimulgus europaeus, L.* Köz. lappantyú. Nyári.

Fam. 5. Cypselidae. Fölleng-félék.

47. *Cypselus apus, L.* Fali fölleng, kazári v. kőfali, torony fecske. Nyári.
48. *Cypselus melba, L.* Havasi fölleng. Állítólag egyizben Erdélyben észlelték.

Fam. 6. Hirundinidae. Fecske-félék.

49. *Hirundo rustica, L.* Füstös v. isten fecske. Nyári.
50. *Hirundo urbica, L.* Házi fecske. Nyári.
51. *Hirundo riparia, L.* Parti fecske. Nyári.

Ordo III. Insessores. Ülőlábuak.

Fam. 7. Cuculidae. Kakuk-félék.

52. *Cuculus canorus, L.* Köz. kakuk. Nyári.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Fam. 8. Meropidae. Gyurgyalag-félék.

53. *Merops apiaster, L.* Köz. gyurgyalag. méhész. Nyári.

Fam. 9. Alcedidae. Jégmadár-félék.

54. *Alcedo ispida, L.* Köz. jégmadár. Állandó, főleg azonban téli.

Fam. 10. Coraciidae. Karics-félék.

55. *Coracias garrula, L.* Csacsogó karics, szalakóta, zöld kánya. Nyári.

Fam. 11. Oriolidae. Aranybegy-félék.

56. *Oriolus galbula, L.* Köz. aranybegy, sárga rigó. Nyári.

Ordo IV. Coraces. Varjak.

Fam. 12. Sturnidae. Seregély-félék.

57. *Pastor roseus, L.* Rózsaszinü seregély, sáska madár. Vándorfaj.
58. *Sturnus vulgaris, L.* Köz. seregély. Nyári.

Fam. 13. Corvidae. Holló-félék.

59. *Pyrrhocorax alpinus, L.* Havasi csóka. Igen ritka, egy példány a Kárpátokból került a nemzeti muzeumba.
60. *Lycos monedula, L.* Köz. csóka. Állandó.
61. *Corvus corax, L.* Köz. holló. Állandó.
62. *Corvus corone, L.* Fekete varju. Állandó.
63. *Corvus cornix, L.* Hamvas varju. Állandó.
64. *Corvus frugilegus, L.* Vetési varju. Állandó.
65. *Pica caudata, Boie.* Köz. szarka. Állandó.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

66. *Garrulus infaustus*, *L.* Egy magyarhoni példány a bécsi muzeumban.
67. *Garrulus glandarius*, *L.* Köz. szajkó, Mátyás. Állandó.
68. *Nuciphraga caryocatactes*, *L.* Fenyves szajkó. Állandó.

Ordo V. Scansores. Kuszók.

Fam. 14. Picidae. Harkály-félék.

69. *Gecinus viridis*, *L.* Zöldharkály. Állandó.
70. *Gecinus canus*, *Gm.* Szürke harkály. Állandó.
71. *Dryocopus martius*, *L.* Fekete harkály. Állandó.
72. *Picus major*, *L.* Nagy harkály. Állandó.
73. *Picus leuconotus*, *Bechst.* Fehérhátu harkály Állandó.
74. *Picus medius*, *L.* Közép harkály. Állandó.
75. *Picus minor*, *L.* Kis harkály. Állandó.
76. *Picoides tridactylus*, *L.* Háromujju harkály. Állandó.
77. *Junx torquilla*, *L.* Köz. Tekerincs. Nyári.

Fam. 15. Sittidae. Poncz-félék.

78. *Sitta europea*, *L.* Köz. poncz, csuszka, czinke-harkály. Állandó.
Var. caesia, *Meyer*. Sárgahasu poncz.

Fam. 16. Certhiidae. Fakúsz-félék.

79. *Tichodroma muraria*, *L.* Köz. falkúsz. Állandó.
80. *Certhia familiaris*, *L.* Köz. fakúsz. Állandó.
Var. brachydactyla, *Ch. L. Br.* Rövidujju fakúsz.

Fam. 17. Upupidae. Banka-félék.

81. *Upupa epops*, *L.* Köz. banka, bubos banka, babuka. Nyári.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Ordo. VI. Captores. Kapdosók.

Fam. 18. Laniidae, Gébics-félék.

82. *Lanius excubitor, L.* Őrgébics, szőriszarka, szarkagábor. Állandó.
Var. Homeyeri, Cab. Homeyer gébicse. 1884 ápr. 13-án Nagy-Enyed mellett lövetett.
Var major. Egy szárnytükrü gébics.
83. *Lanius minor, L.* Kis gébics. Nyári.
84. *Lanius rufus, Briss.* Vörösfejü gébics. Ritka vendég.
85. *Lanius collurio, L.* Tövisszuró gébics, vasfejü gáborján. Nyári.

Fam. 19. Muscicapidae. Legyész-félék.

86. *Muscicapa grisola, L.* Szürke legyész. Nyári.
87. *Muscicapa parva, Bechst.* Kis legyész. Nyári.
88. *Muscicapa luctuosa, L.* Gyászos legyész. Nyári.
89. *Muscicapa albicollis, Temm.* Fehérörvü legyész. Nyári.

Fam. 20. Ampelidae. Selyemfark-félék.

90. *Bombycilla garrula, L.* Selyemfarku lócska. Téli.

Fam. 21. Accentoridae. Csattogány-félék.

91. *Accentor alpinus, Bechst.* Havasi csattogány.
92. *Accentor montanellus, Pall.* Hegyi csattogány. Állitólag egy izben előkerült.
93. *Accentor modularis, L.* Köz. csattogány. Nyári.

Fam. 22. Troglodytidae. Csuk-félék.

94. *Troglodytes parvulus, L.* Köz. csuk. ökörszem. Állandó.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EFOP/245-1/2019.

Fam. 23. Cinclidae. Buka-félék.

95. *Cinclus aquaticus, L.* Köz. vizi buka, vizi rigó. Állandó.
Var. melanogaster, Ch. L. Br. Feketehasu vizibuka.
Var. meridionalis, Ch. L. Br. Déli vizi buka.

Fam. 24. Paridae. Czinke-félék.

96. *Poecile fruticeti, Wall.* Mocsári czinke, barátczinke. Állandó.
97. *Poecile borealis, de Selys vel palustris, L.* Éjszaki czinke. A Kárpátokban főleg télen.
Var. alpestris, Baill. Havasi czinke.
98. *Poecile lugubris, Natt.* Gyászos czinke. Állandó. Hazánk dél-keleti részében fordul elő.
99. *Parus ater, L.* Fenyvesczinke. Állandó.
100. *Parus cristatus, L.* Bubos czinke. Állandó.
101. *Parus major, L.* Szén czinke. Állandó.
102. *Parus coeruleus, L.* Kék czinke. Állandó.
103. *Parus cyaneus, Pall.* Lazur czinke. Őszszel és télen Bártfa környékén és Pestmegyében is észlelték.
104. *Accredula caudata, L.* Hosszufarku czinke. Állandó.
Var. rosea, Blyth. Rózsaszínü czinke.
105. *Panurus biarmicus, L.* Barkós czinke. Állandó.
106. *Aegithalus pendulinus, L.* Függő czinke, függemadár. Nyári
107. *Regulus cristatus, Koch.* Bubos királyka. Állandó.
108. *Regulus ignicapillus, Ch. L. Br.* Tűzfejü királyka. Állandó.

Ordo VII. Cantores. Éneklők.

Fam. 25. Sylviidae. Zenér-félék.

109. *Phyllopneuste sibilatrix, Bechst.* Erdei lombzenér. Nyári.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

110. *Phyllopneuste trochilus, L.* Köz. lombzenér. Nyári.
111. *Phyllopneuste rufa, Lath.* Füzilombzenér. Nyári.
112. *Hypolais salicaria, Bp.* Utánzó lombzenér. Nyári.
113. *Accrocephalus palustris, Bechst.* Mocsári zenér. Nyári.
114. *Accrocephalus arundinacea, Nm.* Nádi zenér. Nyári.
115. *Accrocephalus turdoides, Meyer.* Nádi rigó. Nyári.
116. *Locustella naevia, Bodd.* Szöcskésző zenér. Nyári.
117. *Locustella fluviatilis, M. és W.* Folyami zenér. Nyári.
118. *Locustella luscinioides, Sav.* Csalogány nádizenér. Nyári.
119. *Calamoherpe aquatica, Lath.* Vizi zenér. Nyári.
120. *Calamoherpe phragmitis, Bechst.* Sási v. csuhisi zenér. Nyári.
121. *Calamoherpe melanopogon, Temm.* Feketefejü nádi zenér. Nyári, ritka.
122. *Sylvia curruca, L.* Poszáta zenér. Nyári.
123. *Sylvia cinerea, Lath.* Szürke zenér. Nyári.
124. *Sylvia nisoria, Bechst.* Küllős zenér. Nyári.
125. *Sylvia atricapilla, L.* Barátka zenér. Nyári.
126. *Sylvia hortensis, auct.* Kerti zenér. Nyári.

Fam. 26. Turdidae. Rigó-félék.

127. *Merula vulgaris, Leach.* Fekete rigó. Állandó.
128. *Merula torquata, Boie.* Örvös rigó. Állandó.
129. *Turdus pilaris, L.* Fenyves rigó. Téli.
130. *Turdus viscivorus, L.* Lép-rigó. Állandó.
131. *Turdus musicus, L.* Ének v. huros rigó. Nyári.
132. *Turdus iliacus, L.* Bori rigó. Téli.
133. *Turdus Naumanni, Temm.* Naumann rigója Ritka vendég.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

134. *Turdus ruficollis, Pall.* Vörhenyes torku rigó. Kétes magyar faj.
135. *Turdus atrigularis, Temm.* Feketetorku rigó. Kétes magyar faj.
136. *Monticola saxatilis, L.* Sziklai rigó. Nyári.
137. *Monticola cyanea, L.* Kék rigó. Állitólag Erdélyben egy izben észlelték.

Fam. 27. Saxicolinae. Földi zenér-félék.

138. *Ruticilla tithys, L.* Házi veresfark. Nyári, néha áttelelnek egyesek.
Var. montana, Ch. L. Br. Hegyi veresfark. A Tátra hegységben.
139. *Ruticilla phoenicura, L.* Kerti veresfark. Nyári.
140. *Luscinia minor, Ch. L. Br.* Köz. fülemile. Nyári.
141. *Luscinia philomela, Bechst.* Magyar fülemile. Nyári.
142. *Cyanecula succica, L.* Köz. kékbegy. Nyári.
143. *Cyanecula leucocyanea, Ch. L. Br.* Fehérfoltos kékbegy. Nyári.
Var. Wolfii, Ch. L. Br. Wolf kékbegye. Nyári.
144. *Dandalus rubecula, L.* Köz. veresbegy. Állandó.
145. *Saxicola oenanthe, L.* Szürke kövike, hantmadár. Nyári.
146. *Pratnicola rubetra, L.* Barnabegyü kövike. Nyári.
147. *Pratnicola rubicola, L.* Feketebegyü kövike. Nyári.

Fam. 28. Motacillidae. Billegény-félék.

148. *Motacilla alba, L.* Fehér v. barázdabillegény. Nyári.
149. *Motacilla sulphurea, Bechst.* Kénsárga, v. hegyi billegény. Nyári, néha áttelelő.
150. *Budytes flavus, L.* Sárga billegény. Nyári.
151. *Budytes campestris, Pall.* Mezei billegény. Eddig csak egy példány előfordulása isme-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

retes, melyet 1840-ben Petényi Sal. Ján. a Turócz és Zsarnócza folyók közt lévő lapályon lőtt. Jelenleg e példány a n. muzeumban van.

152. *Budytes citreolus, Pall.* Czitromsárga billegény. Stetter W. 1834-ben a szamosfalvi tónál (Kolozsvár mellett) födözte föl.
153. *Anthus aquaticus, Bechst.* Vizi pipiske. Nyári.
154. *Anthus obscurus, Gm.* Kékes pipiske. Nyári. Stetter W. Erdélyben a Kalán-melléki mocsarakból három példányt szerzett.
155. *Anthus pratensis, L.* Réti pipiske. Nyári.
156. *Anthus cervinus, Pall.* Verhenyes torku pipiske. Ritka vendég.
157. *Anthus arboreus, Bechst.* Erdei pipiske. Nyári.
158. *Agrodoma campestris, Bechst.* Mezei pipiske. Nyári.
159. *Corydalla Richardi, Vieill.* Sarkantyus pipiske. Ritka vendég.

Fam. 29. Auladidae. Pacsirta-félék.

160. *Galerida cristata, L.* Bubos pacsirta. Állandó.
161. *Lullula arborea, L.* Erdei pacsirta. Nyári.
162. *Aulada arvensis, L.* Mezei pacsirta. Nyári.
163. *Pallasia sibirica, Gm.* Fehérszárnyu pacsirta. Egy példány lövetett Erdélyben, mely Csató alispán gyüjteményében van.
164. *Phileremos alpestris, L.* Havasi pacsirta. Ritka vendég.

Ordo. VIII. Crassirostres. Kupcsőrüek.

Fam. 30. Emberizidae. Sármány-félék.

165. *Miliaria europea, Swains.* Kölesi sármány, sordély. Állandó.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

166 *Emberiza citrinella, L.* Czitromsármány. Állandó.
167. *Emberiza cirlus, L.* Sövény sármány.
168. *Emberiza cia, L.* Rozsdaveres sármány, zirpelő sármány.
169. *Emberiza hortulana, L.* Kerti sármány. Nyári.
170. *Schoenicola schoeniclus, L.* Nádi sármány. Nyári.
171. *Schoenicola intermedia, Mich.* Pirókcsőrü nádi sármány. Nyári.
172. *Plectrophanes lapponicus, L.* Sarkantyús sármány. Ritka téli vendég.
173. *Plectrophanes nivalis, L.* Havasi sármány. Ritka téli vendég.

Fam. 31. Fringillidae. Pinty-félék.

174. *Montifringilla nivalis, L.* Havasi pinty. Ritka, néha a Kárpátokban.
175. *Pyrgita petronia, L.* Kövi veréb. Ritka vendég.
176. *Passer montanus, L.* Mezei veréb. Állandó.
177. *Passer domesticus, L.* Házi veréb. Állandó.
178. *Fringilla coelebs, L.* Erdei pinty. Nyári, sokan át is telelnek.
179. *Fringilla montifringilla, L.* Hegyi pinty. Téli.
180. *Coccothreustes vulgaris, Pall.* Vasorru pinty, magnyitó. Állandó.
181. *Ligurinus chloris, L.* Zöldike pinty. Nyári.
182. *Serinus hortulanus, Koch.* Girlitz pinty. Nyári.
183. *Citrinella alpina, Scop.* Czitrom pinty. Állitólag Bártfa környékén fordul elő.
184. *Chrysomitris spinus, L.* Köz. csiz. Állandó.
185. *Carduelis elegans, Steph.* Köz. tengelicz. Állandó.
Var. albigularis, Mad. Fehértorku tengelicz. Állandó.
186. *Cannabina sanguinea, Landb.* Köz. kendericze. Állandó.
187. *Cannabina flavirostris, L.* Sárga csőrü kendericze. Ritka téli vendég.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

188. *Linaria alnorum, Ch. L. Br.* Köz. lenike, zsezse. Téli.
189. *Linaria sibirica.* Sibiriai lenike. Egy példány Pest mellett fogatott s a n. muzeumba került.
190. *Linaria rufescens, Sch. et Bp.* Déli lenike. Néha a köz. lenike társaságában fordul elő.
191. *Carpodacus erythrinus, Pall.* Karmazsin pirók. Ritka vendég.
192. *Carpodacus roseus, Pall.* Rózsaszinű pirók. Ritka vendég.
193. *Pyrrhula major, Ch. L. Br.* Éjszaki pirók. Téli.
194. *Pyrrhula europaea, Vicill.* Közép - európai pirók. Állandó.
195. *Corythus emicleator, L.* Magnyitó pirók. Ritka vendég.
196. *Loxia pityopsittacus, Bechst.* Kajdácscsőrü keresztcsőr. Ritka vendég.
197. *Loxia curvirostra, L.* Köz. keresztcsőr. Állandó.
198. *Loxia bifasciata, Ch. L. Br.* Szalagos keresztcsőr. Ritka vándor.

Ordo IX. Columbae. Galambok.

Fam. 32. Columbidae. Galamb-félék.

199. *Columba palumbus, L.* Örvös galamb. Nyári.
200. *Columba oenas, L.* Köz. vadgalamb. Nyári.
201. *Columba livia, L.* Kövi galamb. Állandó.
202. *Turtur auritus, Ray.* Köz. gerle. Nyári.

Ordo X. Rasores. Tyukok.

Fam. 33. Tetraonidae. Fajd-félék.

203. *Tetrao urogallus, L.* Erdei v. siket ajd. Állandó.
204. *Tetrao tetrix, L.* Nyirfajd. Állandó.
Hybr. medius, Meyer. Középfajd.
205. *Tetrao bonasia, L.* Császárfajd. Állandó.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Fam. 34. Fogoly-félék.

206. *Starna cinerea, L.* Köz. fogoly. Állandó.
207. *Coturnix dactylisonans, Meyer.* Köz. fürj. Nyári.

Fam. 35. Sivatagtyuk-félék.

208. *Syrrhaptes paradoxus, Pall.* Sivatagtyuk. Ritka vándorfaj. Megjelent a 60-as évek elején, azóta többször nem.

Ordo XI. Grallae. Gázlók.

Fam. 36. Gralleolidae. Cséri-félék.

209. *Glareola pratincola, Briss.* Örvös v. széki csér. Nyári.
210. *Glareola melanoptera, Nordm.* Fekete szárnyalju csér. Némelyek az előbbi válfajának tartják.

Fam. 37. Otidae. Tuzok-félék.

211. *Otis tarda, L.* Köz. tuzok. Állandó.
212. *Otis tetrax, L.* Reznek tuzok. Állandó.

Fam. 38. Cursorinae. Futó-félék.

213. *Cursorius europeus, Lath.* Európai futómadár, futoncz. Egy példány lövetett eddig hazánkban Böösön 1882-ben (a Csallóközben). A pozs. kath. főgymn. muzeumában van.

Fam. 39. Charadriidae. Lile-félék.

214. *Oedicnemus crepitans, L.* Bagolyfejü lile v. mankócz. Nyári.
215. *Charadrius squatarola, L.* Bibicz lile. Nyári.
216. *Charadrius pluvialis, L.* Aranyos lile. Nyári.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

217. *Eudromias morinellus, L.* Verhenyes lile. Nyári.
218. *Aegialites cantianus, Lath.* Tavi lile. Nyári.
219. *Aegialites hiaticula, L.* Parti lile. Nyári.
220. *Aegialites minor, M. et W.* Kis lile. Nyári.
221. *Vanellus cristatus, L.* Köz. bibicz. Nyári.
222. *Strepsilas interpres, L.* Ritka vendég.
223. *Haematopus ostralegus, L.* Köz. kagyló halász. Ritka vándor.

Fam. 40. Gruidae. Daru-félék.

224. *Grus cinereus, Bechst.* Szürke daru. Nyári.

Ordo XII. Grallatores. Gém fajuak.

Fam. 41. Ciconiidae. Gólya-félék.

225. *Ciconia alba, Bechst.* Köz. gólya. Nyári.
226. *Ciconia nigra, L.* Fekete gólya. Nyári.

Fam. 42. Ibidae. Ibis-félék.

227. *Platalea leucorodia, L.* Kanalas gém. Nyári.
228. *Falcinellus igneus, Leach.* Barna ibis. zsidómadár. Nyári.

Fam. 43. Ardeidae. Gém-félék.

229. *Ardea cinerea, L.* Szürke gém. Nyári.
230. *Ardea purpurea, L.* Bibor v. vörösgém. Nyári.
231. *Ardea egretta, Bechst.* Nagy kócsag. Nyári.
232. *Ardea garsetta, L.* Kis kócsag. Nyári.
233. *Ardea ralloides, Scop.* Üstökös gém. Nyári.
234. *Ardetta minuta, L.* Kis gém. Nyári.
235. *Nycticorax griseus, Strickl.* Éji gém, vakvarju, bakcsó. Nyári.
236. *Botaurus stellaris, L.* Dobos gém, bölömbika. Nyári.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Fam. 44. Gallinulidae. Vizityuk-félék.

237. *Rallus aquaticus, L.* Köz. viziguvat. Nyári.
238. *Crex pratensis, Bechst.* Köz. haris. Nyári.
239. *Gallinula pygmea, Naum.* Törpe v. vöröseslábu vizityuk. Nyári.
240. *Gallinula minuta, Pall.* Kis vizityuk. Nyári.
241. *Gallinula porsana, L.* Pöttyös vizityuk. Nyári.
242. *Gallinula chloropus, L.* Zöldlábu vizityuk. Nyári.
243. *Fulica atra, L.* Köz. szárcsa, hóda. Nyári.

Ordo XIII. Scolopaces. Szalonkák.

Fam. 45. Scolopacidae. Szalonka-félék.

244. *Numenius arquatus, Cuv.* Szélkiáltó v. nagy póling. Nyári.
245. *Numenius tenuirostris, Vieill.* Vékonycsőrü póling. Nyári.
246. *Numenius phaepus, L.* Kis póling. Nyári.
247. *Limosa lapponica, L.* Rozsdavörös pocsály, vagy lotyó snepf. Nyári.
248. *Limosa aegocephala Bechst.* Feketefarku pocsály vagy lotyósnepf. Nyári.
249. *Scolopax rusticola, L.* Erdei szalonka. Nyári.
250. *Gallinago scolopacina, Bp.* Köz. mocsári szalonka. Nyári.
251. *Gallinago major, Bp.* Nagy mocsári szalonka. Nyári.
252. *Gallinago gallinula, L.* Kis mocsári szalonka. Nyári.
253. *Totanus fuscus, L.* Barna külőd v. vizgáz. Nyári.
254. *Totanus calidris, L.* Vöröslábu külőd v. vizgáz. Nyári.
255. *Totanus glottis, Bechst.* Zöldlábu külőd v. vizgáz. Nyári.
256. *Totanus stagnatilis, Bechst.* Tavi külőd v. vizgáz. Nyári.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

257. *Totanus ochropus, L.* Folyami külőd v. vizgáz. Nyári.
258. *Totanus glareola, L.* Erdei külőd v. vizgáz. Nyári.
259. *Actitis hypoleucus, L.* Parti v. apró külőd. Nyári.
260. *Machetes pugnax, L.* Bajnok v. küzdő vibicz, harczos libusz. Nyári.
261. *Tringa maritima, Brünn.* Tengeri vibicz v. partigáz. Ritka vándor.
262. *Tringa cinerea, L.* Hamvas v. islandi vibicz. Ritka vándor.
263. *Tringa alpina, L.* Havasi vibicz. Nyári.
Var. Schinzi, Ch. L. Br. Schinz vibicze.
264. *Tringa subargnata, Güld.* Hajlottcsőrü vibicz. Nyári.
265. *Tringa Temmnicki, Leisl.* Temmnick vibicze. Nyári.
266. *Tringa minuta, Leisl.* Kis vibicz. Nyári.
267. *Limicola platyrchyncha, Temm.* Kis pocsolyafutó, iszapgáz. Ritka vendég.
268. *Calidris arenaria, L.* Parti homokfutó. Nyári.
269. *Himantopus rufipes, Bechst.* Gólyalábu tőcs, gólyasnepf. Nyári.
270. *Recurvirostro avocetta, L.* Köz. csutor, kardcsőrü szalonka. Nyári.
271. *Phalaropus hyperboreus, L.* Víztaposó v. Odintyukja. Ritka vendég.

Ordo XIV. Anseres. Ludak.

Fam. 46. Anatidae. Kacsa-félék.

272. *Bernicla torquata, Bechst.* Örvöslud. Ritka téli vendég.
273. *Anser minutus, Naum.* Törpe lud. Nyári.
274. *Anser cinereus, Meyer.* Szürke lud. Állandó vagy nyári.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

275. *Anser segetum, Meyer.* Vetési lud. Nyári.
276. *Anser arvensis, Naun.* Mezei lud. Nyári.
277. *Anser albifrons, Bechst.* Pisszegő lud, lilik. Nyári.*
278. *Cygnus olor, Gm.* Néma hattyu. Vándorlás közben.
279. *Cygnus musicus, Bechst.* Énekes hattyu. Vándorlás közben.
280. *Tadorna cornuta, Gm.* Szarvas récze. Állitólag (B. Wiedersperg szerint) a Tisza és Duna egybefolyásánál lövetett.
281. *Tadorna casarca.* Rőt rucza, téglarécze. Ritka vendég.
282. *Spatula clypeata, L.* Kanalas récze. Nyári.
283. *Anas boschas, L.* Tőke v. dunai récze. Áll.
284. *Anas acuta, L.* Fáczányfarku récze. Nyári.
285. *Anas stripera, L.* Kendermagos récze. Nyári.
286. *Anas faleata, L.* Egy példány 1839-ben a Fertőnél Apátfalván lövetett.
287. *Anas querquedula, L.* Nagyobb csörgő récze. Állandó.
288. *Anas crecca, L.* Kisebb csörgő récze. Állandó.
289. *Anas penelope, L.* Fütyülő récze. Nyári vagy állandó.
290. *Fuligula rufina, Pall.* Tollagos récze. Ritka nyári.
291. *Fuligula ferina, L.* Hamvas v. barátrécze. Nyári.
292. *Fuligula nyroca, Güld.* Fehérszemü v. csokoládé récze. Nyári vagy állandó.
293. *Fuligula marila, L.* Hegyi récze. Tavaszi vándorlás közben ritkán.
294. *Fuligula cristata, Leach.* Bubos récze. Téli vagy állandó.

* Petényi még felsorolja *Anser hyperboreus*-t és *aegyptiacus*-t, de teljesen nem bizonyítható e fajok előjövetele. (Petényi hátrahagyott iratai.)

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

295. *Clangula glaucion, L.* Kercze récze. Téli.
296. *Clangula islandica, Gm.* Islandi récze. Állitólag 1844.Peténvi vett egyet a pesti vadpiaczon.
297. *Harelda glacialis, Leach.* Jeges récze. Téli.
298. *Oidemia nigra, L.* Gyászos récze. Téli.
299. *Oidemia fusca, L.* Bársony récze. Ritka téli.
300. *Erismatura leucocephala*, Scop. Fehérpofáju récze. Nyári.
301. *Somateria mollissima, L.* Dunna lud. Ritka téli, csak egy példány lövetett Árvamegyében.
302. *Mergus merganser, L.* Köz. vagy nagy buvár. Téli.
303. *Mergus serrator, L.* Bubos buvár. Téli.
304. *Mergus albellus, L.* Kis v. fehér buvár. Téli.

Ordo XV. Colymbidae. Bukdárok.

Fam. 47. Alcidae. Alka-félék.

E családnak nincsen hazánkban képviselője.

Fam. 48. Podicipidae. Vöcsök-félék.

305. *Podiceps cristatus, L.* Bubos vöcsök. Nyári.
306. *Podiceps rubricollis, Gm.* Vörösnyaku vöcsök. Nyári.
307. *Podiceps arcticus, Boie.* Szarvas vöcsök. Ritka nyári.
308. *Podiceps nigricollis, Sundeo.* Feketenyaku vöcsök. Nyári.
309. *Podiceps minor, Gm.* Kis vöcsök, gombócz v. csicseri bujár. Nyári.

Fam. 49. Colymbidae. Bukdár-félék.

310. *Colymbus arcticus, L.* Sarki bukdár. Téli vendég.
311. *Colymbus glacialis, L.* Jeges bukdár. Téli vendég.
312. *Colymbus septentrionalis, L.* Éjszaki bukdár. Téli vendég.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Fam. 50. Pelecanidae. Gödény-félék.

313. *Pelecanus onocrotalus, L.* Köz. gödény. Ritka, a déli részeken.
314. *Pelecanus minor, Rüpp.* Kis gödény. Ritka.
315. *Pelecanus crispus, Broch.* Borzas gödény. Az Alduna vidékén.
316. *Carbo cormoranus, M. et. W.* Nagy kormár v. kárókatona. Nyári.
317. *Carbo pygmeus, Pall.* Kis kormár. Nyári.
318. *Sula bassana, L.* Fehér tengeri holló. Ritka vendég.

Fam. 51. Procellaridae. Viharmadár-félék.

319. *Puffinus anglorum, Kuhl.* Északi bukdosó vihar- vagy vészmadár. Ritka vendég.
320. *Procellaria v. Thalassidroma pelagica, L.* Tengeri hojsza. Ritka vendég.

Ordo XVI. Laridae. Sirályok.

Fam. 52. Lestrinae. Halfarkas-félék.

321. *Lestris pomarina, Temm.* Közép halfarkas (ganály). Ritka vendég.
322. *Lestris parasitica, L.* Élődi halfarkas. Ritka vendég.

Fam. 53. Larinae. Sirály-félék.

323. *Larus marinus, L.* Tengeri sirály. Ritka téli vendég.
324. *Larus argentatus, Brünn.* Északi sirály. Ritka téli.
325. *Larus fuscus, L.* Sárga lábu sirály. Téli vendég.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

326. *Larus canus, L.* Kéklábu sirály. Téli.
327. *Rissa tridactyla, L.* Háromujju sirály. Téli.
328. *Pagophila eburnea, L.* Hófehér sirály. Ritka, téli vendég.
329. *Xema melanocephalum, Natt.* Feketefejű sirály. Ritka téli vendég. Mult télen a Duna mellett észleltem.
330. *Xema minutum, Pall.* Kis sirály. Ritka vándor. 1887 máj. 5-én lőttem a velenczei tavon.
331. *Xema ridibundum, L.* Kaczagó, nevető sirály, dunai halászmadár, vizi galamb. Nyári és téli is néha.

Fam. 54. Sterninae. Halászka-félék.

(Sörjék, czerkók.)

332. *Sterna anglica, L.* Angol halászka. Ritka vendég.
333. *Sterna fluviatilis, Naum.* Folyami halászka. Nyári.
334. *Sterna hirundo v. macroura, Naum.* Tavi v. hosszufarku halászka. Nyári, ritkább.
335. *Sterna minuta, L.* Kis halászka. Nyári.
336. *Hydrochelidon leucoptera, M. et Sch.* Fehérszárnyu halászka. Nyári.
337. *Hydrochelidon hybrida, Pall.* Fehérbajszu halászka. Nyári.
338. *Hydrochelidon nigra, Boie.* Fekete halászka. Nyári.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Magyarorsz. eleven- és leölt-vad kivitele és behozatala 1886-ban

Mennyiségi egység:

			Ausztria	Németország	Svájcz
Január	behozatal	eleven vad	5·43	0·05	
		leölt vad	23·89	0·80	
	kivitel	eleven vad	—	—	
		leölt vad	1226·16	1·64	—
Február	behozatal	eleven vad	207 db és 0·19		
		leölt vad	10·02	0·47	
	kivitel	eleven vad	31·92		
		leölt vad	99·21	0·68	
Márczius	behozatal	eleven vad	267 db —		
		leölt vad	1·90		
	kivitel	eleven vad	1·50		
		leölt vad	188·90		
Április	behozatal	eleven vad	0·48	0·73	
		leölt vad	5·10		
	kivitel	eleven vad	1·09		
		leölt vad	30 db és 15·76	0·14	
Május	behozatal	eleven vad	1·31	0·03	
		leölt vad	4·19		
	kivitel	eleven vad	0·36		
		leölt vad	17·57	0·11	
Junius	behozatal	eleven vad	—		
		leölt vad	1·48		
	kivitel	eleven vad	—		
		leölt vad	22·85	0·09	
Julius	behozatal	eleven vad	12 db —	0·05	
		leölt vad	2·14		
	kivitel	eleven vad	3 db és 0·01		
		leölt vad	47·39		

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

méter-mázsa.

Olasz-ország	Francz. ország	Belgium Holland	Orosz-ország	Bosznia-Herczeg.	Románia	Szerbia	Balkán félsziget	Más államok	Összesen
									5·48
				1·02					25·71
		2·43							2·43
0·52	1·74			0·22					1230·28
									207 db és 0·19
			0·10	0·34					10·93
									31·92
				0·18	0·09				100·16
									267 db —
			0·12						2·02
40 db									40 db és 1·50
		13·60				0·04			202·54
								0·90	2·11
				0·21					5·31
									1·09
	0·02								30 db és 15·92
									1·34
				0·07					4·26
									0·36
									17·68
									—
									1·48
									—
						0·36			23·30
									12 db és 0·05
									2·14
									3 db és 0·04
									47·39

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245/2019.

Mennyiségi egység:

			Ausztria	Németország	Svájcz
Auguszt.	behozatal	eleven vad	0·05		
		leölt vad	5·81	0 02	
	kivitel	eleven vad	4 db —		
		leölt vad	635 db és 167·40		
Szept.	behozatal	eleven vad	3·32	0·05	
		leölt vad	6·51	0·07	
	kivitel	eleven vad	0·32		
		leölt vad	71 db és 385·13	0·06	
Október	behozatal	eleven vad	—		
		leölt vad	9 db és 23·33	1·24	
	kivitel	eleven vad	1 db —		
		leölt vad	324 db és 561·48	0·15	
Novemb.	behozatal	eleven vad	42 db és 0·05	4 db —	
		leölt vad	54 db és 39 08	0 30	
	kivitel	eleven vad	—	0·80	
		leölt vad	4206 db és 1301·29	1·81	
Deczemb.	behozatal	eleven vad	0·06		
		leölt vad	82 db és 83·10	0·51	
	kivitel	eleven vad	204 db és 9·49		
		leölt vad	3928 db és 2973·40	6·18	0·04
Összesen	behozatal	eleven vad	528 db és 10·89	4 db és 0·91	
		leölt vad	145 db és 206·55	3·41	
	kivitel	eleven vad	212 db és 44·72	0·80	
		leölt vad	9194 db és 7006·54	10·86	0·04

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

méter-mázsa.

Olasz-ország	Francz. ország	Belgium Holland	Oroszország	Bosznia-Herczeg.	Románia	Szerbia	Balkán félsziget	Más államok	Összesen	
										0·05
										5·83
									4 db	—
									635 db és	167·40
										3·37
										6·58
										0·32
									71 db és	385·19
										—
									9 db és	24·57
									1 db	—
									324 db és	561·63
									46 db és	0·05
				0·33			0·16		54 db és	39·87
										0·80
	3·68								4206 db és	1306·78
										0·06
				1·94			0·09		82 db és	85·64
									204 db és	9·49
39 db és 0·32	0·04	105·27		0·60	1·16				3967 db és	3087 01
								0·90	532 db és	12·70
			0·22	3·91			0·25		145 db és	214·34
40 db		2·43							252 db és	47·95
39 db és 0·84	5·48	118·87		1·00	1·25	0·40			9233 db és	7145·28

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

KÖZÉP-EURÓPÁBAN HONOS VADAK.

Azok párzási (üzekedési), költési (fiadzási) ideje életkora, lövés-ideje stb.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Vad-nem	Tartozik a nagy-, közép- vagy kis vadhoz			Megnevezés	Párzanak hónapban	Tojás ideje	Költési idő tartama
	n.	köz.	kis			drb	nap
Hasznos erdei és mezei szárnyas vad	1			Siketfajd Tetrao urogallus	Április és május	8—12	30
	1			Daru Grus cinerea	április	2	30
	1			Tuzok Otis tarda, O. tetrax és O. Hubara	április	2	30
	1	1		Fáczán Phasianus colchicus	április	12—20	24
	1	1		Nyirfajd Tetrao tetrix	április és május	8—10	30
		1		Császármadár Tetrao bonasia	márczius és április	8—10	21
				Nagy szélkiáltó Numenius arquatus	április	4—5	21
			1	Kövi fogoly Perdrix saxatilis	május és junius	12—18	27
			1	Hófajd Tetrao lagopus	április	6—9	28
			1	Erdei szalonka Scolopax rusticola	április	3—4	21
			1	Örvös galamb Columba palumbus	május	2—3	21
			1	Közönséges vadgalamb Columba oenas	május	2	20
			1	Fenyvesmadár Turdus pilaris	május	4—5	14
			1	Fogoly Starna cinerea	április	12—20	21
			1	Fürj Coturnix dactylisonans	május	8—10	21
			1	Haris Crex pratensis	május	8—12	21

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Költési hely	A kifejlődés (növés) tartama Évek	Életkor	Lövés ideje
Az erdő talaján	3/4	10	Csakis a kakas lövetik a dürgés ideje alatt tavaszszal
Mocsárban	2	30	Leginkább az őszi huzás alkalmával
Réteken és vetéseken	1 1/2	20	Legbiztosabban őszszel, midőn csapatokban jár a repczére
Cserjések alatt a fűben	1/2	12	Október, de leginkább november hónapban
Erdőben a talajon	1/2	10	Csakis a kakas lövetik tavaszszal
Erdőben a talajon	1/2	10	Augusztus 15-től nov. 30-ig
Magányos lápokon, mocsarakon	1/2	10	Őszszel huzáson
Magas hegyeken, a hol a fatenyészet megszünik	1/2	10	Nyáron és őszszel
Mohos sziklákon, a hol a fatenyészet megszünik	1/2	10	Nyáron és őszszel
Erdőben a talajon	1/2	10	Tavaszkor és őszszel
Erdei fákon	1/2	10	A tavaszi vándorlás és őszi visszavonulás alkalmával
Erdei fák oduiban	1/2	10	Nyár végén az itatók mellett, lesből
Magas fákon	1/2	10	Télen, a midőn azonban kevésbé lövik, mint fogják enyves vesszővel
Vetésekben és bokrokban	1/2	10	Legkinkább augusztus és szeptember hónapokban
Vetésekben	1/2	10	Hasonlóan mint a fogoly
Réteken	1/2	8	Hasonlóan mint a fogoly

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Vad-nem	Tartozik a nagy-, közép-, vagy kis vadhoz			Megnevezés	Párzanak hónapban	Tojások száma	Költési idő tartama
	n.	köz.	kis			drb	nap
Hasznos vizi szárnyas vad	1			Hattyu Cygnus olor	április	5—8	36
			1	Vadlúd Anser segetum és A. cinereus	április	9—11	30
			1	Vadkacsa-félék Anatidae	május	4—8	21
			1	Buvár Cloymbus	május	4—5	21
			1	Sárszalonka (Becassine) Scolopax gallinago	május	4—5	21
			1	Szőrszalonka Scolopax gallinula	május	4—5	21
			1	Bibicz Vanellus cristatus	május	3—4	21
			1	Sirály Sterna	május	3—4	14
			1	Dobosgém Botaurus stellaris és kis-gém ardetta minuta.	május	3—4	30
			1	Szárcsa Fulica atra	május	4—5	21
			1	Vizityúk Gallinula chloropus	május	4—5	21

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Költési hely	A kifejlődés (növés) tartama Évek	Életkor	Lövés ideje
Sásasban	2	60	Őszszel
Mocsarak száraz magaslatán	2	40	Őszszel és télen lesből
Sásasban	½	10	Leginkább a tavaszi és őszi húzáskor és jul. elején, a midőn a fiókkacsák repülni kezdenek
Nádasban	½	10	Nyáron
Mocsárban	½	19	Őszszel
Mocsárban	½	8	Tavaszkor és őszszel
Nedves réteken	½	10	Nálunk nem igen szokott vadásztatni
Nádasban	½	10	
Nádasban	½	20	
Nádasban	½	10	Nyáron
Nádasban	½	10	Nyáron

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Megnevezés	Párzanak hónapban	Tojnak (drb)	Kiköltik (nap)	Költési hely	A növés időtartama (évig)	Életkor (évig)	Lő- és fogási idő
Kövi sas Aquila chrysaëtus fulva	április	2	30	sziklán és magas fák sudarain	1	100	csalétken és bagolylyal
Halász sas Haliaëtus albicilla	április	2	24	sziklán és magas fák sudarain	1	100	«
Lármás sas Aquila naevia	április	2	21	magas fákon	1	30	«
Folyami sas Pandion haliaëtus	május junius	2—4	24	magas fákon	1	30	«
Kigyász ölyv Falco leucops	május	2	30	magas fákon	1	30	«
Ölyü Falco buteo	május	2—3	30	magas fákon	1	25	«
Barna kánya Falco fuscatus	május	2—4	30	magas fákon	1	25	«
Vándor-sólyom Falco peregrinus	május	3—4	21	sziklákon és magas fákon	1/2	20	«
Vércse F. tinnunculus	május	3—7	21	mag.fákon, sziklarepedésekben és falakon	1/2	20	kimélendő

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Héja F. palumbarius	április	2—3	21	nagyrészt mag. fenyőfákon	1/2	20	csalétekkel, héjakosárral és vasban
Karvaly F. nisus	április	4—7	14	fenyőfákon	1/2	20	"
Nagy fülesbagoly (Uhu) Strix bubo	április	2	30	szikla odukban	1	100	csalétekkel
Erdei füles bagoly Strix otus	április	3—4	28	Kánya fészkekben	1/2	10	kimélendő
Kanakucz (erd. bagoly) Strix aluco	április	2—3	28	fák odvaiban	1/2	10	párzás alkalmával, ha nagy szaporulat mutatkozik
Holló Corvus corax	márcz.	3—4	30	magas fákon	1/2	10	csalétekkel a leskunyhónál
Fekete varju Corv. corona	április	3—4	14	magas fákon	1/2	10	csaléteken a leskunyhóból
Hamvas varju Corv. Cornix	április	3—5	14	magas fákon	1/2	10	"
Szarka Corvus pica	április	4—5	14	magas fákon	1/2	10	"
Őrgébics Lanius excubitor	május	4—5	14	bokrokban	1/2	10	egész éven át, alkalmilag
Szürkegém Ardea cinerea	május	3—4	30	magas fákon	1	30	alkalmilag

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Kimutatása a szőrmés vad pár-

Vad	Tartozik a nagy-, közép-, kis-vadászathoz			Megnevezés	Párzási idő
	nagy	közép	kis		
Hasznos szőrmés vad	1			Bölény	September
	1			Jávor	September
	1			Szarvas	Szept.-okt.
	1			Iramszarvas	Október
	1			Dámvad	Október
	1			Vadkecske	Deczember
	1			Zerge	November
	1			Sörtevad	Deczember
		1		Őzvad	Julius, aug.
			1	Nyul	Februártól
			1	Tengeri nyul	Augusztusig
Kártékony vad	1			Medve	Április
	1			Hiuz	Február
		1		Farkas	Január
		1		Róka	Február
			1	Vidra	Február
			1	Borz	November
			1	Nyuszt (menyét)	Február
			1	Nyest	Február
			1	Vadmacska	Január
			1	Görény	Február
			1	Czoboly	Április
			1	Sündisznó	Február
			1	Menyét	Április
Őrlők			1	Hód	Április
			1	Hörcsök	Április
			1	Mókus (evet)	Április
			1	Mormota	Ápr. és május

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

zási, poczkossági és életkorának.

Vemhesség időtartama	Borjazás vagy ellési idő	A kölykek vagy borjak száma	A növekvés időtartama	Életkor
hét		darab	évek	
40	Május	1	8	30
40-ig	Május	1—3	7—8	20
40	Május	1	6	20
40	Junius	1	8	20
38	Junius	1—2	6	20
20	Május	1—2	5	10
20	Május	1—2	4	12
18—20	Április	5—9	6	12
40	Május	1—2	4	10
4	Márcziustól	3—5	1/2	10
4	Szeptemberig	6—9	1/2	10
36	Deczember	2	5	30
9	Május	3	2	20
9	Márczius	5—8	3	15
10	Április	4—6	2	20
12	Május	3—7	2	20
12	Márczius	3—4	2	20
9	Április	2—4	2	10
9	Április	3—4	2	12
9	Márczius	5—6	2	12
9	Április	5—7	2	10
9	Junius	4—5	1	8
9	Április	4—8	1	10
9	Junius	3—6	1	10
6	Május	3—4	2	20
9	Junius	3—6	2	10
9	Junius	3—5	1	8
6	Junius	—	1	12

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

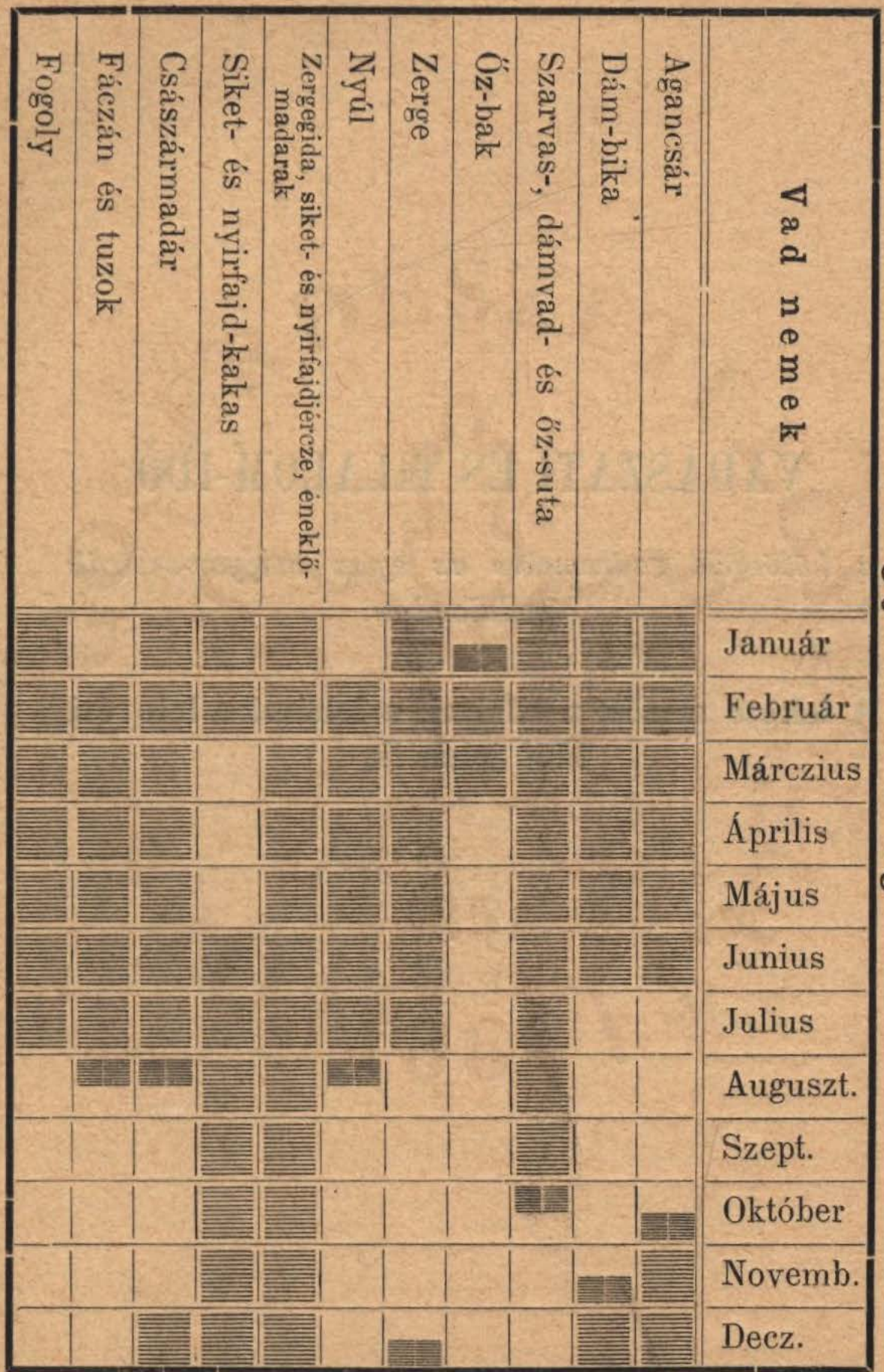
VADÁSZATI ÉS TILALOM-IDŐ

a különféle vadnemekre az egész magyar-osztrák birodalomban.

A fekete mezők a tilalmi, a fehérek a lelövési időt jelentik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Magyarország.

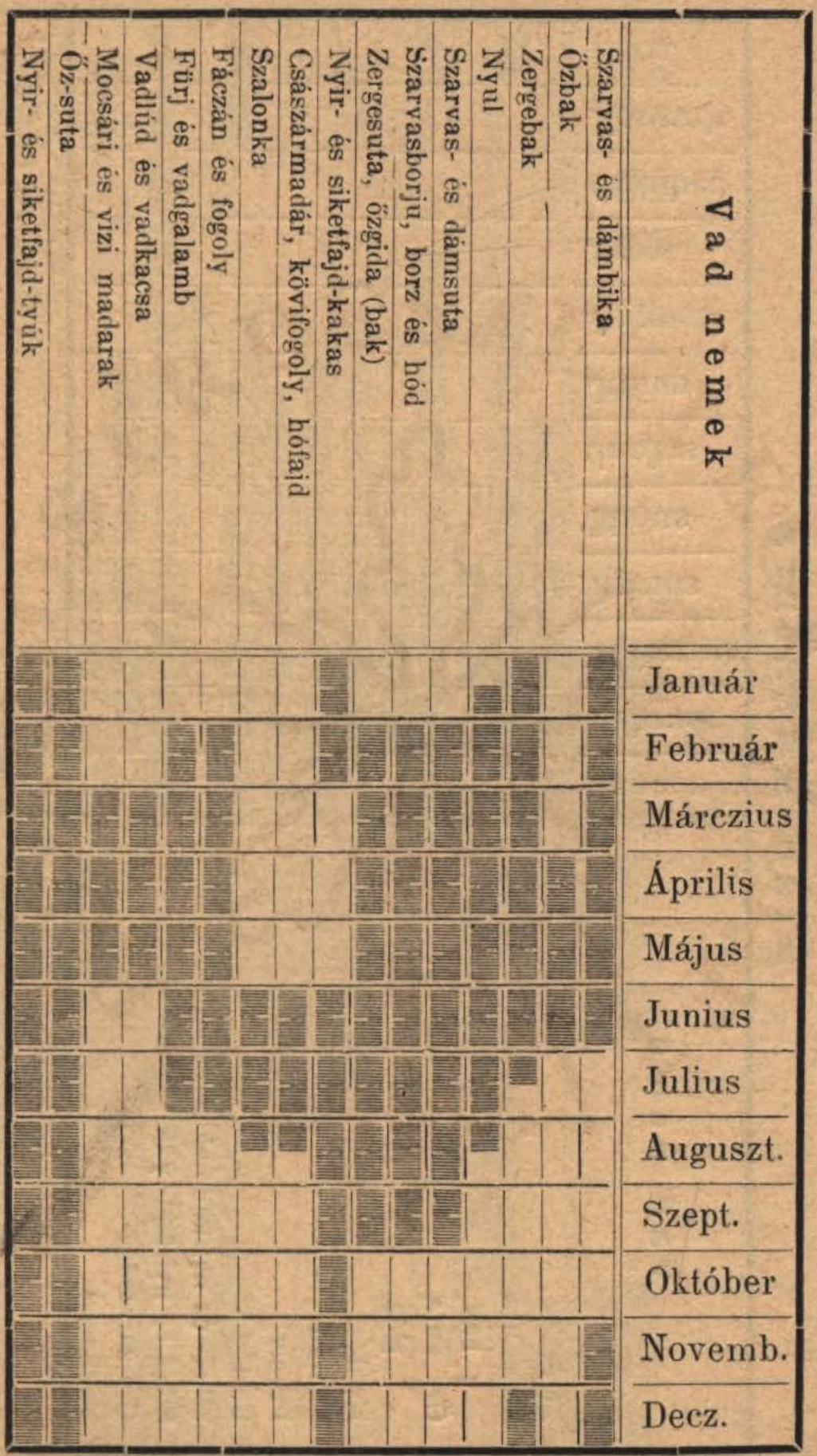
© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Alsó-Ausztria.

Vad nemek	Január	Február	Március	Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szept.	Október	Novemb.	Decz.
Zergebak												
Zergesuta												
Öz bak												
Öz suta												
Öz gida												
Nyúl												
Fáczán												
Fogoly												
Fürj												
Siket- és nyirfajd-kakas												
Siket és nyirfajd-tyúk												
Császármadár												
Vadkacsa												

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGR-245-1/2019.

Felső-Ausztria.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Salzburg.

Vad nemek	Január	Február	Március	April	Május	Junius	Julius	Augusz.	Szept.	Október	Novemb.	Decz.
Szarvas (agancsár)												
Oreg és meddő szarvas-tehén	6											
Zerge							24					
Őz												
Nyúl												
Alpesi nyúl												
Borz és hód												
Siket- és nyirfajd-kakas		2										
Fáczán		2										
Császármadár, kövifogoly és hófajd		2										
Fogoly												
Vadkacsa, szalonka, vadgalamb												
Fürj és vizimadár												
Szarvasborju, őz-suta és gida												
Zergegida, siket- és nyirfajdtyúk												

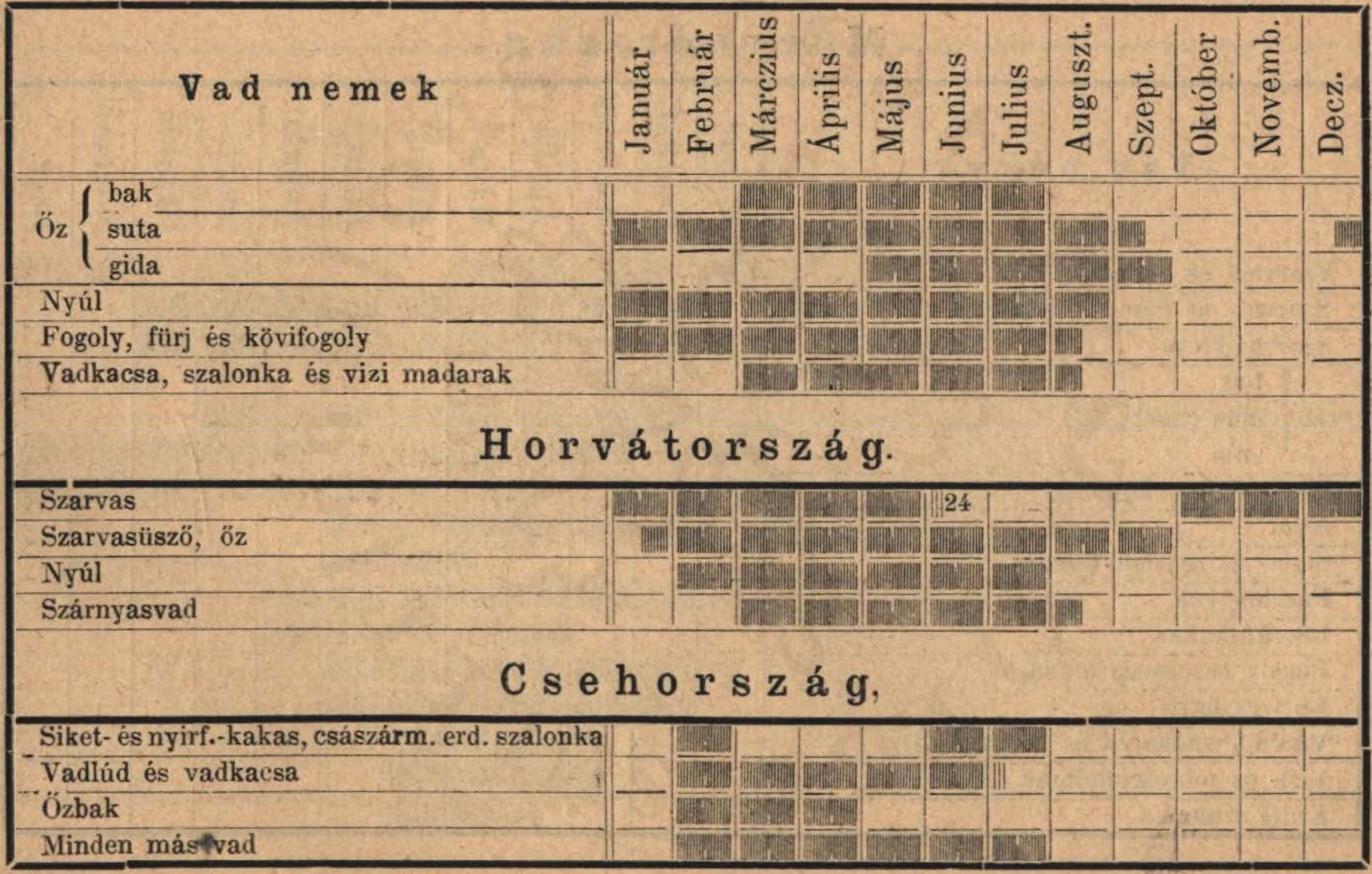
© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/2454/2019.

Görcz, Gradiska és Trieszt.

Vad nemek	Január	Február	Márczius	Április	Május	Junius	Julius	Auguszt.	Szept.	Október	Novemb.	Decz.
Zergebak												
Zerge-suta												
Zerge-gida												
Őz bak												
Őz suta												
Őz gida												
Nyúl												
Siket- és nyirfajd-kakas												
Siket- és nyirfajd-tyúk												
Császármadár és hófajd												
Fogoly és kövifogoly												
Fürj és vadgalamb												
Kacsa és más vadászható madarak												
Szalonka												

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Isztria.

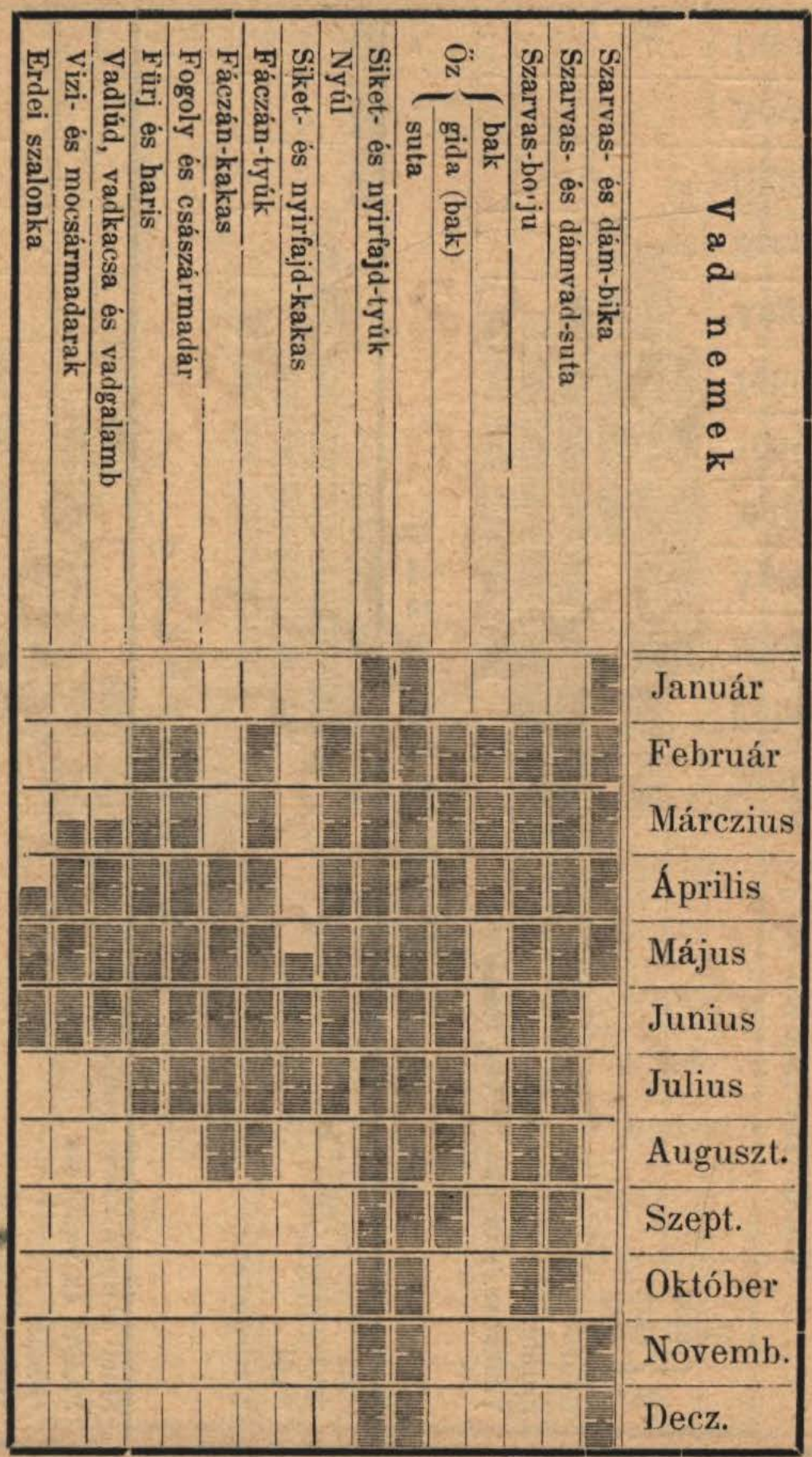

Horvátország.

Csehország,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Morvaország.

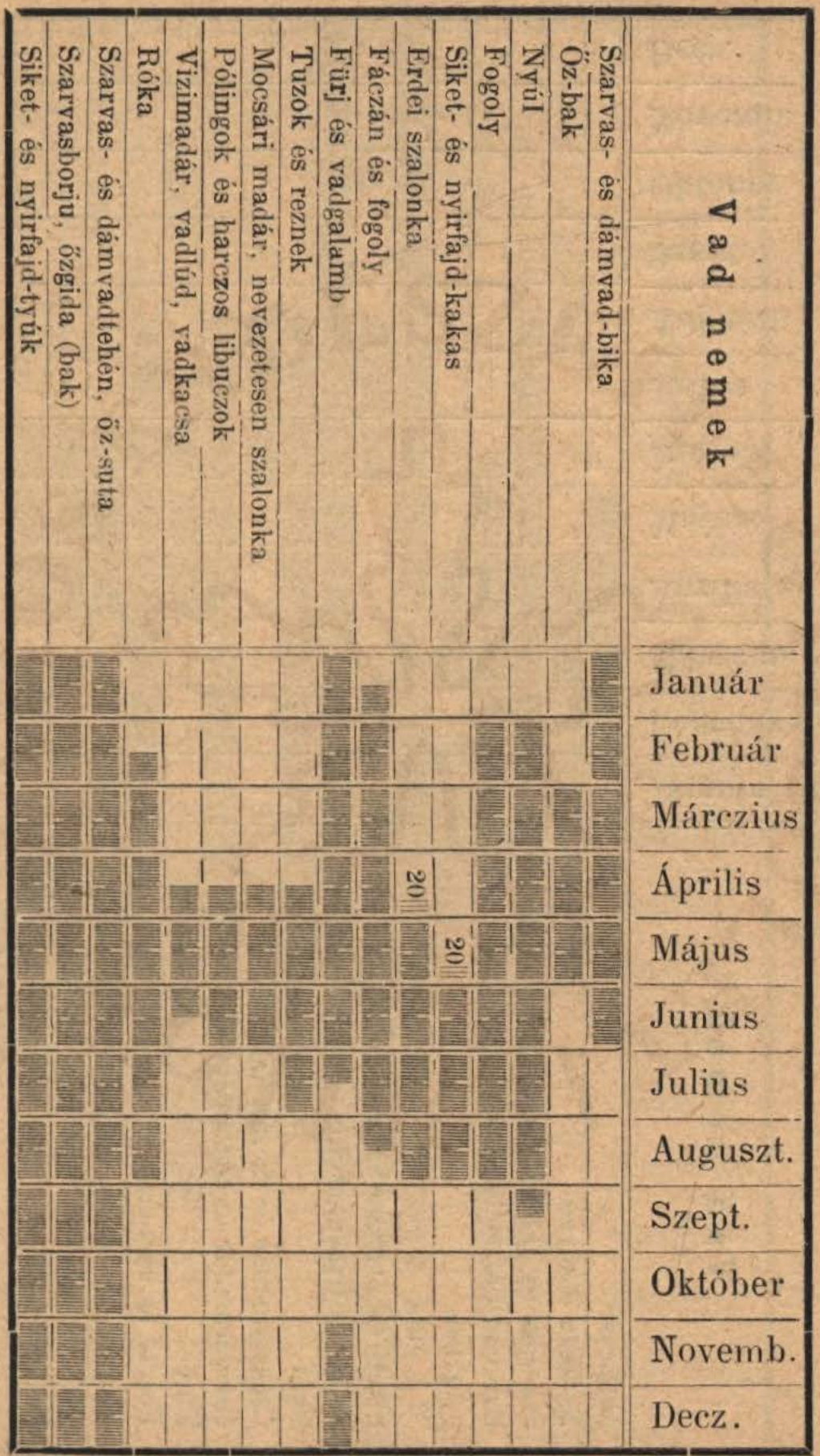
© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Szilézia.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Gácsország.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Bukovina.

Vad nemek	Január	Február	Márczius	Április	Május	Junius	Julius	Auguszt.	Szept.	Október	Novemb.	Decz.
Agancsár												
Szarvas-üsző és üsző-borju												
Szarvasborju és őz-gida (bak) 1-ső évben	a felrakás kezdetével											
Őzbak												
Nyúl												
Siket-fajd, nyirfajd és császármadár												
Őz-suta, nőstény-gida, siket és nyir-fajd												
Fogoly												
Vadkacsa, becassin, szalonka												
Fürj												

Dalmátia.

Szalonka, vizi és mocsári madarak												
Minden más vad												

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

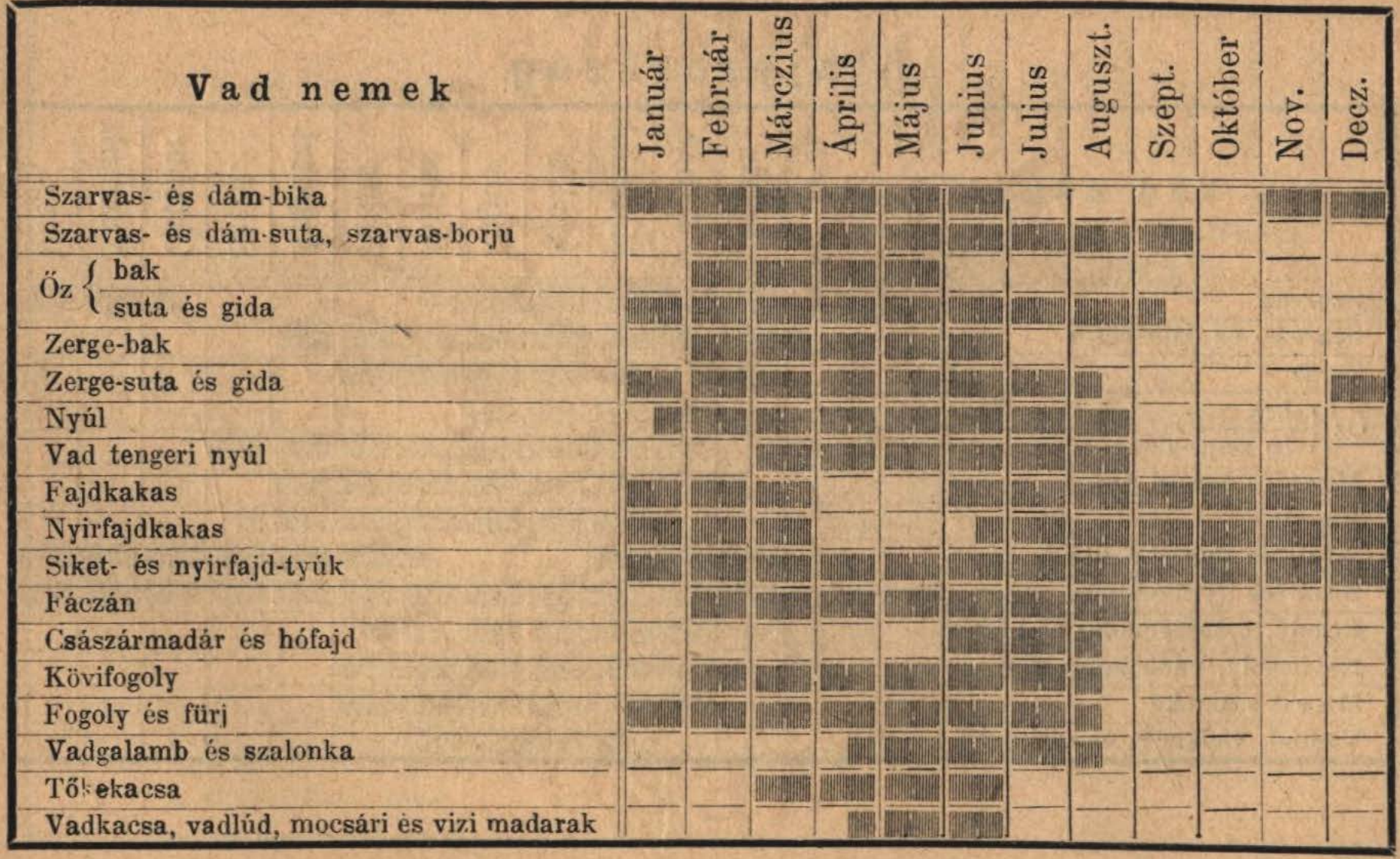
Voralberg.

Vad nemek	Január	Február	Márczius	Április	Május	Junius	Julius	Auguszt.	Szept.	Október	Novemb	Decz.
Agancsár												
Villás, nyársas és szarvas-üsző	csakis a közigazgatási hatóság engedélyével											
Öreg és meddő szarvas-suta	6											
Zerge-bak											11	
Őz-bak												
Zerge- és őz-suta	lehetőleg a lövéstől kimélni											
Zerge- és őz-gida												
Nyúl		2										
Havasi nyúl												
Mormota												
Siket- és nyirfajd-kakas		2			*							
Császármadár, kövifogoly és hófajd		2										
Siket- és nyirfajd-tyúk												
Fogoly												24
Vadkacsa, szalonka, vadgalamb												
Fürj és mocsári madarak												

* A dürgő idény végéig.

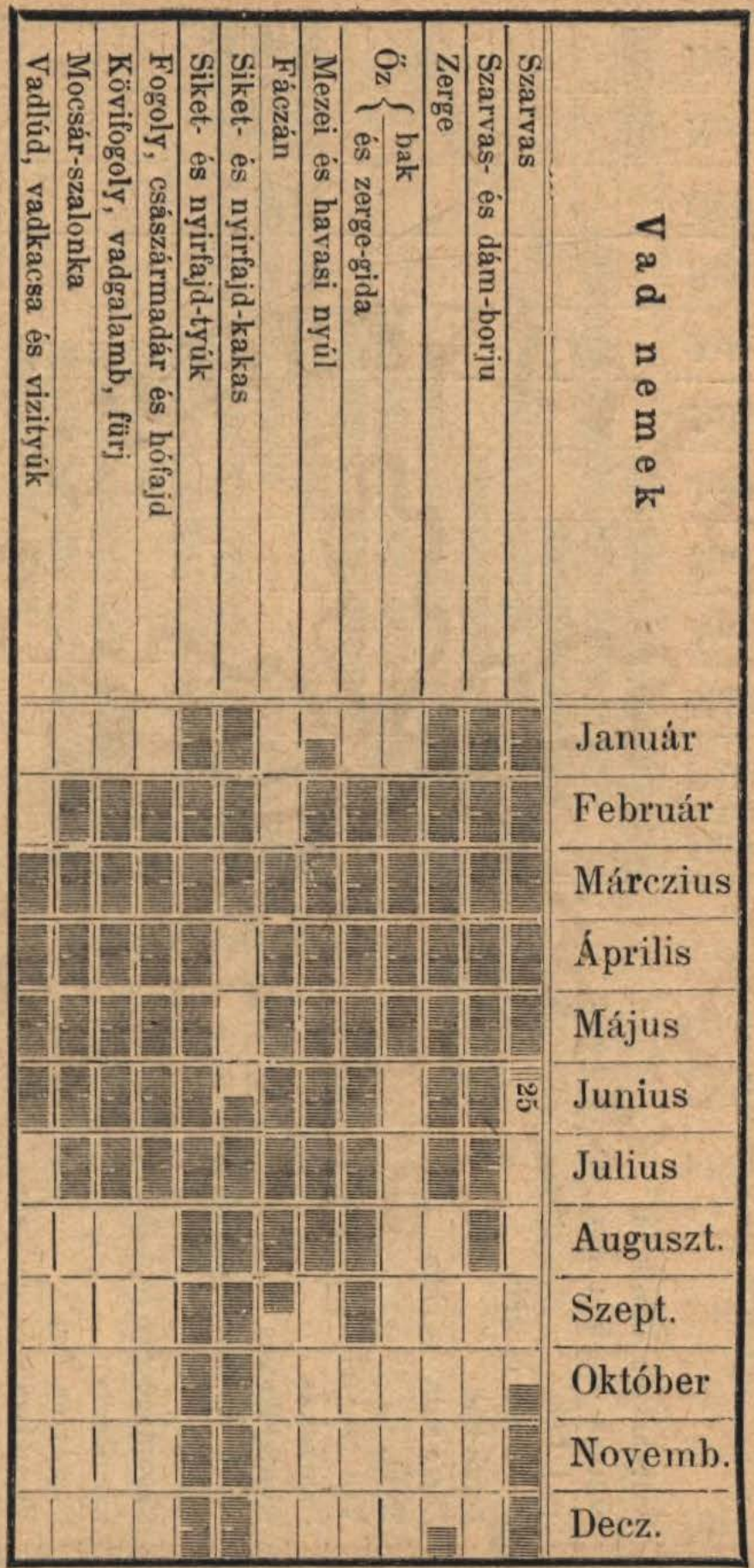
© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Krajna.

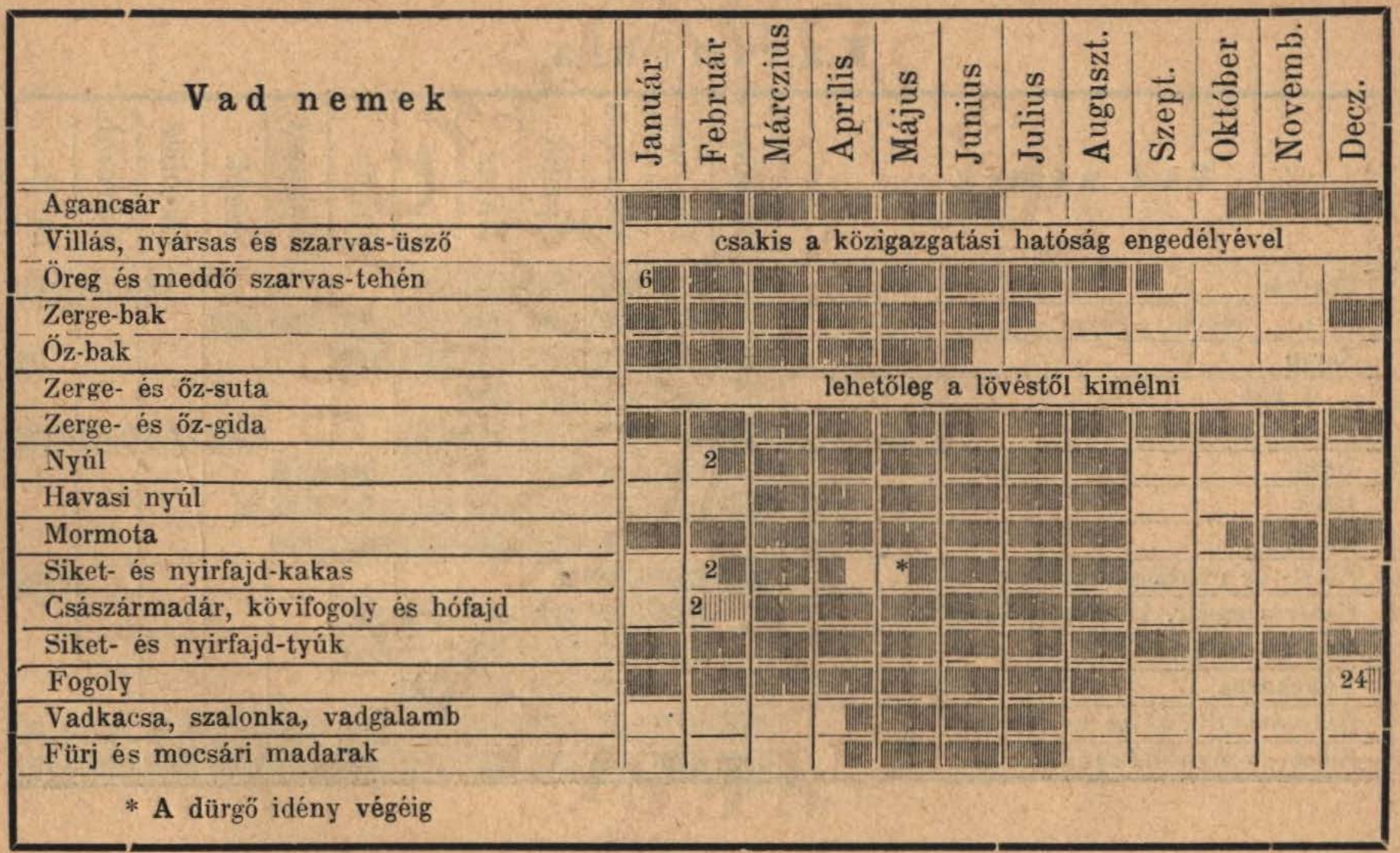
© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Stájerország.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

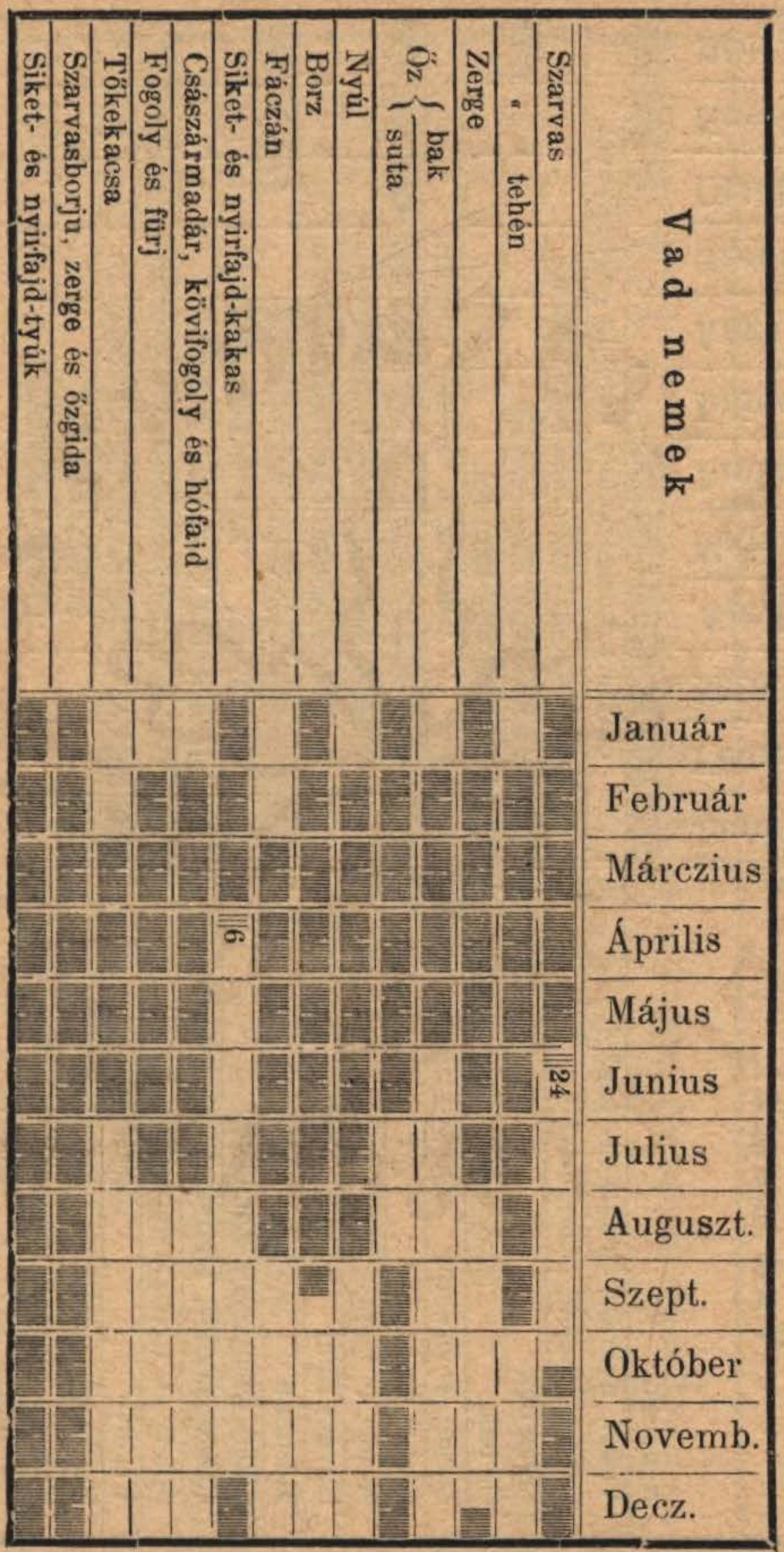
Tirol.

* A dürgő idény végéig

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Karinthia.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

VADÁSZATI ÉRDEKÜ TÖRVÉNYEK.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

1883. évi XX. tv.-czikk a vadászatról.

Szentesitést nyert 1883-ik évi márcziu hó 19-én.

Kihirdettetett az „Országos Törvénytár"-ban 1883. évi márcz. hó 25-dikén.

I. FEJEZET.

A vadászati jogról.

1. §. A vadászati jog a földtulajdonnak elválaszthatlan tartozéka.

2. §. Saját földbirtokán a tulajdonos, vagy az, a kinek az jogot, vagy engedélyt adott, a vadászatot az ezen törvényben meghatározott korlátok között szabadon gyakorolhatja, ha az:

1. egy tagban vagy összefüggésben álló részek ben legalább 200 holdra terjed, holdját 1600 □ ölével számitva, habár több határban fekszik, vagy utak, vasutak, csatornák, folyók vagy patakok által hasittatik is; vagy ha a földbirtok

2. kétszáz holdnál kisebb ugyan, de kertileg müveltetik és keritéssel vagy árkolattal el van zárva, belső telket, szőllőt vagy állandó szigetet képez;

3. az egy tagban legalább — holdját 1600 □ öllel számitott — 50 holdat tevő földbrtokok tulajdonosai, összefüggésben levő földjeikre nézve, a vadászati jog gyakorlására egyesülhetnek, a menynyiben az egyesitett területek a 200 — 1600 □ öllel számitott — holdat megütik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Ha az iránt, hogy valamely terület ezen szakaszban körülirt területek közé tartozik-e, vagy nem, vitás kérdés támad: a fölött első sorban a járás közigazgatási szolgabirája, — rendezett tanácscsal biró városokban a polgármester, — törvényhatósági joggal felruházott városokban a kapitány, — végre Budapesten a kerületi előljáróság, — másodfokban pedig a törvényhatóság első tisztviselője (alispán, polgármester). Budapesten a városi tanács határoz.

3. §. A 2. §. alá nem tartozó földbirtokon és a községek tulajdonát képező területeken, az utóbbiak terjedelmére való tekintet nélkül, a vadászati jogot az azon egy határbeli földbirtokosok a községgel együtt legalább is 6 évi tartamra bérbe adni kötelesek; az évi tiszta jövedelem a tulajdonosokat birtokaránylag illeti. Ha az arány ily módon nem lenne megállapitható, az egész jövedelem a községet illeti, mely azt közigazgatási czélokra forditani köteles.

Az egyfolytonosságban levő ily terület, ha az 2000 katastr. holdnál nem nagyobb, egyben adandó, különben több, legalább is 2000 katast, hold részletben is adható bérbe. A bérbeadásnál az 1871: XVIII. t.-cz. 110. §-ban megállapitott eljárás szabályai tartandók meg, de a bérszerződés mindig a megyei alispán, törvényhatósági joggal felruházott városokban a tanács jóváhagyása alá terjesztendő, kinek határozata ellen a belügyminiszterhez felebbezés intézhető.

A községi birtokok vadászati bérlete, az 1871: XVIII. t.-cz. 36. §-a *b)* pontjának intézkedése alá nem esik.

Ha valamely külön vadáterületet képező nagyobb erdőterület által egy vagy több birtokosnak 1600 □ öllel számitandó 200 holdnál kisebb terjedelmü birtoka legalább három oldalról körülvéte-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

tik, az ilykép elszigetelt birtok tulajdonosa a vadászati jogot az azt környező vadászterület birtokosának vagy haszonbérlőjének haszonbérbe adni, ez viszont haszonbérbe venni köteles.

A barátságos egyezség létre nem jötte esetére a 2. §-ban megnevezett közigazgatási hatóság határoz.

4. §. Azon községekben, hol a birtokszabályozás és az urbéri elkülönzés még nem eszközöltetett, a vadászati jog a közös legelőkön, erdőkben és nádasokban a községet: azon erdőkben és nádasokban, melyek a korábbi földesur tulajdonát képezik, habár a volt úrbéreseket illető fajzás vagy egyéb szolgalmakkal vannak terhelve, kizárólag a volt földesurat; irtványokon, udvartelki bérfizetés mellett birt (curialis és censualis és egyéb urbéri természetű tartozásokkal terhelt ingatlanokon pedig, a törvényhozásnak az ily természetü viszonyok iránti további intézkedéseig, a jelenlegi birtokosokat illeti.

5. §. Azon községekben, hol a birtokszabályozás és urbéri elkülönzés megtörtént és a korábbi földesur a vadászati jogot a volt úrbéresek tulajdonában magának jövőre is fentartotta az ily kikötés érvényét veszti. A volt urbéresek azonban kötelet sek, ha a földesúr a vadászati jog fentartásáért, akár ingatlanban, akár más módon bármi árt adott, ezen szolgalmat azon szabályok szerint megváltani, a melyek az úrbéri természetü szolgálmányok megváltására külön törvény által megállapittattak.

6. §. A haszonbérlő a vadászati jog gyakorlatában csak ezen és a mezei rendőrségi törvény határozatai által korlátolható. A vadászat közben okozott károkat illetőleg a 16. §. rendelkezései alkalmazandók.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

II. FEJEZET.

A vadak által tett károk megtérítéséről.

7. §. A fővadak (szarvas, dámvad) által a vetésekben, ültetvényekben, vagy más gazdálkodási és erdészeti ágakban okozott minden kárért azon birtokos vagy haszonbérlő, kinek vadászterületén az említett fővad tenyésztetik, teljes kárpótlással tartozik.

E végre megkivántatik, hogy a kár a hatóságnak, a kár elkövetésétől számitandó 8 nap alatt, felvehetés czéljából bejelentessék.

A vetésekben okozott kárnak becslése mindig oly időben eszközlendő, midőn az termékmennyiségben megállapitható; a kár vagy természetben vagy pénzértékben téritheto meg.

8. §. Ragadozó vagy kártékony állatok (III. fejezet, 13. §.) által tett károk, mivel ezen vadak a föld birtokosa által bármikor elpusztithatók — meg nem térittetnek.

III. FEJEZET.

A vadászati tilalmakról.

9. § Az általános vadászati tilalom tart február hó 1-től augusztus hó 15-ig, mely idő alatt hajtókutyákkal (kopó, tacskó, agár, komondor, vagy egyéb hajtó-ebbel) egyáltalán nem szabad vadászni.

Ettől eltérőleg tilos a vadászat:

a) szavas-bikára október hó 15-től, dámvad-bikára november hó 15-től julius hó 1-ig;

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

b) szarvas-, dámvad- és őz-tehénre január hó 1-től október hó 15-ig ;

c) őzbakra január hó 15-től április 1-ig ;

d) zergére deczember 15-től augusztus 1-ig ; zerge-gidára pedig minden időben ;

e) siket- és nyirfajd-kakasra junius hó 1-től márczius hó 1-ig, jérczékre pedig minden időben ;

f) császármadarakra deczember hó 1-től, fáczánokra és tuzokokra február hó 1-től augusztus hó 15-ig ;

g) foglyokra január hó 1-től augusztus hó 1-ig ;

h) éneklő madárra minden időben ;

i) miden más madárra, a 11. és 12. §§-ban meghatározott kivételekkel, február hó 1-től augusztus hó 15-ig ; a tilalmi időszak alatt sem a vadak fiait elfogni, sem a madarak fészkeit szándékosan érinteni, vagy tojásaikat elszedni nem szabad, kivétetvén ez alól azon tulajdonosok vagy bérlők, kik a tojást épp a vadtenyésztés czéljából szedetik.

10. §. A tilalmi időszakban, az első 14 napot kivéve, vadat általában, vagy ha a tilalom csak némely vadra vonatkozik, ilyet árulni, venni vagy nyilv. helyiségekben étlapra jegyezni nem szabad.

11. §. A madarak közül kivételt képeznek a vándor- és vizi madarak, de ott, hol ez utóbbiak költenek, a párosodás és költés időszaka alatt a tilalom reájuk is kiterjed.

12. §. Tiltott időszak alatt is szabad vadászni a seregekben vonuló vadludakra, vadkacsákra, vad- és szelid galambokra, keselyükre és sasok, sólymok, kányák, vércsék, héják és ölyvek minden nemeire, valamint a nagy suholyra s végül a hollókra, szarkákra, varjakra, verebekre és seregélyekre ; a seregélyekre azonban csak szőllők és gyümölcsösökben.

13. §. A ragadozó vagy kártékony állatokat, ugymint : medvét, farkast, rókát, hiúzt, vadmacs-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

kát, nyestet, vaddisznót, borzot, tengeri nyulat, hörcsögöt, ürgét, görényt, menyétet. nyusztot, vidrát saját területén a birtokos bármikor elpusztithatja azon esetben is, ha a vadászat bérbe volna adva ; ha azonban a pusztitást vadászatilag hajtókkal vagy bárminemü vadászebekkel akarja végbevinni, erre ez esetben a bérlő beleegyezését tartozik kieszközölni.

Oly vidékeken, hol a vaddisznók nagyobbmérvü károkat okoznak, a vadászterületek tulajdonosai, bérlői, kötelesek az érintett kártékony vadakat lehetőleg pusztitani. Ebbeli kötelezettségük teljesitésére, felmerülő alapos panaszok folytán, a közigazgatási bizottság, — vagy annak elnöke által záros határidő kitüzése mellett figyelmeztetendők ; a határidő elmulasztása esetére az érintett vadak elpusztitása a jelen törvény IV. fejezetében megállapitott módon hivatalból eszközlendő.

14. §. A vadászati területen talált házi macskákat és kóbor ebeket a vadászatra jogositot., elpusztithatja.

15. §. Szabad időben is tiltatik minden szőrmés vagy szárnyas hasznos vadat tőrökkel, hálókkal, hurokkal elfogni, vagy megölni, különösen tuzokokat ólmos esők alkalmával behajtani vagy agyonverni.

Kivétetnek a fenyves madarak, melyeket hurokkal és léppel fogni, szabad időben, megengedtetik.

Tenyésztés czéljából a befogás csak a vadászat tulajdonosai, bérlői, vagy azok szakértő megbizottjai részére engedtetik meg.

16. §. A vadászat csak lőfegyverrel vagy lóháton, bárminemü vadászebek használatával, gyakorolható.

A vadászat gyakorlása közben a vetésekben, ültetvényekben vagy más gazdálkodási és erdészeti ágakban okozott minden kárért, a vadászatot gya-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

korlók teljes kárpótlással tartoznak. A kár bejelentése, becslése és megtéritése a 7. §-ban megirt módon eszközlendő.

A vadászatra jogositottakon kivül senkinek sem szabad a vadászati területre bármi faju ebeket bocsátani; kivétetnek a nyájőrök, kik azonban kötelesek ebeik nyakára oly nehezéket függeszteni, mely első lábaik térdein alul 5 centiméternyi távolságra lóg alá.

17. §. A sebzett vadat idegen területen űzni nem szabad. Ha a vadászatra jogosultak vadászebei idegen területre átmennek, ott az illető vadászatra jogosult által letartóztathatók mindaddig, mig gazdáik az okozott károkért teljes elégtételt nem adtak; a kártérités iránti követelés joga az ebek le nem tartóztathatása esetén is fenmaradván.

18. §. Keritéssel kellőleg elzárt oly helyeken, melyeken a vad ki nem válthat, a tulajdonos vagy vadászati bérlő a vadászatot minden időben gyakorolhatja és megengedheti.

IV. FEJEZET.

A hivatalból való vadászatról.

19. §. A ragadozó vadak elpusztitása végett a hivatalból való vadászatok megtartását, a mutatkozó szükséghez képest, esetről esetre a közigazgatási bizottság, illetve annak elnöke engedélyezi; az engedély megadásáról az illető vadászterület tulajdonosának vagy bérlőjének egyidejüleg való értesitése mellett, egyszersmind a belügyminiszterhez azonnal indokolt jelentést tesz.

20. §. Az előző § alapján engedélyezett vadá-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

szat megtartását az illető terület tulajdonosa vagy bérlője nem gátolhatja.

21. §. Azon esetben, ha a belügyminiszter arról győződnék meg, hogy valamelyik közigazgatási bizottság, illetve annak elnöke, a hivatalból való vadászatot alapos indokok nélkül engedélyezi: az illető közigazgatási bizottságtól, a 19. §-ban körvonalozott engedélyezési jogosultság gyakorlását, rendeleti uton meghatározott időtartamra magához vonhatja.

22. §. Ily vadászatokon ragadozó vadakon kivül más vadat lőni nem szabad.

A ki más vadat lő, az a további vadászattól eltiltandó, s ha az elejtett vad a jelen törvény 12. és 13. §-aiban emlitettek közé nem tartozik, reá a 26. §-ban megállapitott pénzbüntetés alkalmazandó.

Ily hivatalos vadászatokon elejtett ragadozó és dúvadak mindig azon tulajdonost vagy bérlőt illetik meg, kinek területén elejtettek.

23. §. Az ily vadászatoknál hajtók gyanánt közreműködni, az illető hatóság rendeletére, azon községek lakói kötelesek, a melyek érdekében a vadászat tartása engedélyeztetett.

24. §. Ily vadászatok hatósági felügyelet alatt tartatnak, s azokban az illető törvényhatóság főispánjának, vagy annak akadályoztatása esetében alispánjának, — polgármesterének esetről-esetre szóló irásbeli meghivása mellett olyanok is résztvehetnek, kik a fegyveradóról és a vadászati adóról szóló törvény értelmében, — mert vadászati jegygyel ellátva nincsenek — vadászatra jogosultsággal nem birnak.

25. §. Oly megyékben, a hol a ragadozó vadak a természeti viszonyoknál fogva nagyon elszaporodnak, azok pusztitására, illetve, elejtésére, a közigazgatási bizottság indokolt felterjesztése alapján a belügyminiszter jutalom-díjakat (praemiumokat) állapithat meg.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

V. FEJEZET.

Vadászati kihágások és azok büntetéséről.

26. §. A ki a tulajdonosnak, vagy ha a vadászat bérbe van adva, a haszonbérlőnek engedélye nélkül vadász: 10 frttól 50 frtig, és ha a vadászat lóháton történt, 20 frttól 100 frtig terjedhető pénzbüntetéssel sujtandó.

27. §. Ha az orvvadászat éjjel vagy keritett helyen vagy tiltott eszközökkel történt, vagy ha az orvvadász álczázva avagy másképen ismerhetlenné téve találtatik, vagy nevét eltagadja, avagy álnévvel azt, ki tetten kapja, félrevezetni igyekszik, vagy azt veszélyesen fenyegeti, ellene fegyvert fog, vagy erőszakot használ: 100 frttól 200 frtig terjedhető pénzbüntetésben elmarasztalandó.

Azon felül, a mennyiben az elszámlált esetek a büntető törvényekben is tiltott cselekvényt képeznek, a bűnvádi eljárás külön meginditandó.

28. §. Ha haszonbérbe adott vadászati téren a tulajdonosok valamelyike a haszonbérlőt vagy azt, a ki ennek engedélyével vadász, megtámadja vagy akadályozza: annyiszor, a mennyiszer 10 frttól 50 frtig terjedhető pénzbüntetésben marasztalandó.

29. §. A ki tiltott időben vadász, 5 forinttól 50 forintig büntetendő.

30. §. A ki a vadak fiait elfogja, a madarak fészkeit (kivéve a 12. és 13. §§-ban emlitett ártalmasokét) elrombolja, tojásait elszedi: 1 forinttól 10 frtig terjedhető pénzbüntetéssel sujtandó.

31. §. A ki tiltott időben hasznos vadat lő, árul vagy vesz, ha a vad nála találtatik, a következő pénzbüntetésekben marasztalandó: szarvas-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

vagy dámvadbikáért darabonként 60 frt, szarvas- vagy dámvadtehénért 50 frt, őzért 20 forint, fajdfáczán- és túzokért 5 frt, ugy minden más vadért darabonként 3 frt pénzbüntetésben.

Ezenkivül a lefoglalt vad a helyi szegények javára elkobzandó.

32. §. A ki ebét szándékosan valamely reá nézve tilos vadászati térre viszi, ugyszintén az is, a ki a nyájőrző ebekre vonatkozó intézkedés ellen vét: 1 frtól 10 frtig büntettetik.

33. §. A megelőző §-okban foglalt kihágások ismétlése esetében a büntetés megkétszerezendő oly módon, hogy a kiszabandó pénzbüntetés a megelőző esetben alkalmazottnak mindig kétszeresét tegye; mely azonban a 300 forintot meg nem haladhatja.

34. §. Ha az ezen fejezetben elősorolt esetekben a vadállományban is kár okoztatott: a vadászatra jogosult azon kihágási bíróság előtt, mely a pénzbüntetés kiszabására illetékes, egyuttal kártéritést is követelhet.

35. §. Ha valaki egyszerre több kihágásért kerül vád alá, a pénzbüntetés minden egyes kihágásért külön szabandó ki.

Ha valaki a vadászati kihágás elkövetésénél szolgáit vagy napszámosait használta segédekül, a segédek ellen kiszabott pénzbüntetésekért szintén felelős.

Ha valaki a vadászati kihágás elkövetéséhez családtagjait, a vele közös háztartásban élőket, gyámsága és gondnoksága alatt álló egyéneket, cselédeket, iparos és kereskedő tanonczokat, vagy munkásokat használja: az ezek ellen kiszabott pénzbüntetésekért — fizetésképtelenségük esetében — első sorban felelős. Az eljárás a 44. §-ban megszabott módon alkalmazandó.

36. §. A pénzbüntetések felük mindenkor a fel-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

jelentőt illeti, a másik fele azon község szegényei javára esik, melynek határában a kihágás elkövettetett.

37. §. A pénzbüntetés, a vétkes fizetési képességére való tekintet nélkül szabatik ki, egyszersmind az itéletben az elzárás tartama is meghatározandó, a mely a pénzbüntetés be nem hajthatása esetében fog alkalmaztatni.

Ezen átváltoztatásnál két forintot felül nem haladó pénzbüntetés helyett hat óránál rövidebb s tizenkét óránál hosszabb ideig tartó elzárás nem állapitható meg.

Két frttól tiz forintig egy napi, azon felül pedig minden tiz forintig terjedő összeg helyett egy-egy napi elzárás állapitandó meg.

Ha az elzárásban levő, a pénzbüntetésnek a szenvedett elzárás által még le nem rótt részét lefizeti, azonnal szabadon bocsátandó.

38. §. Ha valamely vidéken az orvvadászat s a vadnak tilalmi időben való lövetése igen gyakoriakká válnak, a belügyminiszter a közigazgatási bizottság által, az érdekelt vadászterület tulajdonosa vagy bérlője kérelmére, vagy a nélkül is, saját kezdeményezéséből, felterjesztett indokolt javaslat folytán, elrendelheti, hogy azon vidéken, valamint azokon is, a hol az orozva lőtt vad eladatni szokott: a vadak eladása, szállitása, vagy vásárlása, a vad jogos szerzését bizonyitó igazolványok előmutatása mellett történjék.

Ily igazolványul szolgálnak: az eladóra vagy szállitóra nézve azon vadászati terület tulajdonosának vagy bérlőjének, vagy ezek megbizottjának az illetékes községi előjáróság által láttamozandó bizonyitványa, a kitől a vad szereztetett.

A bizonyitványon vagy szállitó-levélen megjelölendő a vad faja, neme és mennyisége.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

VI. FEJEZET.

Az eljárásról.

39. §. Az előbbi fejezetben meghatározott büntetéseknek kiszabása végett az illetékes bíróság nemcsak a vadászat-tulajdonos vagy haszonbérbe adó, avagy haszonbérbe vevő panaszára, hanem a 29., 30., 31., §§-ok eseteiben a közrend fentartására felállitott hatósági vagy községi előljáróknak feljelentésére hivatalból is tartozik eljárni.

40. §. A vadászati területre való felvigyázzattal megbizott személyeknek hit alatt teendő vallomása eljes bizonyitó erővel bir, mig annak ellenkezője be nem bizonyittatik.

41. §. Az előbbi szakaszban emlitett felvigyázó személyek hitletételre csak akkor bocsátathatnak, ha:

a) nagykorúak;

b) hamis eskü, hamis tanuzás, hamis vád, lopás, rablás, zsarolás, sikkasztás, zártörés, orgazdaság, csalás vagy okirathamisitás büntette vagy vétsége miatt soha büntetve nem voltak;

c) az illetékes hatóság előtt felvigyázói minőségük eleve bejelentetvén, e felől hivatalos bizonyitványnyal vannak ellátva.

42. §. A vadászat tulajdonosa vagy haszonbérlője és a felvigyázó személyzet, nemkülönben a közrend fentartására hivatott közegek jogositva vannak, mindenkit, kit tilos vadászaton kapnak, ha magát fel nem ismerhetővé tette, nevét eltagadta, vagy állandó lakhelye ismeretlen, a legközelebbi községi hatósághoz kisérni, hogy itt kiléte kideritessék.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

43. §. Vadászati kihágásokra nézve a hatósági illetőséget az elkövetés helye határozza meg.

Ha az elkövetés helye szerint több birói hatóság lenne illetékes, ezek közül a panaszló szabadon választhat.

44. §. Ha többen társaságban követtek el valamely kihágást, a kártérítésért egyetemleg felelősek.

A büntetés mindenik tettesre külön-külön szabandó ki.

45. §. A vadászati kihágások által okozott költségek és közvetlen károk, a mennyiben az eljárás folyama alatt bejelentetnek, a kihágás felett hozandó itéletben megállapitandók.

Ha alapos megbirálásuk bővebb bizonyitási eljárást igényelne, s a kihágás feletti itélet hozatalát késleltetné: a káros fél követelésével polgári perre utasitandó.

Ha a panaszlott a vád alól felmentetik, költségei a magánvádló ellen megitélendők.

46. §. Ha a vadászati kihágás miatt, a kihágási bíróságnál, a tett elkövetése napjától számitandó három hó alatt panasz vagy feljelentés nem történik, a kihágás büntethetősége elévül.

Ha azonban a büntető törvények alá tartozó eset forog fenn, az elévülési idő is a büntető törvények értelmében határoztatik meg.

47. §. A vadászati kihágások elitélése ezután is az 1880. évi. XXXVII. t.-cz. 41. §-a értelmében illetékes közigazgatási hatóság hatásköréhez tartozik.

A közigazgatási elbirálás alá tartozó kihágások esetén követendő eljárásra nézve az elébb idézett törvény 42. §-a alapján kibocsátott miniszteri szabályrendelet, a törvényhozás további intézkedéseig, a vadászati kihágásokra nézve is zsinórmértékül szolgál.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

48. §. A vadászatról szóló 1872. évi VI. t.-cz. és az 1876 : XLIV. t-cz. hatályon kivül helyeztetnek.

49. §. A jelen törvény hatálybalépte előtt történt cselekmények, — ugy a büntetés, mint kártérités tekintetében — a korábbi törvények határozatai szerint itélendők meg.

50. §. Ezen törvény végrehajtásával a belügyi, igazságügyi, földmivelés-, ipar- és kereskedelem-ügyi miniszterek bizatnak meg.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

1883. évi XXIII. törvényczikk a fegyveradóról és a vadászati adóról.

Szentesitést nyert 1883. évi ápr. hó 8-án.

Kihirdettetett az «Országos Törvénytár» azon évi 9. sz.-ban, ápr. hó 13-dikán.

I. FEJEZET.

Általános intézkedések.

1. §. Az 1875 : XXI. törv.-czikk hatályon kivül helyeztetik és ennek helyébe a fegyveradó és vadászati adóra nézve következők rendeltetnek :

2. §. Fegyveradót fizet mindenki a birtokában levő vadászatra használható lőfegyverek után, ugy szintén azon fegyverek után, melyek családtagjai, vadászcselédjei, a vadak gondozására és erdőterületek őrzésére alkalmazott cselédjei, valamint mező-, szőlő-, vagy erdőgazdaságban alkalmazott csőszök, pásztorok és erdőkerülők birtokában vagy használatában vannak.

3. §. A fegyveradón kivül vadászati adót fizet az : ki a vadászati jogot és annak gyakorlását szabályozó törvények által a vadászat gyakorlására jogositva van és ezen joggal a törvényszabta korlátok között akár saját földbirtokán, akár más földjén élni kiván.

Az, ki fegyvert nem tart, de lóháton és bárminemü ebekkel vadászik, csak vadászati adót fizet.

4. §. Ugy a fegyveradó, mint vadászati adó fizetése alól az uralkodó család tagjai ki vannak véve.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

5. §. A fegyveradó alól kivétetnek :

a) közintézetekben, nyilvános gyüjteményekben, közhatóságoknál őrzött fegyverek ;

b) emlék vagy családi ereklyeként tartott fegyverek ;

c) magánosok oly fegyvergyüjteményei, melyekben már használaton kivül lévő, régi szerkezetü fegyverek tartatnak ;

d) a kizárólag czéllövészetre használt fegyverek ;

e) a csendőröknek, az állami rendőröknek, törvényhatósági, városi, állandóan alkalmazott községi rendőröknek, fegyőröknek, pénzügyőröknek fegyverei ;

f) a felesketett erdőtiszteknek és a kir. erdőfelügyelőségi személyzetnek szolgálati használatára rendelt fegyverei ;

g) az erdőőröknek fegyverei azon esetben, ha ezen egyének az 1879 : XXXI. t.-cz. 37. §-ában, Horvát-Szlavonországban az ott érvényben lévő törvényben megszabott minőség alapján lettek felesketve ;

h) a közös hadsereg és honvédség tisztjeinek és legénységének vadászatra nem használt fegyverei ;

i) puska műveseknél és lőfegyver-árusoknál eladásra szánt fegyverek.

6. §. A vadászati adó alól kivétetnek :

a) a külhatalmak követei és consulai, valamint a követségek és consulátusok személyzetének tagjai, ha nem belföldiek;

b) a vadászterület tulajdonosainak, vagy bérlőinek szolgálatában álló vadászcselédek ;

c) a vadak gondozására és vadászterületek őrzésére alkalmazott cselédek ;

d) a mező- szőlő-, és erdő-gazdaságnál alkalmazott csőszök, pásztorok, erdőkerülők ;

e) a hatóságilag felesketett erdőtisztek, erdőőrök és a kir. erdőfelügyelőség személyzete.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Az ezen szakasz *b*), *c*), *d*), *e*) pontjai alatti személyek, azon vadászterületen, melyen alkalmazva vannak, vadászatra is használható fegyvert csak a vadászterület tulajdonosának, illetőleg bérlőjének engedelme mellett használhatnak, és csak a vadászati törvény korlátai között vadászhatnak; más vadászterületeken azonban a vadászatot még a vadászati törvény korlátai között is, csak a vadászati adó lefizetése mellett gyakorolhatják.

Az ezen §-ban megállapitott adómentesség igazolásául szolgál: az *a*) alatt emlitett egyéneknél a vadászati ingyenjegy (34. §), a *b*), *c*) és *d*) pontok alatt emlitett egyéneknél a fegyveradó-igazolvány (34. §), az *e*) pont alatt emlitett egyéneknél pedig az eskübizonyitvány eredetije vagy hiteles másolata.

Az erdészeti szakiskolák hallgatói azon kedvezményben részesittetnek, hogy a 9. §-ban egy évre megállapitott vadászati adó felét fizetik.

7. §. Hegyvidékeken, a hol a természeti viszonyoknál fogva a dúvadak (farkas, medve) elszaporodtak, azokat a birtokos, illetve bérlő saját területén elpusztithatja azon esetben is, ha vadászati jegygyel ellátva nincsen.

Azok, kik a vadászatról szóló törvény 19—24. §§-aiban körülirt hivatalos vadászatra meghivatnak, abban résztvehetnek a nélkül, hogy vadászati jegygyel ellátva legyenek.

II. FEJEZET.

A fegyveradó és a vadászati adó mértéke.

8. §. A fegyveradó egy évi összege tesz:

a) egy forintot minden darab egycsövü puska után;

b) két forintot minden darab kétcsövü puska után.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

9. §. A vadászati adó egy évi összege tizenkét forinthan állapittatik meg.

10. §. Azoknak, kik a vadászatot 30 napot meg nem haladó időtartama alatt kivánják gyakorolni, megengedtetik, hogy hat forint lefizetése mellett 30 napra szóló vadászati jegyet váltsanak.

11. §. Ugy a fegyveradóra, mint a vadászati adóra nézve az adóév augusztus hó első napján kezdődik és a következő év julius 31-ik napján végződik.

12. §. A 8. §-ban megállapitott fegyveradó egész összegében fizetendő akkor is, ha az adóköteles egyén csak évközben jutott az adó alá eső fegyver birtokába. A 9. §-ban megállapitott vadászati adó egész összegében fizetendő akkor is, ha a vadászat az adóévnek csak egy részében gyakoroltatik, vagy az adókötelezettség csak évközben áll be.

III. FEJEZET.

A fegyveradó és a vadászati adó kivetésének és beszedésének módja.

13. §. Azok adóját, kik a 2. §. értelmében csak fegyveradót fizetnek, a községi közegek (községi jegyzők, városi adóhivatalok), azok adóját pedig, kik fegyver-adót és vadászati adót fizetnek, a kir. adóhivatalok vetik ki és szedik be.

Az adó kivetésének alapjául szolgálnak az adókötelesek bejelentései, mely bejelentések ürlapjai a községeknél (városi adóhivataloknál) ingyen szerezhetők meg.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

14. §. Az, ki a 2. §. értelmében csak fegyveradót fizet, köteles a birtokában levő vadászatra használható fegyvereket számszerint és annak megjelölése mellett, vajjon egy- vagy két-csövüek-e, bejelenteni és a bejelentést lakásának pontos megjelölése mellett sajátkezüleg aláirni és az adóivet (11. §.) megelőző junius hóban azon községnél vagy városi adóhivatalnál benyujtani, a hol az adókötelés állandó lakását tartja.

A bejelentés élő szóval is történhetik, mely esetben az adóköteles bemondása szerint a bejelentési ürlapot a községi jegyző (városi adóhivatal) köteles kitölteni.

15. §. A ki évközben lép adóköteles fegyver birtokába, tartozik ezen fegyverét a birtokbavételtől számitandó nyolcz nap alatt a 13. és 14. §-ok értelmében bejelenteni.

16. §. Azok, kik az 5. §-ban *b*), *c*) és *d*) pontok alatt emlitett adómentes fegyverek birtokában vannak, kötelesek ezen fegyvereket egyszer s mindenkorra az illető községnél (városi adóhivatalnál) egyenkint bejelenteni s magukat a községnek (városi adóhivatalnak) az iránti bizonyitványával ellátni, hogy a bejelentett fegyverek adómentesek.

17. §. A községi közegek (városi adóhivatalok) által a fegyveradóról a bejelentésekben foglalt adatok alapján készitett kivetési lajstromok, a királyi adófelügyelőnek érvényesitési záradékával ellátva, a község (város) házánál 8 napi közszemlére kitétetnek, hogy azokat mindenki megtekinthesse, netaláni felszólamlását beadhassa, esetleg a másokat illető adókivetésekre vagy esetleg fegyvertitkolásokra nézve észrevételeit megtehesse.

A felszólamlások és az észrevételek a fent kitűzött határidő alatt a királyi adófelügyelőnél nyujtandók be, ki is az észrevételek alapján a szükséges intézkedéseket megteszi, a felebbezéseket

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

pedig a közigazgatási bizottság elhatározása alá terjeszti.

Ezen felebbezések felett a közigazgatási bizottság véglegesen határoz.

18. §. A megelőző §-ban kitüzött 8 napi határidő letelte után a községi jegyző (városi adóhivatal) a kivetett fegyveradóról szóló adóiveket legkésőbb julius hó 31-dik napjáig az adókötelezeknek vevény mellett kézbesitteti.

19. §. Az adóköteles tartozik a reá kivetett fegyveradót az adóiv kézbesitésétől számitandó 15 nap alatt a községnél (városi adóhivatalnál) befizetni.

20. §. A 19. §-ban kitüzött befizetési határidő elmulasztása esetén, a fegyveradó a közadók módjára végrehajtás utján, de késedelmi kamatok követelése nélkül hajtatik be.

21. §. A községi (városi) adóhivatal az adóösszeg átvétele után az adózó félnek fegyveradóigazolványt szolgáltat ki.

22. §. A községek előjárói (a városok adóhivatalai) kötelesek külön nyilvántartást vezetni:

a) azokról, kik fegyveradót fizetnek;

b) azokról, kik adómentes fegyverek birtokában vannak;

c) azokról, kik a vadászati adót és a fegyveradót a kir. adóhivatalnál fizetik.

A fegyveradót, valamint a fegyver- és vadászati adót fizetők névjegyzéke a járás első tisztviselőjének és az illetékes rendőrségnek (csendőrségnek) az ellenőrzés gyakorlása végett kiadandó.

A nyilvántartás vezetésének és a névjegyzék kiadásának módját a pénzügyminiszter rendeleti uton szabályozza.

Ezen nyilvántartást a kir. adófelügyelő vagy helyettese, ugyszintén a szomszéd területek birtokosai bármikor megtekinthetik.

23. §. Nagy és kis községekben a községi elől-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

járók felügyelni tartoznak arra, hogy a községben vadászfegyvert senki ne tartson, a ki a fegyveradót le nem fizette; a fennálló törvény e tekintetben észlelt áthágásának eseteit illetékes helyen (a kir. felügyelőnél) feljelenteni kötelesek.

24. §. Azon községi előljárót (városi adóhivatal főnökét), a ki a 22. §-ban emlitett nyilvántartást nem vezeti, vagy azon községi előljárót, a ki a 23. §-ban körülirt kötelezettséget nem teljesíti, a szolgabiró (polgármester) vagy a kir. adófelügyelő vagy helyettese, annyiszor, a mennyiszer 5—25 frtig terjedő pénzbirságban marasztalhatja el.

Az elmarasztaló végzés elleni felebbezhetés módjára, a pénzbirság befizetésére és hováforditására nézve, mérvadók a közadók kezeléséről szóló törvény rendelkezései.

25. §. A vadászat tényleg csak a 9-ik, illetőleg 10. §. értelmében járó vadászati adó lefizetését tanusitó vadászati jegy mellett gyakorolható.

26. §. A vadászati jegy csak egy személy nevére állitható ki, másra át nem ruházható és a 9. §. eseteiben egy adóévre (11. §.), a 10-ik §. eseteiben 30 napra érvényes. Ezen jegy, érvényének tartamát, valamint a jegy tulajdonosa által fegyveradó és vadászati adó fejében lefizetett összegeket tünteti ki, — és a vadászatnak a vadászatról szóló törvények által meghatározott módon és korlátok közt leendő gyakorlására jogosit.

27. §. A vadászati jegyet, a vadászati jogot gyakorolni kivánó egyének az alább következő 28., 29., 30. és 33. §§-ban emlitett kellékekkel ellátott bejelentésére a 8. és 9., illetőleg 10-dik §§-ok értelmében járó fegyveradó és vadászati adó lefizetése után a királyi adóhivatal szolgáltatja ki. (34. §.)

28. §. A 27. §-ban emlitett bejelentés kellékei a következők:

a) bemondandók a bejelentő által, valamint

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

a 2-ik §-ban említett és névszerint felsorolandó családtagok és cselédek által birt — vadászatra használható — fegyverek száma, egy- vagy kétcsövü minőségük szerint részletezve;

b) megjelölendő a bejelentőnek állandó lakhelye;

c) kitüzendő azon idő tartama, melyre a bejelentő a vadászati jegyet kiállittatni kivánja (9. és 10. §.) és ezenkivül a 10. §. esetében még megjelölendő azon nap is, melytől kezdve a 30 napra szóló vadászati jegy érvénye számitandó leszen.

Az erdészeti szakiskolák hallgatói kötelesek egyszersmind a bejelentéshez az iskolai előljáróságnak hallgatói minőségüket igazoló bizonyitványát mellékelni.

29. §. Ha a folyamodó családtagjai a vadászati jogot gyakorolni kivánják, a vadászati jegy elnyeréséért a megelőző 28. §-ban körülirt módon külön bejelentés adandó be.

Ezen bejelentést vagy a családfő, vagy pedig maga a családtag adhatja be.

30. §. Külföldiek, ha az országban tartózkodnak és a vadászatot gyakorolni kivánják, bejelentésükre és a vadászati adó lefizetése mellett nyerhetnek vadászati jegyet, de csak magyar állampolgárnak kezessége mellett. A kezes mindazon birságokért, kárpótlásokért és költségtéritésekért, melyek netalán utóbb a külföldire, ezen törvény vagy a vadászatról szóló törvények értelmében kiszabatnak, jótállani tartozik s ezért kezes csakis az lehet, ki ezen feltételnek megfelelni képes.

A kezesség iránti nyilatkozat a külföldi egyénnek bejelentésére vezetendő.

31. §. A bejelentések az adóévet (11. §.) megelőző junius hóban, az adóköteles (illetőleg kezes) állandó lakására nézve illetékes járási szolgabirónál (városokban a polgármesternél, Horvát-Szlavon-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

országokban az I-ső fokú közigazgatási hatóság főnökénél) nyujtandók be.

Ha valaki évközben kivánja a vadászati jog gyakorlását megkezdeni, vagy a 6. §. értelmében a vadászati adó fizetésének kötelezettségébe lép: a bejelentést azonnal megtenni köteles.

32. §. Kivételesen megengedtetik, hogy azok, kik a vadászatot 30 napot meg nem haladó idő tartama alatt kivánják gyakorolni (10. §.) a bejelentést, ideiglenes tartózkodásuk helyére nézve illetékes közigazgatási tisztviselőnek (31. §.) benyujthassák.

33. §. A 31. §-ban megjelölt közigazatási tisztviselő köteles a nála benyujtott bejelentést az e czélokra nyitott rovatos jegyzőkönyvbe bevezetni, a bejelentést azon irányban: vajjon az alább következő 36. §. értelmében jogosult-e a fél a vadászat gyakorlására, megvizsgálni, igenlő esetben azt láttamozásával azonnal ellátni, és a bejelentő félnek visszaadni.

A fentemlitett jegyzőkönyvet a kir. adófelügyelő vagy helyettese bármikor megtekintheti.

34. §. A kir. adóhivatal tartozik a 33. §. értelmébe láttamozott és a fél által bemutatott jelentésben foglalt adatok alapján a fegyveradó és vadászati adó összegét kiszámitani és a megállapitott adóösszegnek átvétele után a vadászati jegyet és a 2. §-ban emlitett egyének számára névre szóló fegyveradó igazolványokat azonnal kiállitani, az adóköteles félnek — a bejelentésre vezetendő elismervény mellett — kiszolgáltatni és az elismervénynyel ellátott bejelentést számadásaihoz csatolni.

A 6. §. *a)* pontja alatt emlitett diplomatiai testületek számára a kir. adóhivatal ingyen szolgáltatja ki a vadászati jegyet, ha ezen egyének hivatali minőségüket okmányilag igazolják. Ezen okmány a vadászati ingyenjegy kézhezvételéről

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

szóló elismervénynyel együtt szintén azadóhivatal számadásaihoz melléklendő.

35. §. A vadászati jegyet nyert egyén jogositva van azon adóösszeget, melyet cselédjei tulajdonát képező fegyverekért fizetett, azok illetményeiből, illetőleg béréből levonni.

36. §. A 33. §-ban emlitett láttamozást köteles az arra hivatott közigazgatási tisztviselő (31. §.) — az indoknak a bejelentésre való feljegyzése mellett — azoktól megtagadni:

a) kik életüknek 20-ik évét még nem érték el, kivévén, ha helyettük a bejelentést az atyjuk, illetőleg gondnokuk adta be;

b) kik elmebeli fogyatkozás miatt lőfegyverek biztos kezelésére képtelenek;

c) kik a vadászatról szóló törvényben körülirt valamely kihágás, vagy a jelen törvény 42-dik §-ában emlitett kihágások egyike miatt jogérvényesen elmarasztaltattak, — a büntetés végrehajtása, illetőleg letelte után három évig;

d) kik fegyverrel elkövetett büntettért, vagy rablásért, zsarolásért jogérvényesen elmarasztaltattak;

e) kik külföldiek lévén, a 30. §. értelmében kezest vagy éppen nem, vagy olyat állitanak, a ki el nem fogadható.

37. §. Ha a vadászati jegy birtokosára nézve bármikor előáll a bejelentés láttamozásának megtagadására a 36. §. *b*), *c*) és *d*) pontjai szerint szolgáló okoknak egyike, vagy azok valamelyikének, vagy az *a*) alattinak a vadászati jegy kiadásakor létezése később bebizonyul: a vadászati jegy azonnal visszaveendő a nélkül, hogy e miatt annak birtokosa valamely kárpótlást igényelhetne.

A vadászati jegynek ezen visszavonását a láttamozásra hivatott törvényhatósági tisztviselő rendeli el.

38. §. A bejelentés láttamozását megtagadó,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

vagy a már kiszolgáltatott vadászati jegynek visszavonását elrendelő végzés ellen, az annak vételétől számított 15 nap alatt, felebbezésnek van helye a közigazgatási bizottsághoz, Horvát-Szlavonországban a bánhoz.

IV. FEJEZET.

Jövedéki kihágások és azok büntetése.

39. §. Az állami csend- és rendőrök, törvényhatósági közbiztonsági közegek, valamint a pénzügyőrök kötelesek — a vadászati jog tulajdonosai, haszonbérlői, gazdatisztjei és az erdők, szőlők és mezők felügyeletével megbizott személyek pedig jogositva vannak azokat, kik akár lőfegyverrel, akár lóháton és bárminemü ebek használatával vadásznak, a vadászati jegy előmutatására felszólitani.

40. §. Ezen felszólitásra a vadászó vadászati jegyét előmutatni köteles, ki pedig azt bármely okból elő nem mutatja, tartozik a vadászattal azonnal felhagyni és ha ismeretlen, a felszólító kivánatára akár nevét és lakását megmondani a czélból, hogy ezeknek bizonyitására szoritható legyen, alkalmas zálogot adni, akár a felszólitót a legközelebbi község előljáróságához követni, hogy kiléte ottan kiderittessék.

41. §. Azok, kik a jelen törvény rendelését megsértik: jövedéki kihágást követnek el, mely birsággal büntetendő.

42. §. Jövedéki kihágást követ el:

a) az, ki vadászati jegygyel bir, azt azonban a 39. §-ban emlitettek felszólitására elő nem mutatja;

b) az, ki a 39. §-ban emlitettek felszólitására a vadászattal azonnal fel nem hagy, azoknak sem

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

nevét, sem lakását meg nem mondja, zálogot nem ád, vagy a felszólitót a legközelebbi község előljáróságához követni nem akarja, vagy a felszólitónak hamis nevet vagy lakást mond be;

c) az, a ki saját nevére szóló jegyét használat végett másnak adja át;

d) az, a ki a nélkül, hogy vadászati jegygyel birna, vagy másnak nevére szóló vagy érvényességre nézve lejárt vadászati jegy használata mellett vadászik;

e) meghamisitott vadászati jegy használata mellett vadászik;

f) az, ki adóköteles fegyverét az adó alól elvonja vagy eltitkolja, vagy az 5. §. *b*), *c*), *d*), *e*) és *f*) pontjai alatt adómenteseknek nyilvánitott lőfegyvereket vadászatra használja.

43. §. A birság a beszámitás mérvéhez képest terjedhet:

a) a 42. §. *a*) pontja alatt emlitett esetekben egy forinttól 10 forintig;

b) a 42. §. *b*), *c*) és *d*) pontjai alatt emlitett esetekben husz forinttól száz forintig;

c) a 42. §. *e*) pontja alatt emlitett esetekben ötven forinttól száz forintig; végre

d) a 42. §. *f*) pontja alatt emlitett esetekben az eltitkolt, vagy adó alól elvont minden darab fegyver után tiz forinttól husz forintig.

44. §. Ha a 42. §. *b*) pontja alatt emlitett esetekben a felszólitott egyén fegyvere használatával vagy azzal való fenyegetődzés mellett áll ellent, az illető község előljáróságához őt bekisérni kivánókuak, vagy más, a büntető törvényekben tiltott cselekvényt követ el, ellene külön a bünvádi eljárás meginditandó.

Ily eljárás alá tartozik a vadászati jegynek meghamisitása is (42. §. *e*) pontja).

45. §. A 42. §-ban emlitett eseteket a jelentést

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

tevő az illető községi előjáróságnál jelenti be, mely 3 nap alatt az illetékes királyi adófelügyelőt értesiteni tartozik.

A királyi adófelügyelő a jövedéki vizsgálatot foganatositja s annak eredménye alapján, és a 43. §-ban foglalt rendelések értelmében a birságot első fokban végzésileg szabja ki, s oly esetekben, melyekben a 44. §. értelmében a bünyádi eljárás megindítandó, erre az illetékes bíróságot keresi meg.

A birói illetőséget a tett elkövetésének helye határozza meg.

46. §. A 42. §-ban elősorolt jövedéki kihágások elévülnek, ha a tett elkövetése napjától számitandó hat hónap alatt a kir. adófelügyelő a jövedéki vizsgálatot meg nem inditandja. Ha oly cselekvény forog fenn (44. §.), mely a büntető törvény alá esik, az elévülési időt a büntető törvény határozza meg.

47. § A királyi adófelügyelő által a 45. §. értelmében hozott végzés ellen, annak vételétől számitott 15 nap alatt felebbezésnek van helye a közigazgatási bizottsághoz, Horvát-Szlavonországban a kir. pénzügyigazgatósághoz.

Eltérő végzések esetén felebbezésnek van helye, mely felett harmadfokban végérvényesen ez idő szerint a pénzügyminiszter, a pénzügyi közigazgatási biróságnak törvényszerü megalkotása után pedig ezen bíróság határoz.

48. §. Oly esetekben, midőn a 42. §. értelmében kirovott birság az elmarasztaltnak vagyontalansága miatt egészben vagy részben be nem hajtható, a birság helyett az elzárás büntetése alkalmazandó akkép, hogy minden be nem hajtott tiz forint után egy-egy napi elzárás essék, tiz forinton alóli összeg teljes tiz forintnak vétetvén.

Az elzárási büntetés alkalmazását, a kir. adófelügyelő indokolt javaslatára, a közigazgatási bi-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

zottság, Horvát-Szlavonországban a bán határozza el.

49. §. A befizetett birságnak egy harmada a jelentéstevőt, egy harmada az államkincstárt és egy harmada azon községet illeti, melynek határában a felszólitás történt (39. §.), illetőleg a fegyvereltitkolás miatt elmarasztalt fél állandóan lakik.

A községeket illető harmadrész Horvát-Szlavonországokban országos czélokra is fordítható.

V. FEJEZET.

Vegyes átmeneti és életbeléptetési intézkedések.

50. §. Ha a vadászati jegy elvész, vagy elromlott, az illetőnek 50 kr bélyeggel ellátott folyamodványára, azon kir. adóhivatal által, mely az elveszett vagy elromlott jegyet kiállitotta, újabb jegy adófizetés nélkül kiszogáltatandó; ezen újabb jegy azonban csakis azon idő lejáratára adatik ki, melyre az elveszett vagy elromlott jegy kiállitva volt.

51. §. A vadászati adó után sem földtehermentesitési, sem törvényhatósági vagy községi pótlék nem vethető ki.

52. §. Ezen törvény a volt határőrvidéki részekre is kiterjed.

53. §. A jelen törvény 1883. év julius hó 1. napján lép életbe.

54. §. Az 1883/84-ki adóévre nézve a következő átmeneti intézkedések fog'alnak helyet:

a) az 1883/4. évi fegyveradó és vadászati adó kivetésére szolgáló bejelentések (14. és 31. §.) 1883. évi julius hó első felében nyujtandók be;

b) ily bejelentések nyujtandók be azok által is, kik 1883. évre még az 1875. XXI. törvény-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

czikk 20. §-a alapján fegyveradóval vannak megróva ;*

c) a *b*) alatti pontban emlitett adóköteleseknek az 1883. évre kivetett fegyveradónak az év második felére eső része elengedtetik, ha bejelentésük benyujtása alkalmával, azon körülményt, hogy 1883. évre fegyveradóval már meg vannak róva, hitelesen kimutatják ;

d) azok, kik az 5. §-ban *b*), *c*) és *d*) pontok alatt emlitett adómentes fegyverek birtokában vannak, és ezen fegyvereiket az 1875. XXI. t.-cz. 23. §-a értelmében már bejelentették, ezen fegyvereiket újból bejelenteni nem tartoznak ugyan, kötelesek azonban a királyi adóhivataltól nyert bejelentési bizonyitványt — az ezen adómentes fegyverek nyilvántartására hivatott közegeknek (22. §.) 1883. évi julius havában bemutatni ;**

e) az 1883. év junius hó végeig terjedő időre váltott vadászati jegyek érvénye ugyanazon év julius hava végeig terjesztetik ki.

55. §. Ezen törvény végrehajtásával a pénzügyminister, a belügyminister és az igazságügyi minister bizatnak meg ; Horvát-Szlavonországokra nézve a pénzügyminister, ki e tekintetben Horvát-Szlavon- és Dalmátországok bánjával egyetértőleg jár el.

---

* Az 1875. XXI. t.-cz. 20. §-a : «1875. esztendőtől kezdve a vadászatra használható lőfegyvereknek (minden puskának) tulajdonosai azokért évenkint fizetni tartoznak: minden darab egycsövü puskáért 1 frtot, minden drb kétcsövü puskáért 2 frtot

** Az 1875. XXI. t.-cz. 23. §-a : «Közintézetekben, nyilvános gyüjteményekben, közhatóságoknál őrzött, vagy emlék, vagy családi ereklyeképen tartott lőfegyverek adómentesek ; ezen adómentességet igénylő magánegyének azonban ily lőfegyvereknek birtokukban létét annak kijelentése mellett, hogy azokat vadászatra használni nem fogják, a kir. adóhivatalnak bejelenteni s magukat annak az iránti bizonyitványával ellátni tartoznak, hogy a bejelentett lőfegyverek adómentesek. Fegyvergyüjtemények birtokosai is nyerhetnek az azokban tartott lőfegyvereikre ugyanazon módon adómentességet, ha gyüjteményükben csupán már használaton kivül lévő régi szerkezetü lőfegyverek őriztetnek».

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

A vadászati törvény végrehajtása tárgyában a magy. kir. belügyminiszter, 1883. évi junius hó 29-én kelt 38,871. sz. alatt, az alábbi körrendeletet bocsátotta ki.

Hogy az 1872. évi VI. és az 1875. évi XXI. t.-czikkek, az addig hazánkban elhanyagolva volt vadászati viszonyok rendezését czélzó üdvös intézkedések mellett sem bizonyultak eléggé hatályosaknak a gyakorlati életben, ennek oka, azon sajnos körülményen kivül, — hogy a nagy közönség általában véve — még mindig nem lévén áthatva annak felismerésétől, hogy a vadállomány czélszerü kimélése és fentartása az ország mily fontos közgazdasági tényezőjévé válhatik, a hasznos vadak pusztitásától nem tartózkodott, — a törvényhatóságoknak a törvény végrehajtása körül nem a kellő erélylyel tanusitott eljárásában is keresendő.

Különösen áll ez a törvénynek a hasznos vadak és hasznos madarak oltalmazására irányult rendelkezesei pontos betartásának nem kellő ellenőrzésében és a vadászatot, vadászati jegy váltása nélkül gyakorolt egyénekkel szemben a törvény szigoru alkalmazásának mellőzésében.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

A vadászatról szóló és az «Országos Törvénytárban» folyó évi márczius 25-én kihirdetett 1883. évi XX., valamint a fegyveradóról és a vadászati adóról szóló s folyó évi április 13-án közzétett 1883. évi XXIII. t.-czikk, az eddigi vadászati törvények czélszerüeknek bizonyult intézkedései átvétele mellett, azoknak ez idő folyamán több tekintetben kitünt hiányait megfelelő rendelkezésekkel pótolta ugyan; de a mint az eddigi tapasztalás tanusitja, a legjobb törvénytől várt üdvös eredmény is meghiusul, ha annak rendelkezései a nagy közönség és hatóságok által a legpontosabban be nem tartatnak.

Oly czélból tehát, hogy a szóban levő törvények által elérni kivánt czél biztositassék, m. kir. pénzügyminiszter urral egyetértőleg a törvényhatóságot a következőkre kivántam figyelmeztetni és felhivni:

1. Saját hatáskörében hasson oda, hogy a vadászatról szóló 1883-dik évi XX. t.-czikknek a hasznos vadak és hasznos madarak pusztitásának meggátlására és megoltalmazására vonatkozó intézkedései jótékony hatásu horderejéről és következményeiről a lakosság kellően felvilágositassék.

2. Felügyelettel legyen az iránt, hogy az 1883. évi XX. t.-czikk 3-ik §-ban körülirt vadászterületek a törvény rendelkezéséhez képest kellő közhirrététel után, nyilvános árverésen bérbeadassanak, s a bérjövedelmek a törvényben megjelölt czélra fordittassanak.

3. Az 1883. évi XX. t.-cz. 9. és 10. §-ban megállapitott tilalmak ellenében elkövethető visszaélések megelőzése és megakadályozása czéljából azon intézkedést léptetem életbe, hogy a szarvas, dámvad és őz csak ugy szállitható és elárusitható, ha azokon a nemzőrészek láthatólag meghagyattak, továbbá, hogy a tilalmi időszakban, a vadnak a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

fentebbi 10. §. szerint az első 14 napot kivéve tiltott adás-vevésén, s nyilvános étlapra jegyzésén kivül szállitása is szigoruan tiltatik.

Ezen kellő módon kihirdetendő rendelkezés ellenére szállitott vadak lefoglalandók és a helyi szegények javára elkobzandók.

Ezen rendelkezés azonban nem vonatkozik a keritéssel, az 1883. évi XX. t.-cz. 18. §-a határozmányának megfelelően elzárt helyeken bármikor lőhető vadak szállitására, de lehető visszaélések meggátolása végett ezennel elrendelem, hogy az ily helyeken lőtt vadak szállitása a 9. és 10-dik §-ban megállapitott tilalmi időben, igazolvány mellett történjék.

Ily igazolványul szolgálnak: az illető vadászati terület tulajdonosának vagy bérlőjének, vagy ezek megbizottjainak az illetékes községi előljáróság által láttamozandó bizonyitványa. A bizonyitványon vagy szállitó-levélen megjelölendő a vad neme és mennyisége.

4. A fegyveradóról és vadászati adóról szóló 1883. évi XXIII. t.-cz. végrehajtása iránt külön füzetben összeállitott «Utasitást», melyben ezen törvény szövege is benfoglaltatik, több példányban oly felhivással küldöm meg a törvényhatóságnak, hogy azokból egy-egy példányt a megye alispánjának, a járások szolgabiráinak (városi polgármestereknek), a megye területén levő községek előljáróinak (körjegyzőségeknek) a legkisebb halogatás nélkül azonnal megküldvén, az ezen törvény és utasitás szerint előirt teendők pontos foganatositása tekintetében szigoru és állandó felügyeletet gyakoroljon, az intézkedésre és eljárásra hivatott alattas hatóságokat és hatósági közegeket pedig, a reájuk ruházott teendők mindenkor teljes készséggel és pontossággal leendő teljesitésére utasitsa

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

5. A szóban levő törvények elleni kihágások elkövetésének megelőzése, s illetve ellenőrzése czéljából különösen intézkedjék és hatályos felügyelettel viseltessék az iránt, hogy a fegyveradót, úgy a fegyveradót és vadászati adót fizetők névjegyzéke, az 1883. évi XXIII. t.-cz. 22. §-ban s az «Utasításnak» ezen §-ra vonatkozó 2. jegyzetében foglalt rendelkezéshez képest a községi előljárók (városi adóhivatalok) részéről illető szolgabiráknak (polgármestereknek), s az utóbbiak útján, az illető csendőrségi szakaszparancsnokoknak, városi rendőrkapitányoknak pontosan megküldetvén, ezen névjegyzékeket egyszersmind a rendelkezés alatt álló közbiztonsági közegeknek azon utasítással adassa ki, hogy a vadászokat kellően ellenőrizzék, azon vadászó egyéneket, kiknek neve a kezökön levő névjegyzékben elő nem fordul, az 1883. évi XXIII. t.-cz. 39. §-a alapján a vadászati jegyek előmutatására felhívják, s azok ellen, kik a felhivásnak eleget nem tesznek, az elébb idézett törvény 40. §-a értelmében eljárni s általában a szóban levő törvények ellen követett és tudomásukra jutott vadászati és jövedéki hihágási esetről az illetékes hatóságnak jelentést tenni, felelősség alatti kötelességöknek tartsák.

Egyszersmind az 1883. évi XXIII. t.-czikk 42. §-a *d*) pontján körülírt kihágás elkövetésének szigorúbb ellenőrizhetése czéljából rendelje el, hogy a vadászjegyet váltott egyének névjegyzéke minden év szeptember 1-ével a község (város) házán kifüggesztessék.

Megjegyzem, hogy a csendőrségi parancsnokságok vagy fővárosi államrendőrség, intézkedés és eljárás végett általam megfelelően utasittattak vagy utasíttatott.

6. A községi előljárók és városi adóhivatalok utasitandók, hogy a szükségelt és az «Utasitás»-ban

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

foglalt minták szerint kiállitott nyomtatványokat, az illető kir. adóhivataloktól szerezzék be.

7. Az 1883. évi XXIII. t.-cz. folyó év július 1-vel lépvén életbe: tekintettel azonban a jelen évnek már előrehaladt voltára, és az ezen törvény végrehajtásánál szükségelt nyomtatványok szétosztása körül közbejöhető némi késedelemre, pénzügyminiszter úr velem egyetértőleg a folyó évre nézve kivételesen megengedendőnek találta, hogy azon bejelentések, melyek ezen törvény 54. §-ának *a*), *b*), *c*), pontjai szerint a folyó évi július első felében lennének benyujtandók, ugyanazon hónap utolsó napjáig kifogás és nehézség nélkül éppen ugy elfogadtassanak, mint a *d*) pont szerint az adómentes fegyverekről már korábban a kir. adóhivataltól nyert bejelentési bizonyitványok bemutatására az egész julius hó folyama van kitűzve; — az *e*) pont szerint pedig az 1883. évi június hó végéig terjedő időre váltott vadászati jegyek érvénye ugyanazon év julius hava végéig lett kiterjesztve.

Végül értesitem a törvényhatóságot, hogy az utóbb emlitett törvény 1. §-a által a vadászatnak és vadászatra használható fegyvereknek megadóztatásáról szóló 1875. évi t.-cz. hatályon kívül helyeztetvén: önként következik, hogy az utóbb idézett törvény alkalmából időnként kibocsátott pénzügyminiszteri kör- és szabályrendeletek is, a mennyiben azok az uj törvény határozmányaival és a most kiadott «Utasitással» ellentétben állanak, hatályon kívül helyezetteknek tekintendők.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

A fegyver- és vadászati adó végrehajtása tárgyában a magyar kir. pénzügyminiszter, 1883. évi 39,280. sz. a. következő körrendeletet intézte valamennyi törvényhatósági közigazgatási bizottsághoz, kir. adófelügyelőkhöz és kir. adóhivatalhoz.

A fegyveradóról és a vadászati adóról szóló 1883. évi XXIII. t.-cz. annak 53. §-a szerint a folyó 1883. évi jul. hó 1-ső napján lép életbe.

Ezen törvény végrehajtása iránt a '/. alatt következő utasitást találtam kibocsátandónak, melynek beható tanulmányozását s pontos és szigoru követését az összes érdekelt hatóságoknak és közegeknek ezennel szoros kötelességévé teszem.

Mindamell tt ezen körrendeletben még a következőket kivánom mintegy általános tájékozásul és figyelemben tartásul megjegyezni:

1. A szóban levő törvény 1. szakasza által a vadászatnak és vadászatra használható fegyvereknek megadóztatásáról szóló 1875. évi XXI. t.-cz. hatályon kívül helyeztetvén, önként következik, hogy az utóbb idézett törvény alkalmából időnkint kibocsátott pénzügyminiszteri kör- vagy szabályrendeletek is, a mennyiben azok az új törvény határozmányaival és a most kiadott utasitással ellentétben állanak, hatályon kívül helyezetteknek tekintendők.

2. Ezen új és hatályon kívül helyezett régi törvény határozmányai között észlelhető főbb és lényegesebb különbségek a következőkben foglalhatók össze:

a) Az uj törvény 11. §-a szerint ugy a fegyveradóra mint a vadászati adóra nézve az adóév augusztus hó 1-ső napján kezdődik és a következő

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

évi julius hó 31-dik napján végződik, míg a régi törvény szerinti adóév ezen adókra nézve éppen ugy, mint más egyenes adónemeknél, a naptári évnek felelt meg.

b) A régibb törvény «21 §-a» szerint az adó tárgyainak minden évben házankint eszközlendő általános összeirása alkalmával az ezen összeirást végrehajtó közegek által a vadászatra használható lőfegyverek is összeirandók voltak, s azokért tulajdonosaikra az adó a többi egyenes adók módjára ugyanazon közegek által volt kirovandó és beszedendő; az uj törvény szerint (13. és 14. §§.) pedig a lőfegyverek ezen összeirása jövőben egészen elmarad, hanem a helyett kötelesek azon lőfegyvertulajdonosok, kik vadászati jegyet szerezni nem kivánnak, adóköteles fegyvereikről a bejelentést az e czélra szolgáló és a fél kivánatára ingyen kiszolgáltatandó ürlapot kellőképen kitöltve és sajátkezüleg aláirva, minden évben az adóévet megelőző junius hóban azon községnél vagy városi hivatalnál benyujtani, a hol az adóköteles állandó lakását tartja, mely bejelentés azonban élőszóval is történhetik és ez esetben köteles a bejelentési ürlapot az adóköteles fél bemondása szerint a községi jegyző (városi adóhivatal) kitölteni; az adómentes fegyverek tulajdonosai végre kötelesek azokat egyszersmindenkorra az illető községnél (városi adóhivatalnál) egyenkint bejelenteni s magukat a községnek (városi adóhivatalnak) az iránti bizonyitványával ellátni, hogy a bejelentett fegyverek adómentesek.

A fennemlített, csupán fegyveradót fizető és vadászati jegyet szerezni nem kivánó adókötelesek adóját a községi közegek (községi jegyzők, városi adóhivatalok) vetik ki és szedik be.

c) A régi törvény szerint (2., 3 §§.) a vadászati jegyet 50 krajczáros bélyeggel ellátott irott folyamodvány folytán, de a törvényben megállapi-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

tott bélyegilleték lefizetése mellett, a törvényhatóság első tisztviselője szolgáltatta ki, és ennek a vadászati jegy kiadását megtagadó végzése a belügyminiszterhez, illetőleg Horvát-Szlavon-Dalmátországok bánjához volt felebbezhető; — az uj törvény szerint (34. §.) pedig a vadászati jegyet ezentul, az adóköteles állandó lakására nézve illetékes kir. adóhivatal szolgáltatja ki, de azt csak azon esetben van jogositva, illetőleg kötelezve kiszolgáltatni, ha a fél a vadászati jegyre való jogosultságát azáltal igazolja, hogy az e czélra szolgáló s az illető községtől (városi adóhivataltól) bármikor ingyen kapható M. mintáju bejelentési ürlapon a törvény 28-ik §-ának megfelelő módon elkészitett és minden évben, az adóévet megelőző junius hóban, vagy ha valaki évközben kivánja a vadászati jog gyakorlását megkezdeni, avagy a 6. §. értelmében a vadászati adó fizetésének kötelezettségébe lép, évközben és bármikor, az adóköteles (illetőleg kezes) állandó lakására nézve illetékes járási szolgabirónál (városokban a polgármesternél, Horvát-Szlavonországokban az elsőfoku közigazgatási hatóság főnökénél) benyujtandó, illetőleg benyujtható bejelentést az emlitett közigazgatási tisztviselő által a törvény 33. §. értelmében láttamozva, a kir. adóhivatalnak bemutatja és az ez által — a 34. §. értelmében — kiszámitott és megállapitott fegyveradó és vadászati adó összegét készpénzben befizeti.

d) A régibb törvény szerint a fegyveradó az egyenes adónemek közé tartozott, a vadászati jog pedig a törvényben meghatározott tételnek megfelelő bélyegilletékkel ellátott vadászati jegy mellett volt gyakorolható, és igy ezen jövedék nem képezte az egyenes adóknak egyik külön nemét, mig az uj törvény szerint mind a fegyveradó, mind a vadászati adó, egyenes adó czimén vettetik ki és

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

szedetik be (8., 9. §§.) és mint olyan könyveltetik és számoltatik is el.

e) A régibb törvény szerint a fegyveradó darabonkint a fegyvernek, egycsövü vagy kétcsövü minősége szerint 1 forintot vagy 2 forintot tett, a vadászati jegyért pedig az illető egyének minőségéhez képest 3 fokozat szerint, u. m. 12 frt, 6 frt és 2 frt bélyegilleték volt fizetendő; az uj törvény szerint a fegyveradó mértéke egészen változatlanul hagyatott, mig az uj törvény a vadászati adóra nézve csak két fokozatot állapit meg, u. m. 12 forintot és 6 forintot (9., 10. és 6. §§.).

f) A fegyveradómentességre és a vadászati adómentességre vonatkozó kivételek az uj törvényben (5., 6., 7. §§.) tüzetesebben és szabatosabban vannak meghatározva, mint voltak a régibb törvényben; ezen kivételeknek tanulmányozására és szem előtt tartására tehát különös gond forditandó.

g) Kiváló figyelmet igényelnek továbbá az uj törvénynek azon határozmányai, melyek a községek előljárói (városi adóhivatalok) által vezettetni rendelt külön nyilvántartásra (22. §.) a községi előljárók által gyakorlandó felügyeletre (23., 24. §§.), az e té en előfordulható felszólamlásokra és felebbezésekre (17., 24., 38. §§.), a vadászati jegy iránti bejelentés elfogadására és láttamozására hivatott közigazgatási tisztviselő által vezetendő rovatos jegyzőkönyvre (35. §.), végre a jövedéki kihágásokra, azok büntetésére és a kirótt birságok elleni felebbezésekre (38 49. §§.) vonatkoznak, mivel ezen határozmányok, a régibb törvényben foglaltakkal szemben, az uj törvényben rendszeresebb és szabatosabb kifejezést nyertek.

3. A törvény végrehajtásához szükségelt és a ·/. alatt következő utasitáshoz csatolt minták szerinti nyomtatványokat a kir. adóhivatalokhoz a megkivántató mennyiségben a pénzügyminiszterium

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

államépületi felügyelősége, és pedig időnyerés végett, a szabályszerü vétbizonyitványok utólagos beküldésének kötelezettsége alatt, már is szétküldötte.

A kir. adóhivatalok kötelesek lesznek ezen nyomtatványokat még a f. évi junius hó folytán a községi előjáróknak (városi adóhivataloknak) az azok által szükségelt mennyiségben szintén késedelem nélkül megküldeni.

Jövőre ezen nyomtatványok is éppen ugy, mint a többi egyenes adó-nyomtatványok, a kir. adóhivatalok által lesznek szokott módon az államépületi felügyelőségnél megrendelendők.

4. Az iróvászonra nyomatott 12 frtos, 6 frtos és ingyen vadászati jegyek (az «Utasitás»-hoz J. K. P. betük alatt csatolt minták) a szoros számadás alá tartozó nyomtatványok sorába tartozván, min' ilyenek kezelendők és számolandó el, mely tekintetben a kir. adóhivatalok az «Utasitás» 27-ik §-ához csatolt jegyzék szem előtt tartására utasittatnak.

5. Az «Utasitás» 21. §-ához F. betü alatt mellékelt minta szerint kiállitandó fegyveradó igazolványok szintén a szigoru számadás alá tartozó nyomtatványok közé soroztatván, azok elszámolására és megrendelésére nézve, az idézett 21-ik §-hoz csatolt 3-ik jegyzet irányadó.

6. A törvény 53. §-ának azon rendelkezése, mely szerint a jelen törvény 1883. évi junius hó 1-ső napján lép életbe, teljesen érintetlenül hagyatván; tekintettel egyrészt a jelen évnek már előhaladt voltára, s a törvény végrehajtásához szükséges nyomtatványok szétküldése és kiosztása körül közbejőhető némi késedelemre, másrészt azon körülményre, hogy a vadászatról szóló 1883. évi XX. t.-cz. 9. §-a szerint az általános vadászati tilalom különben is az év február havának 1-jétől augusztus 15-ig tart: a folyó 1883. évben, mint a törvény

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

életbeléptének első évében, megengdendőnek találtam, hogy azon bejelentések, melyek a törvény 54. §-ának *a)*, *b)*, *c)* pontjai szerint a folyó 1883. évi julius hó első felében lennének benyujtandók, ugyanazon hónap utolsó napjáig, kifogás és nehézség nélkül, éppen ugy elfogadtassanak, mint a *d)* pont szerint az adómentes fegyverekről már korábban a kir. adóhivataltól nyert bejelentési bizonyitványok bemutására az egész julius hó folyama van kitüzve; az *f)* pont szerint pedig az 1883. évi junius hó végéig terjedő időre váltott vadászati jegyek érvénye, ugyanazon év julius hava végéig lett kiterjesztve.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

HIRDETÉSEK

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGFA/45-1/2019.

BACHRUCH A.

ÉKSZERÉSZ.

Budapesten, Váczi-utcza 25. sz. a.

ajánlja saját készitményeit

aranyban, ezüstben,

drágakövekben.

Különlegességek:

phantasie-tárgyak, verseny- és vadász-dijak

saját mintázatok és rajzolatok szerint.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

RAKTÁRA:
IV. kerület, Szervita-tér 2. szám.

KIRNER JÓZSEF

cs. és kir. udv. puskaműves,

az olasz király Ő Felségének udv. szállitója

BUDAPESTEN.

Alapíttatott **1808.** évben.

Ajánlja legujabb és legfinomabb szerkezetü gyártmányait: **kettős vadászfegyverekből, golyós fegyverek, Express-Riflek és czéllőpisztolyokból.** Dusan ellátott raktárát a legujabb szerkezetü **forgópisztolyokból, szalonfegyverek és pisztolyok, töltények** és **vadászszerekből,** melyek jóságáért kezeskedik.

Árjegyzékek kivánatra bérmentve.

GYÁRA:
VII. kerület, Rózsa-utcza 7. szám.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/2015-1/2019.

PÁL KÁROLY

VADKERESKEDÉS
ÉS
SZÁRNYASHIZLALDA.

ELADÁSA

mindennemü friss **szőrmés** és **szárnyas vadnak.** Valódi tejjel hizlalt **stiriai kappanok** és **poulardok,** nem különben más finom **baromfi** különlegességek raktára.

VADVÉTEL.

Törvényes vadászidőben elejtett vadak, minden mennyiségben, készpénzfizetés s a folyó legjobb árak mellett átvétetnek és esetleg bizományilag is elárusittatnak.

BUDAPEST

IV. ker., a haltér és torony-utcza sarkán
és
VIII. ker., Hunyady-utcza 8. sz.

Sürgöny-czimezés: Pál, Budapest.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Alapittatott 1851-ben.

KOLLERICH PÁL ÉS FIA

cs. és kir. udvari szállitók,

első magy. sodronyszövet-, fonat- és szitaáru-gyára,

Budapest, IV. ker., Ferencz József-rakpart 21. szám.

Igen jutányos áron ajánlja a gazdakörökben közkedveltségnek és máris nagy elterjedtségnek örvendő

gép-sodronyfonatait

horganyozott és közönséges vassodronyból **kertek, udvarok, gazdasági épületek, tyúkudvarok, fáczánosok, vadaskertek** stb. bekeritésére; továbbá a Felten és Guilleaume-féle szabadalmazott

horganyozott aczél

tüskés kerités-sodronyt,

mely, mint elismerve van, a legczélszerübb és legolcsóbb keritési anyag. Ezen csak az ujabb időben feltalált, kitünő iparczikk czélszerüségét legjobban bizonyitja a gyártott mennyiség rohamos növekvése. Felten és Guilleaume czég mühlheimi gyárában ugyanis az első évben 1874-ben csak 5 tonna = 5000 kgr. = 50,000 folyóméter, 1880-ban már 45,000 tonna = 45 millió kgr. = 450 millió folyóméter, 1885-ben pedig 79,000 tonna = 79 millió kgr. = 790 millió folyóméter, 1874-től 1885 végéig pedig összesen 407,000 tonna = 407 millió kgr. = 4070 millió folyóméter tüskés sodrony gyártatott. A tüskés sodrony olcsósága és tartóssága folytán igen alkalmas nagy területek u. m. **vadaskertek, gyümölcsösök, legelők, erdők, tanyák** stb. bekeritésére. Minták, árjegyzékek és költségelőirányzatok kivánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

SZABOTT ÁRAK!

GROSSMANN S.

BUDAPEST

Deák Ferencz- és Bécsi-utcza sarkán.

Áruba bocsátok:

egy felöltőt béllelve	8.—	frtért
valódi szinü gyapju-öltönyt	14.—	«
kammgarn-öltönyt	15.50	«
gyapju-saccót	7.—	«
szalon-öltözeteket, legdivatosabban és legjobban kiállitva	25.—	«

A legfinomabb öltönyök, franczia és angol kelmékből, aránylag a fenti árakhoz, nagy választékban vannak raktáron.

Mintalapok a legnagyobb választékban.

SZABOTT ÁRAK!

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

HUZELLA M.

fegyver és vadászati kellékek

RAKTÁRA

BUDAPEST

IV. ker., Váczi-utcza 1. sz.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát mindennemü **vadász-, biztonsági** és **czéllövő fegyverekben, czélpisztolyok** és **revolverekben,** a legkitünőbb **amerikai, angol** és **belga** gyártmányok jótállás mellett. Legnagyobb raktára mindenféle **vadászati** kellékeknek, töltényeknek és mindenféle sport-ujdonságoknak.

GYÁRI RAKTÁRA:

PIEPER H. Diana- és más fegyvereinek, 56 frttól kezdve;

THE BRAENDLIN ARMOURY Co. hires angol fegyvergyár fegyvereinek;

ELEY BROTHERS világhirü angol töltényeinek.

Kitünő Lefaucheux és Lancaster fegyver-töltények saját czégjegyemmel a legolcsóbb árban.

Árjegyzékek kivánatra.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

ALAPITTATOTT 1838-BAN.

REINTZ-FÉLE

KALAP GYÁRI RAKTÁRA

BUDAPEST,

V. ker., Dorottya-utcza 4. szám.

Ajánlja minden évadhoz a legujabb nemez-, selyem- és valódi angol és styriai Loden-vadászkalapjait dus választékban urak, hölgyek és gyermekek számára.

Különösen cselédek számára a már elismert vizhatlan liberiás kalapjaimat vagyok bátor a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlani.

Gazdasági eszközök, vasak, kocsitengelyek, lánczok, szántó-eszközök, szegek, kályhák, tűzhelyek, szerszámok, vasalás, háztartási és konyhafelszerelések raktára, valamint **parádi viz főraktárom minden időben frisstöltésű vizzel szolgál:**

MAKÓ MIHÁLY

ezelőtt

JURENÁK P. UTÓDA.

BUDAPEST

Károly-körut 8. szám alatt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

BRACHFELD F.

a «Jockey-Club»-hoz czimzett

férfidivat és fehérnemü különlegességei

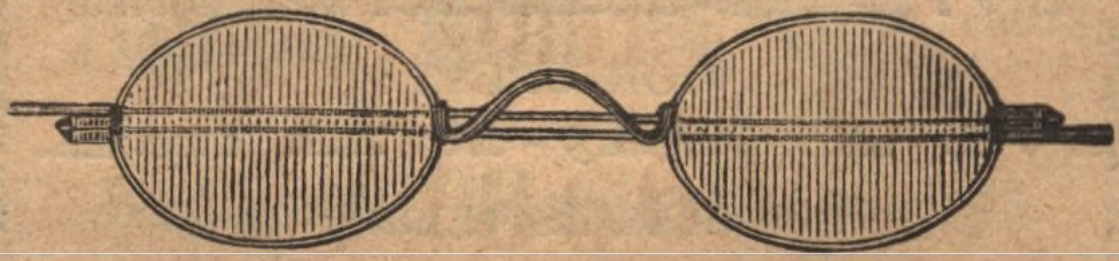
Dorottya-utcza 7.

Angol keztyű, gummi köpeny, plaid, takaró, harisnyák, nyakkendők és zsebkendők stb. Kitünő ingszabásért kitüntettetett 7 kiállitáson, azaz **Londonban, Párisban, Bécsben, Budapesten** stb. **ő kir. fens. Coburg herczeg és herczegnő szállitója.**

CALDERONI ÉS TÁRSA

LÁTSZERÉSZEK.

Budapest, a Váczi- és Deák-utcza sarkán.

Ajánlanak: **vadász-szemüvegeket, egyes és kettős vadász-látcsöveket, a tirage rapide szürke vagy kék védszemüvegeket, irány-tűket** stb.

Képes árjegyzékek bérmentve állnak rendelkezésre.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Sürgönyczim: Géczy vadkereskedés, Budapest.

Minden, szakmámba vágó czikket készpénzfizetés mellett vásárolok.

GÉCZY FERENCZ

(szerb kir. udv. szállító)

ELSŐ BUDAPESTI

baromfi-, tojás-, vad-,

csemege-

és

korai zöldség-áru csarnoka.

Főraktár Magyarország részére valódi franczia és stiriai hizlalt baromfiból

BUDAPESTEN

FŐ-ÜZLET:

IV. Duna-utcza 10. sz. (saj. ház).

FIÓK-ÜZLET:

VI. Andrássy-út 12. szám.

LAKÁS ÉS TELEP:

VIII. Szigetváry-utcza 8. sz.

(saját ház).

Bizományi üzlet:

BÉCS, III. Grossmarkthalle.

Minden, szakmámba vágó czikket készpénzfizetés mellett vásárolok.

Sürgönyczim: Géczy vadkereskedés, Budapest.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

BUDAPEST, BÉCS,

Károly-laktanya. BELGRÁD.

Teljes egyenruhákat

és egyenruha nemeket cs. kir. tábornokok, törzs-, fő- és altisztek, egyéves önkéntesek és legénység, nemkülönben a m. kir. honvédség, valamint a m. kir. csendőrség, pénzügyőrség, továbbá m. kir. posta-, vasut- és távirda-tisztek, erdészek, tűzoltók és hadastyán egyletek, minden egyenruhás testület, megyei- és városi huszárok részére elegáns kiállitás és gazdag választékban szállitanak

TILLER MÓR ÉS TESTVÉRE

udvari szállitók,

Budapest, Károly-kaszárnya.

Megrendeléseknél a rang és szak megjelölése kéretik. — Vidéki megbizások utánvétel mellett pontosan eszközöltetnek.

Árjegyzékek kivánatra ingyen és bérmentve.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

STEINBACH

kiz. szabadalmazott

garçon-támlánya

(támlány-ágy)

fel nem cserélendő más eféle gyártmánynyal.

Ára 30 forint.

A legujabb találmány, ezen a téren a legczélszerübb!

A **támlány-szék** nem különböztethető meg egy közönséges alaku zsöllye-széktől, minden **műgépezet nélkül, egy pillanatban kényelmes ágyra,** mely teljesen ruganyos tollakkal van pamlagozva, változtatható. — Különösen szalonok, vendég- és magán-szobák, szállodák és **nyaralón való tartózkodásnál** majd minden háznál felnőttek és gyermekek részére igen szükséges. — **Fényképek kivánatra küldetnek.**

STEINBACH SÁNDOR

kárpitos, diszitő és butor-gyáros

Budapest, Ferencz József-tér 6. sz.

Ugyanitt a közkedvelt **ágybetétek** ruganyos tollakkal; **teljes ágyberendezések** egy darabban **12 frt,** alkalmas mint **önálló ágy** vagy **ottomán 14 frt.**

Több száz szoba asztalos- és kárpitos-butor folyton készletben van. — Árjegyzékek kivánatra ingyen.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Benedek Gábor és Testvére

BUDAPEST.

Hatvani-utcza 17. sz. alatt,

az Ujvilág-utczával szemben.

Ajánlja dúsan berendezett raktárát

arany, ezüst, drágakő-ékszer

és

valódi svájczi zsebórákból

a legjutányosabb árak mellett.

Órák 2 évi jótállással.

Vidéki megbizások lelkiismeretes elintézésére kiváló gond fordittatik.

Árjegyzékek bérmentesen küldetnek.

Javitások legrövidebb idő alatt elkészittetnek.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Első magy. fehérnemügyár

GOITEIN SOMA

BUDAPEST

Károly-körút, Károly-laktanya 20.

Ajánlja saját gyártmányait úri, női és gyermek-fehérnemüekben:

Úri ingek:

1 drb fehér chiffon ing ... ... 1.50, 1.60, 2.— frt.
1 « « « legfinomabb ... 2.20, 3.— «
1 « Oxford ing ... ... 1.60, 2.— «
1 « angol Oxford ing... ... ... 2.—, 2.50 «

Jaeger ingek és lábravalók
(Vadászatok alkalmával igen ajánlatosak.)

1 drb valódi Jaeger ing ... ... 3.—, 3.50, 4.— frt.
1 « imitatio « « ... ... 1.60, 2.—, 2.50 «
Lábravalók ugyanezen árban.
1 pár vadász-**harisnya**... ... ... 2.—, 2.50 frt.
1 « « « legfinomabb 3.—, 3.50 «
1 vadászati mellény 3.—, 4.— egész 10.— frtig.

Ugyancsak minden vadászati alkalmakkor szükséges ruhanemüek, melyek szakmámba vágnak.

Női-, gyermek-, kész fehérnemüek, vásznak, asztalnemüek, női tricotderekak, fűzők és a téli idényre szükséges kötött árúk, nagy választékban és bámulatos olcsó árakon.

Vidéki megrendelések utánvét mellett pontosan eszközöltetnek.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

ZUBEK ÉS BÁTORI

BUDAPESTEN

Egyetem-tér 5. sz. alatt.

Ajánlja **vadász-, czéllövő-, hadseregi-, revolver- és Flobert-fegyverekből** és **töltényekből,** valamint **vadász-, czéllövő-** és **robb-porokból,** úgyszintén mindennemü **robbanó-anyagok, lőszerek, vadász-eszközök, tüzjátékok, korcsolyák, angol bőrkenőcsök, bőrfények** s **bőrlakkokból** stb.

teljesen berendezett készleteit

jutányos árakon, pontos kiszolgálás mellett.

Árlapok kivánatra bérmentve küldetnek.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

MINDENNEMÜ

SORSJEGYET

ÉS MÁS ÉRTÉKPAPIRT

VESZ ÉS ELAD

KORITZ ANTAL ÉS TÁRSA

HARMINCZAD-UTCZA **BUDAPEST** JÓZSEF-TÉR

	Palaczkja
Carte Noire	**1 frt 50 kr.**
Carte Blanche	**2 frt — k.**
Blaha Lujza	**2 frt — kr.**
Crémant Rosé	**2 frt 25 kr.**
Sport, Grand Vin Sec	**2 frt 50 kr.**
Hungarian Monopol	**3 frt — kr.**

Fél palaczkot fele árán ajánlja az

Első Baranyai Bornagykereskedés és Pezsgőbor gyár

LITTKE L. Pécsett.

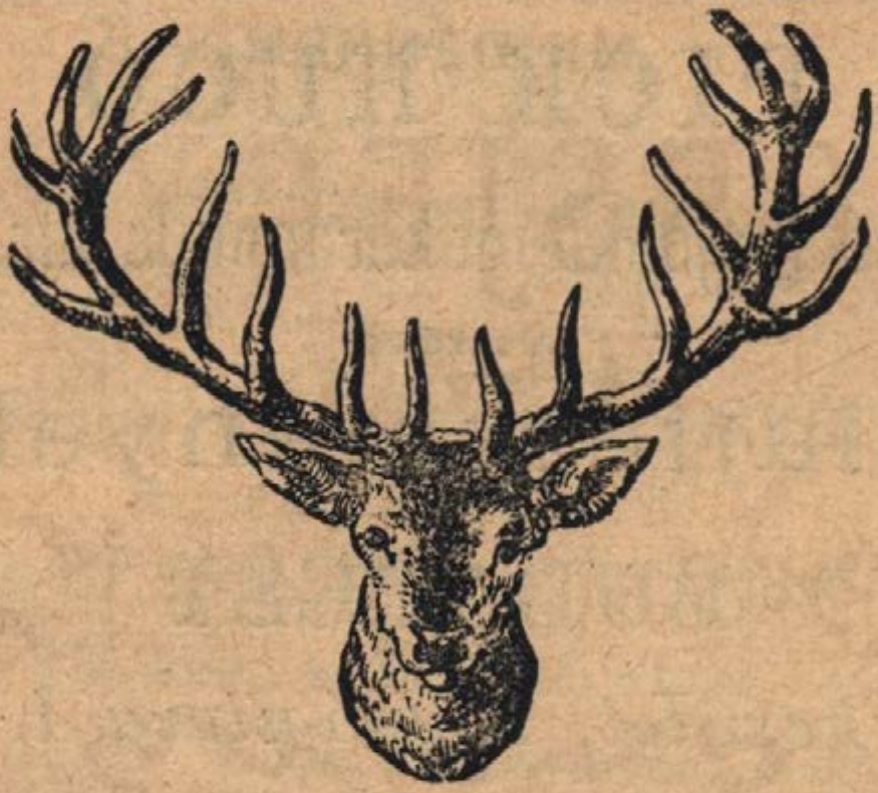
Főraktár BUDAPESTEN: Dorottya-utcza 7. Fiók: Andrássy-út 4.
Főraktár BÉCSBEN: Kärntnerring Nr. 15.

Ezen pezsgőborok kitünő minőségét bizonyitja azon tény, hogy ezekből az 1885-ik évi budapesti országos kiállitáson több mint ***10,000 palaczk*** *fogyasztatott el.*

Szétküldés kosarakban 12, 25 és 50 palaczkkal.

Telefon-összeköttetés.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

FUCHS A. G.

BUDAPEST

Váczi-körút 1. szám.

Megvesz szarvas- és őz-agancsokat fejcsonttal, úgyszintén páros és egyes levetett agancsokat a legmagasabb árakon, külföldi uraságok számára, kiknek birtokain a fővad nem fordul elő. Szarvasagyarat (u. n. Grandl) szintén veszek 50 krajczártól 10 forintig párját.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

PICK HUGÓ

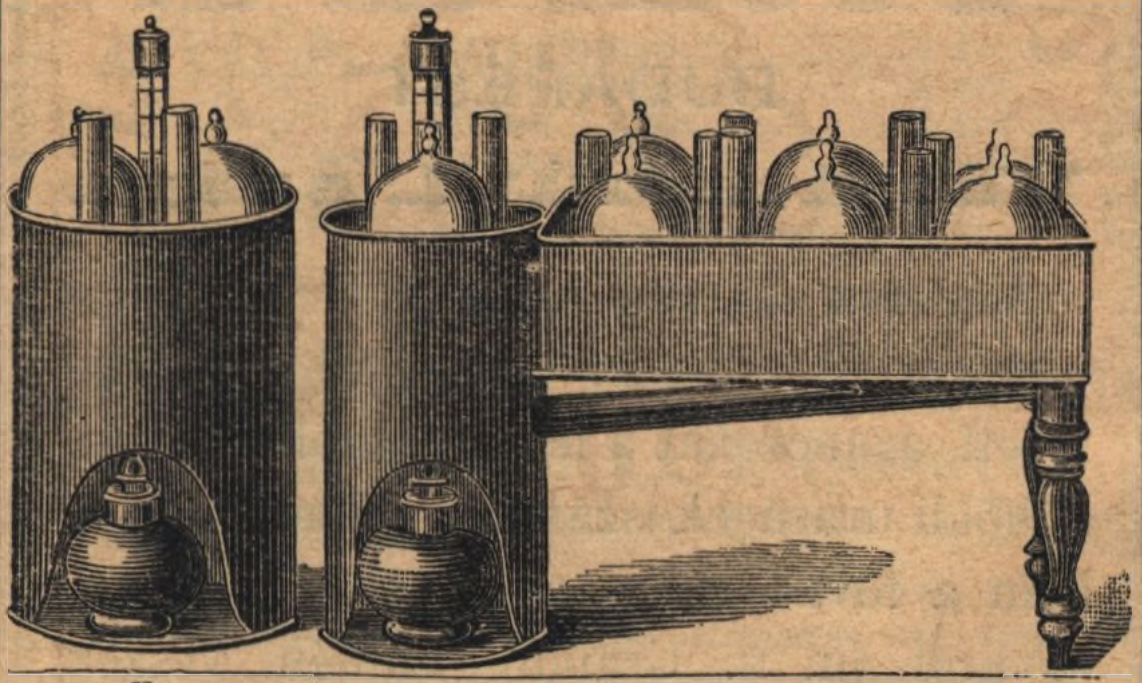
olcsó majolika-műkeramikus alakok

valódi

olajfestmények

BUDAPEST

IV. kerület, Kigyó-utcza 1. sz.

NÖTHLING VILMOS magkereskedő

BUDAPEST, Kálvin-tér 9. szám

ajánlja dusan felszerelt raktárát **gazdasági, kerti vetemény** és **virág-magvakból.**

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

FISCHER J.

porczellán- és majolika-gyáros

cs. és kir. udv szállitó

BUDAPESTEN

Gyár: VII. ker., külső Dob-utcza 17. sz.

Főraktár: V. ker., Bécsi-utcza 3. sz.

SZÁLLITÓ-
ÉS
KIVÁMOLÁSI-ŰZLET

WEIL C.

BUDAPEST

SZERVITÁK ÉPÜLETÉBEN.

Kivánatra vidékre bármiféle szállitást el-vállal.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

VADÁSZAT.

Lefaucheux- és Lancaster-fegyverek, töltény-hüvelyek és mindennemü fojtások, göbecs-vezetők és átlyuggatott lőpor-korongok (a legjobb lövés előidézésére), kemény és kétszeresen kemény göbecs, legjobb kétszer tisztitott golyó-ólom, összes töltő- és tisztitó-készülékek, vadcsalogatók, vadász-táskák és összes vadászati és lövészeti kellékek, ugyszintén első minőségü rozspálinka és kolbász

a legjobb minőségben

és legolcsóbb árban

kaphatók:

Nerlich Rudolf

lőszer- és ólomáruk-gyára

Bielitz, osztrák Sziléziában.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

